

Ammattiyhdistysliikkeessä esiintynyt sosialidemokraattinen suuntaus on taasen edustanut puhdasta ammattiyhdistyslinjaa, edustaen toiminnassaan laillisuutta sääntöjen ja hyväksytyjen menettelytapojen pohjalla.

Kommunistien politisointiyritykset ammattiyhdistysliikkeessä on kuitenkin vaatinut vastustustoimintaa, joka on johtanut organisoi-tuihin menettelytapoihin sos.-dem. puolueen ammatillisen jaoston johdolla. Demokratian säilyttämiseksi ammattiyhdistysliikkeessä ja sen estämiseksi luisumasta kokonaan kommunistien haltuun, on jouduttu uhraamaan erikoisen paljon.

Tässä taistelussa on sosialidemokraattinen rintama ollut tiivis erikoisesti viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana. Myönteinen kehitys tässä suhteessa alkoi jo v. —46, jolloin SAK siirtyi selvemmin sosialidemokraattien johdettavaksi. Tyydytyksellä onkin todettava, •että sos.-dem. ammattiyhdistys-siiven sekä puolueen johdon myötä-vaikutuksella on kommunistien valtauspyrkimykset ammattiyhdis-tysliikkeessä kyetty estämään.

Kommunistien hyökkäykset työläisten elintason kurjistamiseksi ja taloudellisen elämän sekasortoon saattamiseksi ovat ensisijaisesti tapahtuneet palkkojen korotusvaatimusten merkeissä. Valistunein ammattiyhdistysväki tietoisena tästä inflaatioon johtavasta politiika-sta, on suhtautunut yleisiin palkkojen korotuksiin torjuvasti, joskin se vähemmistöön jääneenä on joutunut usein myöntymään yleisen palkkojenkorotus-psykoosin vallitessa.

Sos.-dem. ammattiyhdistysväen tietoisuuteen on myöskin kantau-tunut ajatuksia, että tärkeissä palkkapoliittisissa kysymyksissä ei §ÄK:n ja puolueen johtaelimien välillä ole vallinnut paras mahdolli-nen yhteisymmärrys, josta taasen on ollut seurauksena tuntuva haittaa puolueen jäsenille työskennellä ammattiyhdistysliikkeen hyväksi.

Sos.-dem. ja kommunistien ns. valta-asemat ammattiyhdistysliik-keessä ovat nykyhetkellä »jäätäneet» ehkä pidemmäksi aikaa nykyi-seen tasoon, johtuen tämä kommunistien harjoittamasta väkivalta-taktiikasta, joka ilmenee lain ja hyväksytyjen pelisääntöjen tör-keänä kiertämisenä. Sos.-demien taholta on sensijaan laillisuutta noudattaen jouduttu kamppailemaan ammattiyhdistysliikkeen de-mokratiasta.

Väkivaltaa käyttäen ovat kommunistit kuitenkin hämmästyttävän suuressa mittakaavassa onnistuneet säilyttämään suhteettoman suu-ren määräämisvallan ammattiyhdistysliikkeessä. Onko edellämai-nittuun kommunistien peliin vastaisuudessaakin suhtauduttava kuten tähänkin saakka, — vain tapahtuneen toteamisella.

Sosialidemokraattisen ajattelutavan tehostamiseksi palkkatyöntekijäin keskuudessa sekä työväestön etujen mukaisen reaalipolitiikan toteuttamiseksi on ammattiyhdistyspolitiikan vastaisista suunta-
viivoista huomioitava seuraavat näkökohdat:

1) Sosialidemokraattisen ammattiyhdistys väen on entistä tiiviimmin keskittäydyttävä SAK:n ympärille ja tuettava sitä ammattiyhdistysdemokratiaa, jonka sosialidemokraatit ovat luoneet.

2) Ammattiyhdistysliikkeen säännöistä ja hyväksytyistä menettelytavoista on tiukasti pidettävä kiinni ja niitä noudatettava.

3) SKP:n tukema kommunistien taktiikka ammattiyhdistysliikkeessä muka palkkatyöläisten etujen puolesta käytävänä »taisteluna» sekä väärinpeluu ja hajoitustoiminta on ammattiyhdistysliikkeen jäsenistölle tehokkaasti paljastettava.

4) Kasvatus- ja valistustyön avulla tulee joukoille tehdä tunnetuksi ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyden ja puolueettomuuden oikein tajuaminen, jonka ei ammattiyhdistysliikkeen aseman huomioiden sovi olla kaavoittumista, vaan joustavaa toimintaa ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvallan turvaamiseksi työmarkkinoilla ja pyrkimys nykyistä voimakkaammin edistämään sosialidemokraattisen ammattiyhdistyspolitiikan vaikutusta koko liikkeessä samalla huomioiden ammattiyhdistysliikkeen oman luonteen ja erikoisaseman säilyttämisen.

5) Koska ammattiyhdistysliikkeen esittämällä palkka- ym. sosialipoliittisilla kysymyksillä on koko palkkatyöväkeä ja yhteiskuntaa koskeva yleispoliittinen vaikutus, on välttämätöntä alleviivata yhteistyötä SAK:n johdon, sos.-dem. eduskuntaryhmän sekä sos.-dem. puoluejohdon kesken. Edelleen on pyrittävä välttämään sellaista esiintymistä, joka on omiaan synnyttämään ristiriitaisuuksia sos.-dem. ammattiyhdistysväen ja puolueen jäsenten keskuudessa.

6) Sosialidemokraattien organisatoorisesta toiminnasta ammattiyhdistysliikkeessä voidaan edelleenkin pitää soveliaana v. 1946 puoluekokouksessa hyväksyttyjä päätöksiä.

ESITYS N:o 8.

Sosialidemokraattisen valistustoiminnan tehostaminen.

Puoluetoimikunnan erityis.

Alkuajoiltaan saakka Suomen Sosialidemokraattinen Puolue on koettanut huolehtia — mikäli vain taisteluতেহাবiltä on ehditty —

myös valistus- ja kasvatustyöstä. Asian luonnosta johtuu, että ensimmäisinä vuosina tehtiin vain ns. agitaatiotyötä. Sillä mikään muu ei voinut edes tulla kysymykseen suurten, järjestöelämää tuntemattomien työläisjoukkojen herättämiseksi. Valistustyö-niminen käsitekin tuli käytäntöön monien vuosien kuluttua puolueen perustamisesta. Ja kasvatustyö-termi tuli vakinaiseen käyttöön sitäkin myöhemmin. Puolueen ensimmäiset kurssitkin olivat nimeltään agitaattorikursseja. Ja kun Oulun puoluekokouksessa 1906 herätettiin ajatus vaativamman opistonomaisen laitoksen perustamisesta, puututtiin »agitaattoriseminaarista».

Verraten aikaisin alkoi kuitenkin vakiintua sellainen käsitys, että ns. lentävä agitaatio ei riitä, vaan että sen tilalle tai ainakin ohelle oli saatava syvällisempää, enemmän tiedontarvetta palvelevaa kurssitoimintaa. Juuri siihen agitaattoriseminaariajatuskin tähtäsi.— Puolueopisto-nimitys putkahtaa esille 1908, jolloin asiaa kehittelemään asetettu komitea sitä ensi kerran käyttää.

Nykyään puolueemme laajan valistustyön piirissä käytetään useampia termejä. Puhutaan valistus-, kasvatus- ja opintotyöstä. Valistustyöllä ymmärrämme ensi sijassa puolueemme ulkopuolella oleviin kansalaisiin kohdistettua poliittista herätystoimintaa. Mutta puolueen oman jäsenistön ja eritoten toimihenkilöiden kouluttamista sanotaan *kasvatustyöksi*. Opiskelutoiminta on lähinnä itseopiskelua, jonka piirissä sitä harrastavat pyrkivät mahdollisimman perusteellisen ja oikean tiedon hankintaan. Kaiken tämän lisäksi voimme vielä erottaa ns. propagandan, jonka avulla pyrimme kiinnittämään suuren yleisön huomion puolueemme aikaansaannoksiin. Se tehtävä lankeaa luonnostaan lähinnä puoluelehdistölle ja jokaiselle julkisesti esiintymään joutuvalla puoluetoverille. — On selvää, että todellisessa elävässä elämässä emme voi läheskään aina määrätä näille käsitteille jyrkkää rajaa, ja pääasia onkin, että poliittisen valistustyömme eri alueet ovat keskenään sopuoinnussa ja puolueperiaatteittemme mukaiset.

Puolueemme valistustyö sanan laajassa merkityksessä on viimeksi — 1946 — pidetyn ylimääräisen puoluekokouksen jälkeen muodostunut aikaisemmin näkemättömän virkeäksi ja tulokselliseksi. Niinpä voimme todeta, että vuoden 1946 kokouksen esittämät toivomukset ovat tulleet ainakin tyydyttävästi täytetyiksi, Puoluekokous esitti mm., että yleisluennoitsijoiden lukumäärää lisättäisiin. Parina viime vuonna niitä onkin ollut »kentällä» kahdeksan. Niinkään puolueen palvelukseen on kiinnitetty valistussihteeri, jonka tehtävänä on valistus- ja kurssitoiminnan ohjaaminen. Valistusjaosto on aloittanut myös uuden — usein esillä olleen, mutta viime syksyyn

saakka toteuttamatta jääneen — toimintamuodon, nim. keskustelukysymysten lähettämisen perusjärjestöjen kuukausikokouksille. Jos tämän toiminnan lisäksi saataisiin vielä herätetyksi entistä suurempi innostus keskustelu- ja puhujakerhojen perustamiseen ja opintokerhotoihin, jota ei missään tapauksessa saisi päästää sammumaan, olisi-kin yhä tuloksellisemmalle valistus-, kasvatus- ja opintotyölle saatu entistä lujempi pohja. Lisäksi tämä edellyttäisi puoluekirjallisuuden myynnin organisointia perusjärjestöissä, joka olisi välttämättä saatava aikaan. Koko puolueen etua silmälläpitäen olisi puolueen kustantamat teokset saatava mahdollisimman pian kaiken kansan luettavaksi ja tutkittavaksi. Samaten yhdistysten kirjastotoimintaa olisi edelleen kehitettävä.

Kasvatusvälineistämme eräs tärkeimpiä on Sosialistinen Aikakauss-lehti, joka ilmestyy jo neljättä vuotta. Kuluvan vuoden tilaajamäärä on osoittanut hyvin ilahduttavaa nousua. Kuitenkin on todettava, etteivät läheskään kaikki perusjärjestöt ja asiamiehet ole tehneet lehden levittämiseksi juuri mitään. Tähän asiaan olisi mitä pikimmin saatava korjaus. Erääksi tavoitteeksemme voisimmekin omaksua lehden levitystyön päämääränä, että lehti saataisiin seuraavaan puoluekokoukseen mennessä itsensä kannattavaksi yritykseksi. Perusjärjestöjen olisi tilattava Sosialistinen Aikakausslehti kirjastoihinsa ja lukuhuoneisiinsa, jotta halukkaat voisivat sen kirjoituksia joutoaikanaan lukea. Sitäpaitsi siinä on ainehistoa yllin kyllin myös keskustelunaiheeksi kokouksiin ja kerhoihin.

Kurssitoiminnasta ansaitsee mainita, että puolueen on onnistunut vihdoin saada syntymään kurssiperinteitä ja kurssijärjestelmä, joka johdattaa puolueen jäseniä Työväen Akatemian kautta Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun. Puoluetoimisto on näet kasvatus toimikunnan avustamana järjestänyt vuodesta 1946 alkaen 2-viikkoisia puoluekursseja sekä 4 tai 6-viikkoisia puolueopistokursseja, jotka suoritettuaan oppilaat voivat hakea Työväen Akatemiaan ja jälleen sen kurssin suoritettuaan Akatemian jatkokurssille tai Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun. Puoluekursseja on pantu toimeen Ilja opistokursseista tämän vuotinen on neljäs. Näillä kursseilla on käynyt useita satoja kehityskykyisiä puoluetovereita sekä tavalla tai toisella sos.-dem. järjestöjen tai lehdistön palveluksessa olevia joko koko- tai puolipalkallisia toimihenkilöitä.

Valistusjaosto on ottanut tavakseen lähettää piirisihteereille ym. sos.-dem. järjestökoneiston luottamustehtävissä oleville ja puolueopiston suorittaneille opiskelu- ja luentoainehistoa, joko kirjoja tai arvokassisältöisiä monisteita.

Kaiken edelläesitetyn perusteella esitämme, että nyt vireillepan-

tuja työmuotoja edelleenkin jatkettaisiin- ja kehitettäisiin, jonka mukaisesti puoluettoimikunta ehdottaa puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavat ohjeponnet puolueen vastaista valistustyötä varten:

1. Sosialistista tietoisuutta, sosialidemokraattisten periaatteitten ja puolueen menettelytapojen tunnetuksi tekemistä on puolueessa ja sen ulkopuolella tehostettava kaikin käytettävissä olevin keinoin.

2. Valistus- ja kasvatustasioita hoitamaan on piiri-, kunnallis- ja perusjärjestöjen nimettävä joko valistusasiames tai erityinen toimikunta, jonka tehtävänä on valmistella ja toteuttaa valistus- ja kasvatustyön piiriin kuuluvat asiat.

3. Yhdistysten kirjastotoimintaa on ryhdyttävä elvyttämään siten, että uusia kirjastoja perustetaan ja entiset täydennetään ja kunnostetaan. Kirjoja niihin hankittaessa on neuvoteltava puolueen valistusjaoston kanssa.

4. Puolueostot velvoitetaan piiritoimistojen kanssa neuvotellen, organisoimaan puoluekirjallisuuden myyntityö tarkoitustaan vastavaksi ja pitämään jatkuvasti tarjolla hyvää työväenkirjallisuutta.

5. Perusjärjestöt velvoitetaan kehittämään kokous- ja järjestötoimintaansa miellyttäväksi ja kiinnostavaksi mm. harrastamalla, keskustelukysymyksiä ja innoittamalla kaikkia jäseniään puolueen hyväksi tapahtuvaan toimeliaisuuteen. Valistusjaosto velvoitetaan edelleen lähettämään puolueosastoille keskusteluainehistoa.

6. Itseopiskelu- ja opintokerhotoimintaa on kaikissa järjestöissä, edistettävä. Puolueosastojen on tilattava jäsentensä yhteiseen käyttöön — kirjastoon tai lukusaliin — ja mikäli mahdollista johtokuntiansa jäsenille Sosialistinen Aikakauslehti, jonka avulla on helppo seurata kansainvälisen työväenliikkeen asioita ja tutustua ajankoh- taiseen poliittisteoreettiseen ajatustenvaihtoon. — Opiskelu on kohdistettava erikoisesti työväenliikkeen historiaan, työväenkysymykseen ja sosialidemokraattisten periaatteiden selvittämiseen.

7. Edistymään ja kehittymään pyrkiville puolueen jäsenille on edelleenkin varattava mahdollisuus poliittiseen koulutukseen puolue- ja puolueopistokurssien avulla.

8. Piiri-, kunnallis- ja perusjärjestöt velvoitetaan mahdollisuuksiensa mukaan järjestämään järjestötoimintaa ja toimitsijakoulutusta edistäviä kursseja sekä ohjaamaan ja apurahoin tukemaan jäseniään puolueen valistusjaoston toimeenpanemille kursseille.

9. Piiritoimikuntien on mahdollisuuksiensa mukaan järjestettävä piirikunnallisia neuvottelutilaisuuksia, joissa on käsiteltävä paitsi päivänpoliittisia myös periaatteellista ja kasvatuksellista puolta seiv-
ventäviä alustuksia ja keskustelunaiheita.

ESITYS N:o 9.

Naiset Sos.-dem. Puolueen toiminnassa.

Sos.- dem. Työläisnaisliiton esitys

Puoluetoiminnan jatkuvalle menestykselliselle kehitykselle on välttämätöntä se, että samalla kun pyrimme kokoamaan lippujemme alle uusia jäsenjoukkoja, kiinnitämme edelleen huomiomme puolueemme järjestövoiman kasvattamiseen. On pidettävä huolta siitä, että jatkuvasti tehdään perusmuokkaustyötä, valmennetaan jäsenistöä niihin moniin tehtäviin, joita yhteiskunnallinen elämä ja järjestöjemme toimintakunnossa pitäminen tuovat esille. Jäsenistömme on kyettävä syventymään puolueemme politiikkaan ja seuraamaan niin eduskunnassa kuin hallituksessakin tapahtuvia kannanottoja eri kysymyksiin. Uusia jäsenjoukkoja hankittaessa on syytä kiinnittää huomiota erityisesti puolueemme naisjäsenten vähälukuisuuteen ja siihen, että naisten osuus puolueemme jäsenistössä prosentuaalisesti pysyy vuosien mittaan suunnilleen samanlaisena — jäsenmäärän kohotessakin n. 25—28 prosenttia. Kun naiset kansalaisryhmän muodostavat suuremman joukon kuin miehet ja äänestäjinä samoin, niin on syytä tarkistaa, -missä muodoiin toimintaa tehostamalla voitaisiin naisia entistä enemmän vetää mukaan poliittiseen toimintaan.

Toiminta naisliiton piirissä.

Sosiaalidemokratinen Työläisnaisliitto, joka on perustettu v. 1900, on perustamisestaan lähtien pyrkinyt työskentelemään naisten yhteiskunnallisen valvetuneisuuden herättämiseksi ja kasvattamiseksi. Liitto on, vaikka sillä onkin itsenäinen järjestökoneisto, osa Sos.-dem. Puolueesta, sillä sen jäsenten tulee olla myös puolueen jäseniä ja sen suorittama työ lankeaa kokonaisuudessaan puolueen hyväksi.

Vuoden 1948 lopulla liittoon kuului 10,852 jäsentä ja liiton alaisuudessa oli yhteensä 272 osastoa, joista 53 naisyhdistystä ja 219 työväenyhdistysten alaista jaostoa.

Valistustyö liiton piirissä on kolmijakoista.

a) Henkilökohtaisen poliittisen, valistustyön harjoittamista varten on liiton palveluksessa kaksi poliittista järjestäjää, jotka kiertävät eri vaalipiireissä. Näiden lisäksi käyvät palkatuista toimihenkilöistä liiton sihteeri, kotitaloustoiminnan johtaja, järjestösihteeri ja Tule-

vaisuuden toimittaja puhujamatkoilla sekä luennoimassa kursseilla ym. tilaisuuksissa. Myös liiton puheenjohtaja ja liittotoimikunnan muut jäsenet sekä joukko muita liiton toiminnassa mukana olevia ovat niin ikään erittäin ahkerasti osallistuneet valistustyöhön. Vuosittain on tällä tavoin suoritettu suullista valistustyötä sadoissa tilaisuuksissa, esim. vuoden 1948 aikana 731 tilaisuudessa.

Tavanomaisen juhla-, kokous- ja opintokerhotoiminnan lisäksi on liiton toimesta jäsenistön keskuudessa järjestetty erilaisia propagandaviikkoja ja -päiviä, kuten v. 1947 maaseutumaisten viikko, jolloin eri propagandavälinein ja tilaisuuksin kohdistettiin huomio eritoten pienviljelijänaisiin sekä viime ja tämän vuoden kuluessa ns. perheenemäntien talvipäivät, jolloin kotitalousnäyttely, luento- ja juhlatilaisuudet vetivät puoleensa tuhansia ulkopuolisiakin tutustumaan työmuotoihimme.

Varsinaisen jäsenistön järjestövalmiuden kehittämiseksi toimeenpantiin vv. 1947—48 järjestötoimitsijakursseja 16 paikkakunnalla eri puolilla maata. Näille osallistui yhteensä 494 toimihenkilöä, joiden joukossa oli myös joitakin työväenyhdistysten lähettämiä edustajia. Liitto maksoi osanottajien matkakustannuksista puolet. Järjestötoimitsijakursseja aiotaan järjestää kuluviikin vuoden aikana. Samoin kuluviikin vuonna on toimeenpantu puhetaidon kurssit, joilla oli 34 osanottajaa.

b) Liiton harjoittama *kotitaloudellinen valistustyö* on osoittautunut erittäin tarpeelliseksi ns. puolueettomien toimintajärjestöjen rinnalla, jotka kurssiensa ym. toimintansa avulla tosin houkuttelevat työväenluokan naisia riveihinsä, mutta eivät kuitenkaan kykene samalla tavoin auttamaan näitä kodinhoidollisissa kysymyksissä kuin mihin kykenee työläisnaisten oma järjestö. Liiton palveluksessa on neljä kotitalousneuvojaa sekä heidän toimintansa ohjaaja. Neuvojat ovat v. 1948 aikana pitäneet 330 kotitalouskurssia, joilla on ollut osanottajia yht. 24,080 henkeä, suuri osa varsinaiseen järjestöväkeen kuulumattomia, jotka täten kurssien yhteydessä ovat ensi kerran joutuneet kosketukseen Sos.-dem. Naisliittoon päin.

Liittotoimikunnassa on myös kiinnitetty huomiota ammatillisen järjestötoiminnan merkitykseen.

c) *Kirjallinen valistustyö* muodostaa erittäin tärkeän osan poliittisesta toiminnasta. Pääasiassa sitä palvelee liiton äänenkannattaja Tulevaisuus-lehti, jonka nykyinen levikki on 11,500. Tämän lisäksi suoritetaan puoluelehdistössä tiedoitustoimintaa sekä julkaitaan ajankohtaisia artikkeleita. Vaalikausina on levitetty työväenliikettä ja sen toimintaa selostavia lentolehtisiä. Jatkuvasti on liitto toimittanut jäsenistölle ohjelmakysymyksiä selostavia esitelmävihiä 7 — *Alustuksia*.

kosia sekä juliste- ym. mainos- ja propagandamateriaalia. Tähän välttämättömäksi havaittuun propagandatoimintaan tarvittaisiin kuitenkin ehdottomasti enemmän varoja.

Naispiirijärje stöt.

Vaalipiirien alueella toimivat keskuseliminä viidessä piirissä itsenäiset naispiiritoimikunnat, nim. Hämeen pohj., Kymen läänin, Vaasan it., Kuopion länt. ja Oulun 1. vaalipiirissä, muissa on muodostettu piiritoimikuntien naisjaostot. Näiden tehtävänä on huolehtia valistustyön järjestämisestä naisia silmällä pitäen piirin omalla alueella ja valmistella kurssi- ym. toimintaa. Naispiirijärjestöt ovat myös järjestäneet ns. perheenäitien kesä virkistyskursseja, jollaiset toimeenpantiin esim. vuoden 1948 aikana 15 paikkakunnalla, niiden yhteisen osanottajamäärän ollessa n. 1,500. Kuluvana vuonna on toimeenpantu kaikkiaan 30 erilliset lomakurssit.

Naisten toiminta työväenyhdistyksissä.

Puolueeseen kuului v. 1948 n. 30,000 naisjäsentä, joista 10,852 on Naisliiton jäseniä, ja loput, lähes 20,000; tyytyi olemaan työväenyhdistyksissä enemmän tai vähemmän passiivisina jäseninä. Kuitenkin on todettava, että osa näistäkin naisjäsenistä osallistui Naisliiton järjestämille kursseille, luennoille, kesävirikistyskursseille ym. tilaisuuksiin.

On sangen vaikeata määritellä, miten aktiivisesti naiset ovat osallistuneet työväenyhdistysten toimintaan, sillä tilastoa tästä ei ole käytettävissä. Kuitenkin valitetaan yleisesti, etteivät naiset käy yhdistysten kokouksissa eivätkä niissä käydessään osallistu asioiden käsittelyyn. Johtokuntien jäseninä on useissa työväenyhdistyksissä joitakin, naisia, v. 1948 oli 192 työväenyhdistyksessä naispuolinen sihteeri ja kahdessa yhdistyksessä oli puheenjohtajana nainen. Työväenyhdistyksiä on kuitenkin kaikkiaan n. 1,500.

Naisten toiminta työväenyhdistyksissä kohdistunee pääasiassa ravintolan hoitamiseen, juhlien järjestämiseen yms., mikä tietenkin on sinänsä tärkeätä, varsinkin yhdistysten taloudelle, mutta täten ei heille tarjoudu tilaisuutta koetella voimiaan vaativammissa tehtävissä. Niinpä voimme todeta, että piiri- ja puoluekokouksissa ovat edustajina miltei yksinomaan miestoverit ja vain niiltä paikkakunnilta, joissa toimii naisyhdistyksiä, on naispuolisia edustajia. Eivätkä passiiviset jäsenet, itse toiminnasta innostumattomina, vain maksavina jäseninä ja puolueen kannattajina, voi menestyksellisesti toimia äänestäjäjoukkojen ja uusien jäsenten hankkimiseksi, kun taas

naisjärjestöjen monipuolisempi ja naisia lähempänä oleva toiminta on omiaan innostamaan myös tehokkaampaan puolue toimintaan.

Naisten toiminta porvarillisissa ja kommunistisissa puolueissa.

Kaikki poliittiset puolueet ovat viime aikoina pyrkineet erityisen voimakkaasti tehostamaan propagandaansa naisten keskuudessa. Porvarillisilla puolueilla ovat tässä suhteessa hyvinä tukijärjestöinä ns. puolueettomat neuvontajärjestöt, jotka kotitalousneuvoinaan, maatalousneuvonnan ym. varjolla saattavat harrastaa poliittista valistustyötä varsinkin vaaliaikoina. Myös poliittisen järjestökoneistonsa ne ovat viime aikoina uudistaneet pitäen esikuvanaan sos.-dem. naisten toimintaa.

Maalaisliitto on muutaman vuoden kuluessa luonut vankan, koko maata käsittävän naisjärjestöjärjestäytymisen. »Maalaisliittolaiset Naiset» on perustettu v. 1941 ja vuoden 1947 toimintakertomuksessaan he ilmoittavat järjestössä olevan n. 7,000 jäsentä ja maalaisliiton kaikkien puolueosastojen yhteisen naisjäsenten määrän olevan n. 30,000. Järjestöllä on tällöin ollut 10 palkattua työntekijää. *Kansallisen Kokoomuspuolueen Naisjärjestöjen Liiton* muodostaa 20 naisosastoa ja 115 kansallisseurojen (puolueen perusjärjestöjen yhteydessä toimivaa) naiskerhoa. Jäsenmäärästä ei ole tarkempaa tietoa.

Kommunistit ovat keskittäneet naisten toiminnan Suomen Naisten Demokraattiseen Liittoon, jonka todellisesta jäsenmäärästä on vaikeaa saada tietoja. Julkisuudessa esitetyt luvut ovat vahvasti liioiteltuja. Liitto on »itsenäinen» mutta sen johto on täydellisesti kommunistien käsissä. On syytä huomioda että kommunistitkin pitävät naisten erikoistoimintaa niin tärkeänä, että liitto perustettiin vaikka he periaatteessa kieltävätkin erillisten naisjärjestöjen tarpeellisuuden. Erityiset naisjärjestöt eivät ole sallittuja kansandemokraattisten maiden kommunistipuolueiden liepeillä, mutta »lännen demokratioissa» pesiydytään näihin »puolueettomiin» demokraattisiin järjestöihin. Niiden tehtävänä on »vetää piiriinsä ne naiset, jotka eivät vielä ole tarpeeksi valveutuneita liittyäkseen kommunistipuolueeseen», kuten Gerda Linderot, eräs Ruotsin kommunististen naisten keulakuvia, ehkäpä vahingossa tuli maininneeksi siellä viimeksi pidetyssä kom.puolueen edustajakokouksessa pitämässään puheessa.

Paitsi organisaatiota ovat porvarilliset ja kommunistiset naisjärjestöt lainanneet Sos.-dem. Naisliitolta myös muut toimintamuotonsa. He ovat nyt mm. ryhtyneet, järjestämään perhe-äitien kesävirkestystoimintaa ja ovat erittäin aktiivisia anomaan

pantu. Ne varmasti vetäisivät työväentalolle sellaisiakin naisia, jotka siellä eivät muuten ole käyneet.

Sos.-dem. Naisliiton äänenkannattaja Tulevaisuus, on viime aikoina saavuttanut tunnustusta ja suosiota niin puolueväen piirissä kuin muuallakin. Lehti olisi varmaan erinomainen propagandaväline, jos sen levikki saataisiin nousemaan sekä puolueemme jäsenistön keskuudessa että niissä piireissä, jotka ovat meitä lähellä ja antavat meille kannatuksensa olematta puolueen jäseniä.

Entistä tehokkaampaan naisten toimintaan pyrkiessämme ei meidän pidä lyhytnäköisesti tuskitella, ettei se tai tämä asia naisia kiinnosta, vaan uhrata varoja ja tehostaa toimintaa niillä linjoilla, mitkä on havaittu hyviksi. Paitsi välitöntä voimanolisää, joka tehokkaasta naisten mukaan vetämisestä seuraa, on sillä myös välillinen vaikutuksensa, koska naisten välityksellä kasvattajan ominaisuudessa kulkeutuu sosialidemokratia koteihin ja siten tehokkaasti myötävaikuttaa kannattajajoukkomme lisääntymiseen tulevaisuudessa.

Edellä esitettyyn viitaten ehdottaa Sos.-dem. Työläisnaisliitto puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

1) että puolue velvoitetaan vuoden 1950 alusta lukien luovuttamaan vuosittain naisjäseniltään saamastaan puolueverosta Naisliitolle 50 % yhteyden pitämistä varten kaikkien puolueosastojen naisjäseniin (30,000 naisjäsentä maksavat puolueelle vuosittain veroa yht. 1,440,000 markkaa, josta 50 % 720,000 mk.);

2) että puoluepiiritoimikunnat velvoitetaan toimihenkilöitä ottaessaan kiinnittämään huomiota tarjolla olevaan naistyövoimaan siinä mielessä, että ne saisivat palvelukseensa poliittiseen valistustyöhön kykeneviä naispuolisia toimihenkilöitä, jotka samalla voisivat toimia naispiirisihteereinä hoitaen yhteyksiä Naisliittoon ja johtaa naisten keskuudessa tehtävää valistustyötä piirin alueella Naisliiton antamien ohjeiden mukaan;

3) että jokainen työväenyhdistys velvoitetaan nimeämään naispuolinen yhdyshenkilö, joka hoitaa yhteyttä Naisliittoon. Samoin velvoitetaan työväenyhdistykset ilmoittamaan kaikki naispuoliset jäsenensä myös Naisliiton jäseniksi;

4) että työväenyhdistysten tulee myötävaikuttaa naisyhdistysten ja jaostojen perustamiseen, koska kokemus on osoittanut naisten toimivan puolueen hyväksi aktiivisimmin niillä paikakunnilla, joissa on naisyhdistyksiä tai -jaostoja;

5) että jokaiseen työväenyhdistykseen nimettäisiin henkilö

levittämään alueellaan Sos.-dem. Naisliiton äänenkannattajaa Tulevaisuus-lehteä.

Puoletoimikunnan lausunto;

Kysymys naisten organisatoorisesta osallistumisesta puolueemme toimintaan on aikoinaan ratkaistu siten, että tarkoitusta varten on perustettu erikoisjärjestö, Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto. Nykyvaiheessa on tuskin aiheellista virittää keskustelua tuon ratkaisun tarkoituksenmukaisuudesta. Sen sijaan on varmasti aiheellista selvittää sosialidemokraattisten naisten asemaa puolueetyössä ja keinoja heidän panoksensa lisäämiseksi muussakin poliittisessa elämässä kuin vain äänestysten yhteydessä.

Socialidemokraattisen Työläisnaisliiton ponnet rakentuvat sel-laiselle käsitykselle, että lähinnä tarvitaan organisatoorista apua ja rahallista tukea puolueelta naisliittoon päin. Ne rakentuvat edelleen sille käsitykselle, että naiset saadaan kiinnostumaan politiikasta lähinnä sellaisella »erikoistoiminnalla», jota naisliitto voi jäsenistöl-leen tarjota. Tällaisessa käsityksessä on varmasti paljon oikeutusta. Toisaalta se tuntuu huomattavasti yksipuoliselta. Kun on kysymys sen suuren naisten joukon aktivisoimisesta, joka jo on puolueessamme ja varsinkin niiden naisten vetämisestä puolueemme piiriin, jotka vaaleissa kannattavat sosialidemokraatteja, tarvitaan varmasti voi-makkaita sekä organisatoorisia että muita toimenpiteitä puolueen omassa piirissä hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi. Mitään var-sinaista toimintaohjelmaa ei tietystikään ole tällöin ilman perus-teellisempia tutkimuksia esitettävänä. Tuntuu kuitenkin siltä, että järjestöllisesti katsoen tarvitaan huomattavan paljon enemmän yhteistyötä naisliiton ja puolueen välillä kuin tähän saakka on ta-pahtunut, ja myös naisten vetämistä paljon enemmän kuin tähän saakka keskeisiin luottamustehtäviin niin piirijärjestön kuin puo-lueosastojen piirissä. Naiset on vedettävä mukaan yhteiseen tais-telurintamaan miesten kanssa samalla tavalla kuin esim. ammatti-yhdistysväkeä taistelussa ammattiyhdistysliikkeestä tai urheilu-väkeä taistelussa urheiluliikkeestä on vedetty mukaan.

Todennäköistä on, että ne monet tehtävät, jotka naisten toiminnan tehostamiseksi puolueen piirissä tulevat esille, vaativat erityisen toimitsijan puoluetoimistoon. Hänen tehtäväkseen tulee tällöin ennen muuta yhteydenpito Naisliittoon ja sen organisaatioon toisaalta ja toisaalta toiminnan tehostaminen puolueosastoissa ja piirijärjes-töissä.

Edellä sanottuun viitaten puoluetoimikunta esittää, että kysymyksen edelleen kehittäminen jätetään uuden puoluetoimikunnan tehtäväksi.

II. Järjestö- ja valistustoimintaa koskevat alustukset:

ESITYS N:o 10.

Sivistyneistö ja puolueemme.

Satakunnan Sos.-dem. Piirijärjestön esitys.

Suuret murroskaudet jättävät jälkensä kunkin kansakunnan eri yhteiskuntaryhmien henkiseen arviointiin. Siksi onkin viime vuosien aikana voinut panna merkille, että maamme sivistyneistö suurelta osalta on elänyt henkisen murroksen aikaa. Sodan säälimätön todellisuus on rautaisella ja runtelevallel terässaappaalla särkenyt sen ihanteellisuuden, jonka oikeistolainen yltiöisänmaallisuus fanaattisella kiihkoudella oli synnyttänyt maamme sivistyneistön sielussa ja jota se ruokki kansalliskiihkoisella idealismilla paljastamatta sen katteettomuutta. Tämä demagooginen fanaattisuus oli päässyt saastuttamaan maamme sivistyneistön niin tarkoin, että tarvittiin vain pikku vihjeitä puolueemme kansainvälisyydestä ja joitakin puolueemme alkuaikojen ehkä yliammuttuja arviointoja sivistyksestä, kun tämä yhteiskuntaluokka ilman muuta voitiin pitää oikeiston vaalijoukkana ja ennen kaikkea vaalitaistelujen erittäin tarpeellisenä etappijoukkona, jonka tuli toimia isänmaan pelastamisen nimessä kaikkensa uhraten ja kaikesta kieltäytyen sekä mitään huomaamatta tai johtopäätöksiä tekemättä.

Sodan realistisuus särkei idealismin saippuakuplat ja opetti kunkin ihmisen arvioimaan elämää todellisuuspohjalta. Varsinkin sivistyneistö on todennut entisen aatepohjansa kestäättömyyden. Sen on ollut pakko huomata, mihin johtaa väärä idealismi ja demagooginen fanaattisuus. Sen on ollut pakko huomata, että valtakunnallinen ajatus- ja katsomustapa ei ole vain joitakin juhlallisia tunnusponsia, vaan se on valtakunnan kokonaisedun hyväksi suoritettavaa käytännöllistä, taloudellista ja sosiaalista toimintaa, jota kukin kansalainen suorittaa yhteisessä suuressa kansalaiskodissa sen jäsenten hyvinvoinnin edistämiseksi. Sen on ollut pakko huomata, että oikea ja todenperäinen isänmaallisuus on vastuun kantamista kansan jokaisesta

yksilöstä ja samalla ponnistelua rauhantyössä yhteisen isänmaamme jälleenrakentamiseksi.

Porvarillisuuden vararikko — rahan määräysvaltaan rakentuvan raharuhtinaskunnan naamioituminen suomalaisuuden ja taloudellisen yritteliäisyyden naamariin — on alkanut selvitä kansamme sivistyneistölle. Kansamme keskiluokka ja erikoisesti ns. henkisen työn tekijät ovat alkaneet huomata, että oikeisto edelleen haluaa käyttää hyväkseen heidän uhrautumishaluaan, mutta palkkioksi jakaa kiviä leivän asemasta. Yhä selvemmin tässä porvarillisuuden vararikossa on alkanut näkyä, miten juuri maamme oikeistopiirit ovat aina syrjäyttäneet kansallisen kokonaisedun omien itsekkäitten luokkapyyteittensä tieltä. Porvarillisuuden vain muutamia yksilöjä suosiva luokka- ja puolueentaliteetti näkyy todella kirkkaana aikamme poliittisessa kuvastimessa, jonka takaa häämöittävät saalistushimoisen kapitalistien tyydyttämättömät koronkiskojakasvot.

Samalla puolueemme selväpiirteinen politiikka on murtautunut läpi vatloittaakseen sille kuuluvan paikan kansamme elämässä. Puolueemme pettämätön selkärankaisuus maamme sisäpoliittisessa elämässä on saanut maamme sivistyneistönkin arvioimaan uudelleen suhdettaan puolueeseemme. Sivistyneistömme on myönnettävä, että puolueemme on taannut sille kaksi lujaa perustetta oikeaan kansalaiselämään. Nämä ovat: 1) maamme kansanvaltaisen ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen sekä sen suomien kansalaisvapauksien pelastaminen epädemokraattisuudelta ja 2) maamme taloudellisen elämän kohottaminen inflation aiheuttamasta epävarmuudesta. On varmaa, että juuri kansalaisvapauksien ja erikoisesti mielipidevapauden takaaminen ovat valaneet uutta uskoa ja toivoa kansamme tulevaisuuteen. Ja tämä ei ole jäänyt sivistyneistömme taholta huomaamatta. Ja kun samalla puolueemme taholta on voimakkaasti pyritty kaikkien kansalaispiirien ja myös henkisen työn tekijäin taloudellisen elämän kohottamiseen, ei ole ihme, jos porvarillisissa piireissä tämä on todettu hermostuneisuudella, jopa järkytynneisyydellä. Siksi on viritetty voimakas propaganda puolueettamme vastaan. Siitä ovat todisteena eri porvarilehdissä olleet kirjoitukset, joissa eri puolueitten kirjurit syyttelevät toisiaan keskiluokan työntämisestä puolueemme syliin.

Tämän todetessaan on puolueemme edelleenkin jatkettava voimakasta työskentelyään maamme sivistyneistön siirtämiseksi siihen joukkoon, johon se luonnollisesti kuuluu ja joka todellisuudessa on työskennellyt tämänkin kansanosan hyvinvoinnin edistämiseksi. Puolueemme sivistyspoliittinen ohjelma on saatava käytäntöön ja poistamaan kouluistamme porvarillista hapatusta. On huolehdittava siitä, että puolueemme työskentelystä ja toiminnan päämääristä anne-

taan objektiivisempi kuva kuin tähän asti. Lisäksi olisi huolehdyttävä siitä, että puolueemme valistustyössä huomioitaisiin maamme sivistyneistön henkistä sisältöä etsivä etsikköaika.

Tämän vuoksi ehdotammekin Puoluekokouksen hyväksyttäväksi,

että puolueemme kiinnittäisi entistä suurempaa huomiota maamme sivistyneistön vetämiseksi puolueemme riveihin,

että puolueemme sivistyspoliittinen ohjelma toteutettaisiin maamme opetuslaitoksen uudistamiseksi sillä tavalla, että kouluissa annettaisiin todella objektiivinen kuva maamme sosialidemokraattisesta työväenliikkeestä ja sen saavutuksista kansamme hyvinvoinnin edistämisessä,

että puolueemme järjestäisi erikoisia tilaisuuksia eri puolille maata ja näissä selviteltäisiin sosialidemokratian ja porvarillisuuden henkisen ja aatteellisen sisällön erilaisuutta, mutta erikoisesti alleviivattaisiin puolueemme voimakasta työskentelyä maamme kaikkien kansanosien aineellisen hyvinvoinnin edistäjänä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Kysymys keskiluokasta on poliittisen elämämme ajankohtaisimpia asioita. Perustaen käsityksensä siihen, ettei sosialidemokraattinen puolue voi rakentaa toimintaansa »ääntenkalastukselle», puolueen johto on karttanut ryhtymistä sellaiseen ennen muuta virkamiehistöön kohdistuvaan kosiskeluun, jota varsinkin kokoomuspuolue ja maalaisliitto viime vuosina ovat harrastaneet. Kannettu vesi ei kaivossa pysy. On kuitenkin kieltämätön tosiasia, että sosialidemokraattinen puolue varsinkin viimeksi kuluneina vuosina on saanut osakseen laajojen keskiluokkaan kuuluvien ryhmien huomiota lähinnä sen vuoksi, että puolue niin silmiinpistävän selkeällä tavalla on suorittanut taistelunsa laillisen menon ja kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksen säilyttämiseksi. Samassa suhteessa ns. sivistyneistön ja virkamiehistön luottamus porvarillisiin puolueisiin on horjahtanut.

On tarkoituksenmukaista suorittaa puolueen piirissä keskiluokan asemaa koskeva perusteellinen selvittely. Samalla, kun puoluetoimikunta asettuu kannattamaan alustuksessa esitettyjä ajatuksia, se ehdottaa, että kysymyksen edelleenkehittäminen jätetään kiireellisenä tehtävänä puoluetoimikunnan asiaksi.

ESITYS N:o 11.

Suomen sosialidemokraattinen puolue ja keskiluokka.

Helsingin Sos.- dem. Keskusteluseuran esitys.

Suomen Sosialidemokraattinen puolue on tähän saakka kehittynyt ja toiminut luokkapuolueluonnettaan painostavana poliittisena työväenpuolueena ja sellaisena koonnut jäsenensä ja kannattajansa lähinnä teollisuustyöväestön, pienviljelijäin ja muiden ruumiillista työtä tekevien keskuudesta. Tästä johtuen puolue on keskittänyt voimansa ja toimenpiteensä näiden väestöryhmien taloudellisen, yhteiskunnallisen ja sivistyksellisen aseman kohottamiseen ja kehittämiseen.

Puolueen tehtävien ja pyrkimysten avartuessa ja kehittyessä yleisen kehityksen mukana ja sitä vastaavaksi on myös alkuperäinen käsitys puolueesta vain ruumiillista työtä tekevien luokkapuolueena alkanut laajentua näkemykseksi sosialidemokraattisesta puolueesta yleensä palkasta ja pienviljelyksestä elävien puolueena. Puolueen kantajoukon muodostavat edelleenkin vähävaraiset ruumiillisen työn tekijät, mutta puolueen jäsenistöä ja kannattajia ei voida enää yhtä yksipuolisesti kuin aikaisemmin laskea yksinomaan tähän väestöryhmään kuuluviksi. Päinvastoin on varsinkin viime sodan jälkeisissä vaaleissa ja yleensä kansalaiselämässä voitu havaita sosialidemokraattisen liikkeen ja Suomen Sosialidemokraattisen puolueen saaneen huomattavaa tunnustusta ja kannatusta myös henkisen työn tekijäin ja muiden keskiluokkaan lukeutuvien keskuudessa.

Huomioonottaen lähestyvät vaalit ja henkisen työn tekijäin keskuudessa tällä hetkellä vallitsevan poliittisen epävarmuuden ja häilyväisyyden olisi puolueen, ja tällöin lähinnä puoluetoimikunnan ja puoluekokouksen suunnitteilla olevissa puolueohjelmissa ja varsinkin tulevassa vaalivalistustyössä kiinnitettävä vakavaa huomiota sosialidemokraattiseen valistustyöhön myös keskiluokan keskuudessa.

Tämän toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta ja sen tuottamasta hyödystä voidaan tietenkin esittää eriäviä mielipiteitä. Mutta selvää lienee, että sen kautta todennäköisesti saatavissa oleva kannatuksen ja äänimäärien lisäys on erittäin tarpeellinen puolueen pyrkimässä saavuttamaan määräävän aseman maamme suurimpana poliittisena puolueena. Onnistumisen edellytyksenä kuitenkin on, että puolue myös yleisohjelmissaan, yleisessä valistustyössään ja muussa toiminnassaan välttää sellaisia ohjelmavaatimuksia ja väittämiä, joilla ei ole periaatteellista tai käytännöllistä merkitystä puolueelle, mutta jotka kuitenkin tarpeettomasti loukkaavat tai vieraannutta-

vat henkisen työn tekijöitä ja muita keskiluokan jäseniä. Samalla on puolueen käytännöllistä toimintaa koskevissa ohjelmissa ja varsinkin puolueen valistustyössä ja puoluelehdissä korostettava myös sellaisia aatteellisia ja käytännöllisiä pyrkimyksiä ja tehtäviä, jotka erikoisesti vetoavat virkamiehistöön ja muihin henkisen työn tekijöihin. Tällaisina kysymyksinä voitaneen mainita t.n.m. verotuskysymysten järjestely palkannauttijoita entistä paremmin tyydyttäväksi, opetus- ja koulutuskysymysten järjestely yhteiskunnan rahoitusosuutta lisäämällä, monet yhteiskunnallisen terveydenhoidon ja sairaanhoidon pulmat sekä ennen kaikkea myös henkisen työn palkkauksen suojeleminen ja kehittäminen siihen vaadittavaa koulutusta vastaavaksi.

Edellä esitetyn nojalla Helsingin Sos.-dem. Keskusteluseura ehdottaa,

että puoluekokouksessa otettaisiin käsiteltäväksi puolueen suhtautuminen henkisen työn tekijöihin ja muihin keskiluokkaan lukeutuviin sekä,

että puoluekokous kehoittaisi puoluetoimikuntaa toimimaan niin, että puolueen vaaliohjelmissa, vaalijulistuksissa, yleisessä valistustyössä ja puoluelehdistössä entistä enemmän kiinnitetäisiin huomiota myös henkisen työn tekijäin ja muiden keskiluokan jäsenten ohjaamiseen sosialidemokraattisen puolueen kannattajiksi ja jäseniksi.

Viitataan puoluetoimikunnan lausuntoon edellisestä esityksestä.

ESITYS Nro 12.

Muutosesitys yhdistyksen sääntöjen 6 §:ään.

Katinalan Työväenyhdistyksen esitys.

Koska useassa yhdistyksessä on vakiintunut tapa, että yhdistyksen puheenjohtaja valitaan yleisessä vuosikokouksessa, ja jota tapaa pidämmekin onnistuneempaan kuin sitä, että jäsenenemmistö äänestyksellä saa valita yhdistyksen puheenjohtajan, ehdotamme, että yhdistysten sääntöjen 6 §:n ensimmäinen kohta muutetaan kuuluvaksi:

»Yhdistyksen asioita hallituksena hoitaa johtokunta, johon kuuluu vuodeksi kerrallaan valittuna puheenjohtaja ja kahdeksi vuodeksi kerrallaan valittuna — vakinaista ja — varajäsentä»—————jne.

sekä toisen kohdan muutettavaksi niin, että sana puheenjohtaja jätetään pois, siis: »Johtokunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin, rahastonhoitajan ja tarpeellisen»—————jne.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Periaatteessa ei voi olla mitään muistuttamista sitä vastaan, että puolueosaston puheenjohtaja valittaisiin yleisessä vuosikokouksessa, kuten Katinalan Työväenyhdistys Hattulan Sos.-dem. Kunnallisjärjestön puoltamana ehdottaa. Käytännössä on kuitenkin havaittu, että johtokunnalla on suuremmat mahdollisuudet kuin vuosikokouksella punnita ehdokkaiden pätevyys puheenjohtajan tehtävään. Tällä perusteella on myös viimeksi 1946 uusituissa puolueyhäistyksen mallisäännöissä jätetty puheenjohtajan valitseminen johtokunnan tehtäväksi. Puolueosaston vuosikokouksellahan on sitäpaitsi kaikki mahdollisuudet vaikuttaa puheenjohtajan vaaliin valitsemalla haluamansa johtokunnan.

Koska puolueen johdon aikaisemmin edustama kanta tässä kysymyksessä edelleenkin vastaa tarkoitustaan paremmin kuin käsiteltävänä oleva ehdotus, puoluetoimikunta ehdottaa, että puoluekokous päättäisi *hylätä* Katinalan Työväenyhdistyksen esityksen.

ESITYS N:o 13.

Jäsenyys useammassa kuin yhdessä puolueosastossa.

Turun- Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.

Koska on ilmennyt ja mahdollisuuksia on olemassa jäsenoikeuksien väärinkäyttöön kuulumalla useampaan puolueosastoon, Turun Sos.-dem. Yhdistys ehdottaa puoluekokoukselle seuraavaa: Varsinaisena jäsenenä puolueeseen voi kuulua ainoastaan yhden puolueosaston välityksellä, josta jäsen saakoon puoluejäsenkirjansa. Mikäli jäsen syystä tai toisesta haluaa kuulua useampaan puolueosastoon, olkoon se hänelle sallittua niin sanottuna kannatusjäsenenä, josta annettakoon todisteeksi vain jäsenkortti. Kannatusjäsenyydestä ei puoluejäsenmaksuja peritä. Puolueäänestyksiin voi osallistua vain *jäsenkirjalla*. Edustaa saa jäsen vain sitä puolueosastoa, jonka kautta maksaa puoluejäsenmaksunsa.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Turun Sos.-dem. Yhdistyksen esityksen perustelut ovat puoluetoimikunnan mielestä sikäli teoreettiset, että tietävästi vain harvassa tapauksessa joku puolueen jäsen on yrittänyt väärinkäyttää jäsen-

oikeuksiaan useampaan puolueosastoon. Yleisesti lienee asianomaisten jäsenten tiedossa, että se, joka kuuluu jäsenenä useana paan puolueosastoon, voi käyttää esim. äänioikeuttaan vain pääyhdistyksen kautta. Ns. työpaikkaosastojen perustamisen yhteydessä lienee kuitenkin esiintynyt tulkintarimielisyyksiä.

Puoluetoimikunta pitää Turun Sos.-dem. Yhdistyksen esitystä taroituksenmukaisena ja ehdottaa puoluekokoukselle, että se *hyväksyttäisiin*.

ESITYS N:o 14.

Piirijärjestöjen taloudellisen aseman vakiinnuttaminen.

Kuopion l. länt. vaalipiirin piiritoimikunnan esitys.

Puolueemme on 50 vuotta suorittanut järjestettyä taistelua työväen aatteellisten ja taloudellisten päämäärien saavuttamiseksi. Se aika on ollut valtaisaa kehityksen voittokulkua, vaikka tavoitteet ovatkin aika ajoin näyttäneet kaukaisilta.

Poliittisessa taistelussa on eräs perusehto' tehokkaan ja joustavan organisaation muodostaminen. Puolueessamme ratkaistiinkin se puoli jo alunalkaen — Oulun puoluekokouksessa 1906 — niin perusteellisesti, että sama organisatio on edelleen puolueen runkona ja onkin se osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi ja tehokkaaksi.

Mutta kaikki toiminta lepää kuitenkin taloudellisella pohjalla. On pakko myöntää, ettei puolueessamme olla vielä onnistuttu tähän mennessä organisoimaan taloudellista toimintaa läheskään niin tehokkaaksi kuin on laita järjestöpuolella. Se on epäkohta, johon tässä alustuksessa halutaan kiinnittää huomiota.

Itse puolueen »päämajassa» on asia ratkaistu aivan oikein. Siellä on poliittiset, ammatilliset, kunnallispoliittiset, maatalous- ja muut asiantuntijat hankittu hoitamaan kukin omaa alaansa puolueen keskusbyroossa. Näin on myös asianlaita puolueen talouspuolella.

Mutta tämä työnjako on pysähtynyt käsittämään vain puolueen keskuselintä. Piirijärjestöissä ei ole pyrittykään samaan.

Puolueemme kaikki piirijärjestöt — muutamia harvoja lukuunottamatta — ovat vähin erin ajautuneet sellaiseen taloudelliseen umpikujaan, joka ei voi olla tulevaisuudessa puolueen edun mukaista. Jo se, että piirien tilivelka puolueeseen jatkuvasti vuosi vuodelta kasvaa, osoittaa jossakin olevan perusteltua järjestelyn aihetta. Myöskään ei voi puolueen edun mukaista olla piirisihteereiden ja palkattujen toimitsijain jatkuva vaihtuminen. Onhan melkein poikkeuksetta käytäntö viime vuosina osoittanut piirisihteereiden siirtyneen muihin tehtäviin yksinomaan palkan pienuuden ja ylläsituksen pakottamana.

Ei sovi ihmetellä edellä kerrottua tosiasiaa, kun huomioi erään nurinkurisen seikan piirijärjestöjen toiminnassa. Piirisihteeri valitaan aina niiden avujen perusteella, joita oletetaan tai tiedetään hänellä olevan nimenomaan järjestöorganisaattorina. Mutta kuitenkin hän joutuu hoitamaan piirin taloutta järjestötehtäviensä ohella ja usein taloudellinen puoli piirissä vie suurimman osan hänen aikaansa. Vain poikkeustapauksissa voi sama henkilö olla niin toisistaan poikkeavien avujen hallitsija kuin piirin järjestö- ja talouspuoli vaatisivat. Kun piirisihteerit joutuvat käytännöllisessä työssään paneutumaan talouspuolelle, johon heillä tavallisesti ei ole vähäisimpiäkään edellytyksiä, on luonnollisena sellainen kehityssuunta, joka on jo niin surkealla tavalla nähtävissä. Näin joudutaan haaskaamaan voimia tuloksettomasti sellaiseen työhön, josta ei voi olla positiivista tulosta, koska sama henkilö voisi omalla alallaan saada tuloksia, jos hän voisi paneutua siihen, tarvitsematta ponnistella itselleen vieraalla työsaralla.

Poliittinen taistelu on siirtynyt vaiheeseen, jossa tarvitaan entistä järjestelmällisempää organisatoorista valmiutta. Sitä ei saavuteta, ellei onnistuta varmistaa puolueen talousjärjestelmän vakavuutta. Taloudellinen ja järjestöllinen puoli piireissä on samanarvoista, mutta kuitenkin siten, että järjestöllinen toiminta lepää taloudellisella pohjalla. Mutta ne tarvitsevat ehdottomasti myös omat henkilönsä aivan kuten puolueen pääpaikallakin. Piirisihteeri on — tai ainakin tulisi olla — asiantuntija järjestöpuolella, mutta tavallisesti asiantunteaton talousmiehenä. Tuo epäkohta on saatava piirijärjestöissäänkin poistetuksi. On saatava toinen henkilö piiriin, joka vastaa taloudellisen puolen kokonaan. Tällainen järjestely tulevaisuudessa maksaa itse itsensä.

Piirijärjestöissä on tavallisesti ollut ja on edelleen palkattuja järjestäjiä, joiden tehtävänä on piirisihteerin ohella ja apuna hoitaa järjestöjen valistus- ja kasvatustyön suorittamista. Tämä lienee alun-alkaen tullut tavaksi sen johdosta, että piirisihteerin aika on mennyt taloudellisten asiain hoitamisessa, siis siinä työssä, johon häntä ei ole valittu ja johon hän ei ole pätevä. Jos kerran on varaa palkata järjestäjiä, luulisi olevan varaa palkata yhden järjestäjän asemasta piirin taloudenhoitaja, jolle keskitettäisiin yksinomaan talouspuolen vastaaaminen ja rahoituksen järjestely.'

Tällainen järjestely on katsottava puolueen toimesta suoritettavaksi. Tämän alustuksen puitteissa ei tosin pyritä esittämään jotakin muuta kuin entistä systeemiä puolueen ja piirien suhteesta toisiinsa. Mutta puoluetoimikunnalla on velvollisuus keskustelimenä ottaa asia omakseen ja saattaa tuo uudistus käytännössä järjestelyasteelle. Puolue joutuu liikuttelemaan suuriakin summia talousarvioissaan monenlaa-

tuisiin — jopa kokeilutarkoituksessakin aiottuihin — yrityksiin vuositain. Niinpä se voisi kokeilutarkoituksissa ottaa yhden tai kaksi piiriä erikoiseksi koekentäksi tämänlaatuissa järjestelykysymyksessä ja palkata tai avustaa niihin omat taloudenhoitajat. Jos se osoittautuu tulokselliseksi, on varmaa, että kaikkialla päästään samalle linjalle, ja piirit voivat myöhemmin ottaa omintakeisesti asian hoitaakseen tällä tavalla.

Edellä esitetyn perusteella esitetään puoluekokouksen päätettäväksi seuraavaa:

1) että Puoluetoimikunta veloitetaan ottamaan piirijärjestöjen talouskysymys kiireellisesti järjestelyasteelle ja nimeämään toimikunta, jonka tehtäväksi jää laatia suunnitelma piirijärjestöjen taloudellisen uudelleenorganisoinnin toteuttamiseksi alustuksessa esitettyjen periaatteiden, tai mahdollisesti parempien keinojen avulla,

2) että toimikuntaan nimetään edustajat piirijärjestöistä, puolueluetoimikunnasta ja talous- ja liike-elämää edustavista piireistä ja

3) että puolue varaa menoarvioonsa tätä uudistustarkoitusta vastaavan vastaavan menoerän ja siten auttaa asian käytännössä kokeiluasteelle.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Piirijärjestöjen merkitys puolueemme järjestötoiminnassa on hyvin suuri. Varsinkin vaalitaistelujen edellä ja niiden aikana sekä taisteltaessa vaikutusvallasta työväenliikkeen sisällä piiritoimistot ovat keskeisessä asemassa. Tehokas toiminta edellyttää kuitenkin ajanmukaisia työtapoja ja pätevää henkilökuntaa. Mutta tämä vaatii rahaa.

Kuopion länt. vaalipiirin piiritoimikunnan alustus osoittaa kipeän kohdan järjestötoiminnassamme. Puolueluetoimisto on monissa eriyhteyksissä joutunut painiskelemaan myönteisen ja käytännöllisen ratkaisun löytämiseksi piirien taloudellisen aseman helpottamiseksi. Mitään varsinaista uutta mainittu alustus ei kuitenkaan tuo esille, koska yhden uuden toimihenkilön palkkaaminen piirijärjestön palvelukseen päinvastoin lisää palkkakustannuksia, ellei todellakin löydetä sellaisia uusia rahalähteitä, joilla tämä henkilö paitsi oman palkkansa lisäksi voisi hankkia piirijärjestölle tuloja.

Puoluetoimikunta ehdottaa, että alustus jätettäisiin puoluekokouksen evästyksenä uuden puolueluetoimikunnan ratkaistavaksi.

ESITYS N:o 15.

Karjalaisyhdistysten varojen käyttö.*Kelkkalan Työväenyhdistyksen esitys.*

Puoluetoimikunnan huostassa on monelle karjalaiselle yhdistykselle ensimmäisen korvauslain mukaan myönnettyjä korvausvaroja. Toisen korvauslain mukaisen korvausanomuksen joutui puoluetoimisto hoitamaan valtiovarainministeriölle 86 yhdistyksen puolesta, kuten puoluetoimikunnan kertomuksessa v. 1946 puoluekokoukselle mainitaan. Viimemainittujen anomusten kokonaismäärä teki mk 54,077,865: 80. Lisäksi on puoluetoimiston välityksellä saatu joidenkin yhdistysten sodanaikaisia majoituskorvauksia ja yhdistysten sijoittamia osake- ja osuusmaksuja niiltä puhelin-, sähkö- ja laivaosakeyhtiöiltä sekä KK- ja SOK-laisilta osuuskunnilta, jotka ovat lopettaneet toimintansa. Kun korvausanomukset oli jätettävä ministeriölle 5.10.1945 mennessä eivätkä arviomiisilautakunnat puoluekokoukseen mennessä liene ratkaisseet ainoatakaan anomusta, ja kun majoituskorvausanomukset olivat myös keskeneräisiä, ei lopullista korvausten määrää vielä silloin ollut tiedossa. Sähkö- ym. osakeyhtiöt ja osuuskunnat on niinikään purettu myöhemmin ja niitä on vieläkin purkamatta, joten yhdistysten niihin sijoittamat osake- ja osuusmaksut ovat palauttamatta.

Nyt ovat toisen korvauslain mukaan yhdistyksille myönnetty korvaukset, jotka muodostavatkin suurimman erän, saatu. V. 1947 helmikuussa solmittiin myös lopullinen rauha, joten nyt on jo mielestämme aika puoluekokouksen määritellä kantansa varojen käytöstä samoin kuin siirtyneiden yhdistysten keskeytyneen toiminnan jatkamisesta tai lakkauttamisesta. Jollei näiden yhdistysten toiminnalle ole enää edellytyksiä, tulevat ne lakkautettaviksi, jolloin niiden varat joutuvat työväenyhdistysten sääntöjen 18 §:n mukaan puoluetoimikunnan huostaan.

Mutta sanotun §:n kirjaimellinen toteuttaminen ei enää ole mahdollista. Siksi on puoluekokouksen mielestämme tehtävä ko. sääntöjen 18 §:stä poikkeava päätös, sillä sääntöjen muuttaminen tätä tapausta varten ei ole tarpeellista, koska ne tyydyttävät normaalin tarpeen. Poikkeuksellinen päätös olisi tehtävä koskemaan molempia tapauksia: jos Karjalassa toiminut yhdistys perustaa samanlaisen yhdistyksen vaikka uudella nimellä pitemmän ajan kuin kahden vuoden kuluessa nykyiselle olinpaikalle, niin on varat sille luovutettava ilman korkoja; tai, jos ko. yhdistys joudutaan lakkauttamaan, olisi varat luovutettava karjalaisen sos.-dem. siirtoväen puolue- ja sivistystyön tukemiseen. Varojen luovuttaminen viimemainittuun tarkoitukseen käynee par-

8 — *Alustuksia.*

haiten päinsä siten, että luovutetun alueen yhdistyksien, jotka eivät tässä kokouksessa päätettävään määräaikaan mennessä aloita jälleen toimintaansa entisenä tai uutena yhdistyksenä, varat luovutetaan perustettavaan rahastoon, mitä voidaan nimittää säätiöksi. Säätiö hoitaa ja kartuttaa varoja sekä käyttää niitä järjestyneen karjalaisen siirtoväen hyväksi jakamalla vuosittain kertyneet korkotulot vaikeuksiin joutuneiden siirtoväen yhdistysten avustamiseen, kesävirikistystoiminnan tukemiseen, opiskelutarkoituksiin ym. Varallisuuttaan säätiö kartuttaisi Karjalan Kannaksen rahastosta ym. siirtoväen perustamilta säätiöiltä vuosittain saamallaan lahjoituksilla. Näitä säätiöitä on jo perustettu muutamia, ja niiden hallintoelimissä on sos.-dem. siirtoväkikin edustettuna. Täten tulee mielestämme työväenyhdistysten sääntöjen k.o. §:n henki ja kirjain toteutetuksi. Sellainen toimenpide vastaa myös sosialidemokraattisen siirtoväen toivomuksia sekä puolueemme etuja. Säätiölle voi muodostua huomattava pohjarahasto, sillä läheskään kaikki ent. yhdistykset eivät voine aloittaa toimintaa uusissa olosuhteissa.

Säätiön perustaminen vaatii kuitenkin perusteellisempaa harkintaa kuin mihin meillä ja puoluekokouksellakaan on mahdollisuuksia. Riittäneekin, kun puoluekokous tekee asiasta periaatepäätöksen. Käytännölliset toimenpiteet voidaan jättää puoluetoimikunnalle ja puolue-neuvostolle. Puolue-neuvosto voi esim. hyväksyä puoluetoimikunnan ehdotuksesta säätiön säännöt. Mutta jos halutaan varata yhdistyksille aikaa uudelleen järjestäytymistä varten seuraavaan puoluekokoukseen asti, voi tämä kokous velvoittaa puoluetoimikunnan laatimaan sääntöehdotuksen seuraavalle kokoukselle sekä esittää hallintoelimen jäsenehdokkaat.

Edelläsanotun perusteella ehdotamme, että

puoluekokous päättää työväenyhdistyksien sääntöjen 8 pykälästä poiketen, että Karjalasta siirtyneiden yhdistysten, joiden entiset jäsenet perustavat uuden sos.-dem. yhdistyksen nykyisellä olinpaikkakunnallaan, vaikka uudella nimellä tai jatkavat ent. yhdistyksen toimintaa 1. 10. 1949—1. 1. 1953 välisenä aikana, niiden korvaus- y.m. puoluetoimikunnan huostassa olevat varat luovutetaan yhdistyksen -käytettäväksi puolueen hyväksi; puoluekokous päättää perustaa puolueeseen järjestynyttä karjalaista siirtoväkeä varten säätiön, jonka pohjarahastoon luovutetaan kaikkien niiden Karjalasta siirtyneiden yhdistysten varat, jotka eivät voi edellisessä kohdassa sanotun ajan sisällä eli viimeistään 1. 1. 1953 mennessä ryhtyä hoitamaan puolueyhdistyksille kuuluvia tehtäviä.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Viitataan siirtoväkeä koskevaan yleiseen esitykseen n:o 18.

ESITYS Nro 16.

Säätiön perustaminen korvausvaroista.

Lahden Karjalaisten Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.

Luovutetun alueen puolueeseen kuuluvat työväenyhdistykset ovat saaneet korvausta menetetystä omaisuudesta vähän yli 21 milj. markkaa. Nämä varat ovat puoluetoimikunnan hallussa. Pääomalle saadaan n. 4 % korkoa eli n. 840,000 mk vuodessa. Korvausobligatioille maksetaan nykyään indeksikorotusta 260 %. Holding-yhteisön osuustodistuksille jaetaan nykyään myöskin lisäosuutta. Jos koroksi lasketaan äskeisen mukaan 4 %, nousee lisäosuus 90 %:iin. Näin ollen voitaneen järeillä olevien 7 kupongin nykyinen nimellisarvo n. 14 milj. markkaa laskea noin 35 milj. markan arvoiseksi. Siihen on lisättävä tähänastiset kuoletukset n. 6,300,000 mk, indeksikorotukset ja vuotuiset korot, joten korvausten arvo lienee n. 50 milj. markan vaiheilla.

Jos tämä summa pidetään sijoitettuna sillä tavoin, että siitä saadaan 5 % korkoa, on vuosittain käytettävissä noin 2,5 milj. markan suuruisen tuottoa.

Kun kysymyksessä on karjalaisen puolueväen järjestöjen korvausvarat, on kohtuullista, että karjalaisen puolueväen taholta tehdään esitys näiden varojen käyttämisestä.

Ensimmäiseksi olisi maksettava kaikkien järjestöjen todistettavasti oikeat velat. Niitä on monissa tapauksissa jäänyt pikku summina toimihenkilöille tai asiakkaille. Varoista olisi muodostettava pysyväinen luovutetun alueen sosialidemokraattisen puolueväen valistussäätiö. Rahastoa olisi kartutettava lisäämällä pääomaan 10 % vuotuisista koroista. Niin kauan kuin siirtoväen asunto-, asutus-, korvaus- ja muiden erikoiskysymysten hoitamista riittää, on 1/3 käytettävä siirtoväen keskuudessa työskentelevän keskusjärjestön (Karjalan työväen ja pienviljelijäin valtuuskunnan) toiminnan tukemiseen. Kun edellä mainitunlaisten asiain hoitamisen tarvetta ei enää esiinny, eikä muistakaan puoluetoiminnalle hyödyllisistä syistä ylläpidetä sanottua järjestöä, vaan se lopettaa toimintansa, on sille tarkoitettut varat liitettävä korkovarojen toiseen osaan. Näillä varoilla on avustettava sosiaalidemokraattiseen puolueeseen kuuluvien, luovutetulta alueelta kotoisin olevien henkilöiden tai heidän jälkeläistensä opiskelua Työväen Akatemiassa tai muissa vastaavissa oppilaitoksissa.

Säätiön hallitukseen valitsevat siirtoväen toimivat järjestöt 2/3 ja puolue toimikunta 1/3 jäsenistä. Jos siirtoväen omien yhdistysten toiminta sulautuu paikallisiin yhdistyksiin, siirtyy näille samalla jäsentenvalitsemisoikeus.

Edellä sanotun perusteella ehdotetaan, että puoluekokous päättäisi perustaa yhdessä luovutetulta alueelta kotoisin olevien toimivien järjestöjen kanssa sosialidemokraattisen siirtoväen järjestöjen korvausvaroista valistussäätiön ja luovuttaisi korvausvarat, sikäli kuin niitä ei tarvita, nosteta ja käytetä siirtoväen luovutetulla alueella olleiden järjestöjen toiminnan jatkamiseen kehittämiseen ja tukemiseen nyky-Suomen alueella, perustetulle säätiölle.

Puolue toimikunnan lausunto:

Viitataan siirtoväkeä koskevaan yleiseen esitykseen n:o 18.

ESITYS N:o 17.

Valistus- ja agitaatiotyö siirtoväen keskuudessa.

Kelkkalan Työväenyhdistyksen esitys.

Sotiemme johdosta kotiseudultaan siirtymään joutunutta karjalais-ta siirtoväkeä on laskettu olevan 386,075 henkeä. V. 1947 toimitetun henkikirjoituksen mukaan tämä väestömäärä on sijoittunut asumaan kaikkiin lääneihin. V. 1948 toimitettujen eduskuntavaalien tilasto osoittaa, että karjalaisesta siirtoväestä käytti muissa vaalipiireissä äänioikeuttaan 146,849 äänioikeutettua eli 38 prosenttia. Kymen läänin vaalipiirissä äänesti kaikkia siirtoväen ehdokkaita 121,969 äänestäjää. Sosialidemokraatit saivat muissa vaalipiireissä 41,320 siirtoväen ääntä sekä Kymen vaalipiirissä 40,559 eli yhteensä 81,879 ääntä. Lukuunottamatta Hentusen saamia ääniä, kirjoitettuja ja hylättyjä saivat porvarillisten puolueiden siirtoväen ehdokkaat yhteensä 158,711 ääntä. SKDL:n äänimäärä supistui sen sijaan kaikissa vaalipiireissä 27,595 ääneen, mikä osoittaa, ettei kommunisteilla ole sanottavaa siirtoväenkään kannatusta.

Jos vertaamme ylläolevia lukuja v. 1939 toimitettujen vaalien lukuihin, niin näemme, että sosialidemokraattien saama kannatus on lisääntynyt 6,644 äänellä. Myös porvarilliset puolueet ovat saaneet 14,289 uutta kannattajaa. Siirtoväen huomiota kiinnittää eritoten maalaisliiton saama suuri kannatus siirtoväeltä. Myös kokoomuspuolueen äänimäärä on lisääntynyt, mikä johtunee IKL:n äänestäjien palautumisesta jälleen kokoomukseen. Joka tapauksessa vaalitulasto osoittaa

että siirtoväen enemmistö lukeutuu porvarillisten puolueiden kannattajiin, joista maalaisliitto on voimakkain äänten kalastaja, vaikka siirtoväen joukossa on valtava osa maataloudesta toimeentulonsa hankkivaa pienviljelijäväestöä.

Muuttuneissa olosuhteissa, johon karjalainen siirtoväki lopullisesti joutuu, herää kysymys, voiko puolueemme säilyttää entiset kannattajansa siirtoväen keskuudessa ja voiko se saada tältä taholta uusia kannattajia. Tämä kysymys on sitä tähdellisempi, kun tiedämme, että siirtoväki on heikosti järjestynyttä. Siirtoväen sos.-dem. järjestötoiminta on ollut kuluneet kymmenen vuotta kutakuinkin lamassa, sillä säännöllistä puoluetointa on pitänyt yllä vain jokunen siirtoväen yhdistys. Satakunta entistä siirtoväen yhdistystä on nukahtanut ja uusia karjalaisia sos.-dem. yhdistyksiä on perustettu parille kolmelle paikkakunnalle. Tosin ovat eräät entiset yhdistykset osoittaneet viime aikoina elonmerkkejä, mutta säännöllistä toimintaa niillä ei ole ollut. Yksityisinä jäseninä on siirtoväkeäkin liittynyt eräisiin puolueosastoihin, mutta läheskään kaikki kotiseudullaan järjestöihimme kuuluneet eivät liene puolueen jäsenenä. Muihin rientoihin on meikäläisenkin siirtoväki sen sijaan osallistunut.

Varsinainen puoluepoliittinen toiminta lienee tosin porvarillisenkin siirtoväen keskuudessa vähäistä, mutta porvariston puoluekoneisto ei olekaan organisoitu siten kuin meillä. Sensijaan on porvaristolla lukuisia sivistysseurojen nimityksiä omaavia järjestöjä, joista varsin moni luovutetuilta alueilta siirtyneinä jatkaa toimintaansa nykyisellä olinpaikkakunnalla. Lisäksi on Karjalan Liitto perustanut yli 300 uutta Karjalaseuraa. Ne ovat järjestäytyneet myös piireittäin sekä toimivat erittäin aktiivisesti. Vaikka viimeainittujen seurojen tehtäväksi olisi kaavailtakin siirtoväen kysymysten hoitaminen, niin niillä on kyllä tilaisuus äänestäjäinkin hereillä pitämiseen sekä porvarillisen mielipiteen muokkaamiseen.

Siirtoväen järjestäytyminen »puolueettomiin» seuroihin, joissa porvarilliset ainekset ovat ja tulevat olemaan hallitsevana, ei tyydytä kaikkea sosialidemokraattisesti ajattelevaa siirtoväkeä. Sen vuoksi olisi puolueemme taholta ryhdyttävä harjoittamaan siirtoväen keskuudessa tähänastista voimakkaampaa valistus- ja agitaatiotyötä. Siirtoväelle olisi selostettava muulloinkin kuin vaalien edellä heitä kiinnostavia kysymyksiä puoluelehdistössä sekä järjestettävä kaikissa piireissä siirtoväelle omistettuja puhetilaisuuksia. Sosialidemokraattien vaikutusvaltaa olisi saatava lisäyksi maataloushallituksen alaisissa ym. valtion elimissä, jotta porvaristo ja varsinkin maataomistava osa ei pääsisi vetäytymään sodan aikana antamistaan lupauksista. Siirtoväki on sijoitettava puolueettomasti, ettei köyhempi osa joutuisi

korvauksillaan ym. keinottelevien uhriksi ja ettei varakkaampi siirtoväki pääse etuoikeutettuun asemaan. Varatonta siirtoväkeä on tuettava asuntojen saamisessa ja heille on varattava mahdollisuus entisen elinkeinonsa harjoittamiseen.

Valistustyö olisi kohdistettava erikoisesti rnaataloussiirtoväkeen. Heidän keskuuteensa olisi levitettävä puoluelehtiä ja julkaisuja sekä järjestettävä valistustilaisuuksia. Kun maataloussiirtoväen valistaminen ei ole mahdollista kädenkäänteessä, olisi suotavaa, että puolueen toimesta edelleen julkaistaan, vaikka harvemminkin ilmestyvää, maatalouskysymyksiä käsittelevää lehteä, jota levitettäisiin pienviljelijäsiirtoväelle, kuten viime vaalien edellä »Maaseudun Työtä». Piireihin olisi myös valittava puhujia, jotka ovat perehtyneet myös siirtoväen erikoiskysymyksiin.

Piiritoimikuntien tulisi kiinnittää huomiota piiriin sijoittuneeseen siirtoväkeen sekä järjestää paikallisten yhdistysten avustamana siirtoväen valistustilaisuuksia. Suosituimpia lienevät nk. »Karjalaisjuhlat» ja illanvietot, sillä niihin rientää tavallisesti kauempanakin asuva siirtoväki. Täten tarjottaisiin paikkakuntalaisten toimesta kädenojennus siirtoväelle sekä totutettaisiin heidät työväentaloihin japaikallisiin puoluetovereihin.

Valistustilaisuuksien yhteydessä ja niiden jälkeen voitaisiin ryhtyä harjoittamaan henkilökohtaista agitaatiota. Siirtoväki olisi ensin koetettava saada liittymään paikallisiin yhdistyksiin. Jos siinä ei onnistuttaisi, olisi heitä kehoitettava perustamaan omia yhdistyksiä ja kerhoja, jotka liittyisivät puolueosastoina kunnallis- ja piirijärjestöihin. Jos taas paikkakunnalla on runsaammin samalta paikkakunnalta muuttanut siirtoväkeä, voitaisiin heidän toimestaan herättää henkiin entinen, kotiseudulla toiminut työväenyhdistys sekä sopia puolue-toimikunnan kanssa entiselle yhdistykselle kuuluvien varojen luovuttamisesta.

Jotta rnaataloussiirtoväkeen voitaisiin kohdistaa voimakas valistus- ja herätystoiminta, voitaisiin puoluetoimikunnan apulimeksi valita esim. 10-jäseninen siirtoväen neuvottelukunta samalla tavoin kuin pienviljelijöitäkin varten. Tämän elimen tulisi yhteisvoimin puoluetoimikunnan ja pienviljelijäin neuvottelukunnan kanssa suunnitella parannuksia julkaistavaan maatalousjulkaisuun tai -lehteen, tehostaa sen sisältöä ja levitystä. Siirtoväen neuvottelukunnan valinnan voi toimittaa puolueuuevosto.

Tahtomatta esittää enää yksityiskohtaisia ohjeita, ylläolevan perusteella ehdotamme puoluekokouksen päätettäväksi:

 Puoluekokous kehoittaa

 Karjalasta siirtyneitä työväenyhdistyksiä jatkamaan keskeyty-

nyttä toimintaansa, perustamaan karjalaisia kerhoja ja seuroja tai, ellei se ole mahdollista, liittymään paikallisiin sos.-dem. työväenyhdistyksiin ja pienviljelijäosastoihin;

puolue- ja piiritoimikuntia seuraamaan kuhunkin vaalipiiriin sijoittuneen siirtoväen olosuhteita sekä harjoittamaan heidän keskuudessaan lakkaamatta kirjallista ym. valistus- ja agitaatiotyötä, perustamaan karjalaisia kerhoja, seuroja ja yhdistyksiä sekä herättämään henkiin siirtoväen kotiseuduilla toimineita sos.-dem. yhdistyksiä;

puoluetoimikuntaa julkaisemaan edelleen maataloussiirtoväelle soveltuvaa lehteä, kehittämään lehden sisältöä ja tehostamaan sen levitystä maataloussiirtoväen keskuuteen;

puolueneuvostoa valitsemaan toimivien siirtoväen yhdistysten ehdottamista ja puoluetoimikunnan suosittelemista ehdokkaista 10-jäsenisen siirtoväen neuvottelukunnan.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Viitataan siirtoväkeä koskevaan yleisesitykseen n:o 18.

ESITYS Nro 18.

Sosialidemokraattisen siirtoväen puoluetoiminnan vastainen järjestely ja korvausvarojen käyttö.

Puoluetoimikunnan esitys.

Sodan päättymisestä lähtien kysymys sosialidemokraattisen siirtoväen asemasta puolueessamme on ollut avoinna. Puoluetoimikunnan haltuun on myös kerääntynyt huomattava määrä varoja valtioneuvoston myöntäminä korvauksina luovutetun alueen työväenyhdistysten omaisuuksista. On ollut luonnollista, ettei siirtoväkeä koskevia kysymyksiä ole kiirehdistetty ratkaisuun, koska sekä ko. väen lopullinen sijoitus kanta-Suomessa että mm. tuon väestöryhmän osallistuminen valtiolliseen toimintaan mm. vaaleissa on ollut teknillisessä mielessä pitemmän päälle epävarmaa. Olosuhteiden vakiinnuttua ja varsinkin uuden vaalilain tultua hyväksytyksi voidaan syyllä pitää tarkoituksenmukaisena, että erityisesti karjalaisen siirtoväen toiminta puolueessamme otetaan kokonaisuudessaan tarkasteltavaksi, kuten Kelkalan Työväenyhdistyksen ja Lahden Karjalaisten Sos.-dem. Työväenyhdistyksen aloitteissa on tehty.

Puoluetoimikunnan käsityksen mukaan on käsittelypohjaksi otettava sosialidemokraattisen puolueen tarkoituksien edistäminen parhaalla mahdollisella tavalla. Sitä silmälläpitäen työväenyhdistyksiä ja puolueosastoja aikoinaan on perustettu ja niille hankittu omaisuuksia. Tämä koskee myöskin siirtoväen puolueosastoja ja niiden omaisuuksia. Tältä pohjalta voidaan edellämainittujen siirtoväen sos.-dem. yhdistyksien aloitteiden johdosta tehdä seuraavia huomautuksia:

Suuri osa luovutetulla alueella toimineista yhdistyksistä toimii nykyisin heikosti. Niiden jäsenistö on hajaantunut maan eri puolille ja liittynyt useissa tapauksissa paikallisiin puolueosastoihin. Monessa tapauksessa siirtoväkeen kuuluvat puolueosastot ovat muodostaneet erityisen alaosaston vanhassa puolueosastossa. Valitettavasti siirtoväen yhdistyksien jäsenmäärä olevista oloista johtuen on vain pieni osa niiden entisestä jäsenmäärästä luovutetulla alueella.

Olisi pyrittävä välttämään siirtoväen puolueosastojen perustamista paikkakunnille, joilla jo ennestään toimii sosialidemokraattinen puolueosasto vain sillä perusteella, että karjalainen siirtoväki säilyttäisi oikeutensa yhdistyksen varoihin tai säilyttäisi erikoislaatuisuutensa. Ajanoloon on kuitenkin luonnollista, että siirtoväki ainakin poliittisen toiminnan kannalta katsottuna pyrkii mahdollisimman kiinteästi ryhmittymään jo olemassaolevien puoluejärjestöjen puitteisiin. Korvausvarojen oikea käyttömuoto on investointeina uusien talojen rakennusyrityksissä tai jo olemassaolevien talojen korjaamishankkeissa. Niihin tapauksiin on myöskin jo puoluetoimikunnan päätöksillä myönnetty varoja.

Täysin kielteinen ehdotus on puolueen kokonaisedun kannalta ajatus erityisen säätiön perustamisesta korvausvaroista ja tuon säätiön käyttämisestä yksinomaan siirtoväen puoluetoimintaa varten. Jos periaatteessa hyväksyttäisiin tällainen koteloitumispyrkimys, se hyvin nopeasti johtaisi esim. ammattiyhdistysväen, urheiluväen jne. pyrkimykseen käyttää omaksi hyväkseen kaikki ne varat, jotka puolueen ja sen edustaman aatteen nimissä on hankittu. Ja kuitenkin sekä varojen hankinta että niiden menestyksellinen käyttö edellyttää myös taloudellisesti voimakkaan puoluetoimiston ja sen ylläpitämien piirijärjestöjen olemassaoloa.

On luonnollista, että vastaisuudessa on kiinnitettävä vakavaa huomiota siirtoväen erikoiskysymysten hoitamiseen. Myös puoluetoiminnassa on siirtoväen myötävaikutus huomioitava erityisesti sen vuoksi, koska sen sijoittumisessa myös puoluetuöskentelyyn on suuria vaikeuksia. Oikea tie lienee kuitenkin pyrkiä kiinteän yhteistoiminnan pohjalle jo olemassaolevan organisaation ja karjalaisen sos.-dem. siirtoväen välillä. Suurissa asutuskeskuksissa ja kaupungeissa sitä ilmeisesti

tehokkaasti tukee itsenäisten siirtoväen yhdistysten toiminta ja niiden toiminnan tehostaminen. Näitä pyrkimyksiä varten on varmasti tar-koituksenmukaista parantaa kosketusta puolueen johdon ja siirtoväen välillä esim. perustamalla Kelkkalan Työväenyhdistyksen aloitteessa mainittu neuvotteleva elin, kuitenkin puoluetoimikunnan alaisuuteen ja yhteyteen.

Lahden Karjalaisten Sos.-dem. Yhdistyksen aloitteessa tehty olet-tamus, että korvausobligatioista voitaisiin laskea 5 %:n korko, on osittain harhaanjohtava, koska obligatioista saadut kuoletussummat on täytynyt säilyttää huomattavalta osalta shekkitilillä. Puolue-toimikunnan on ollut välttämätöntä lainata k.o. korvausvaroja aika ajoittain huomattavasti paisuneen organisaatiotoimintansa vuoksi. Kelkkalan Työväenyhdistyksen alustuksessa esitetty ajatus erityisen lehden julkaisemisesta maataloussiirtoväkeä varten on yli-voimainen taloudellinen rasitus puolueelle. Meillä on käytännöllistä kokemusta »Maaseudun Työ»-nimisen erikoislehden levikistä, joka on jäänyt alle tuhannen. Sitäpaitsi Suomen Pienviljelijäin Liitto hank-kii tätä kirjoitettaessa omaa äänenkannattajaa, joka niinmuodoin tulisi kilpailemaan samoilla markkinoilla tämän lehden kanssa.

Edelläsanotun perusteella puoluetoimikunta ehdottaa seuraavaa:

1) Vuoden loppuun mennessä suoritetaan koko maassa yleinen tut-kimus siirtoväen sosialidemokraattisten yhdistysten toiminnasta.

2) Tutkimuksen tultua suoritetuksi puoluetoimikunta ryhtyy toi-menpiteisiin niiden yhdistysten viralliseksikin lopettamiseksi, jotka eivät ole voineet aloittaa uudelleen toimintaansa, kuin myös niiden yhdistysten, joiden toiminta suoritetun tutkimuksen perusteella ei vastaa sosialidemokraattisen valistustyön kannalta tarkoitustansa.

3) Jäljelläjääviä siirtoväen sosialidemokraattisia yhdistyksiä varten muodostetaan puoluetoimikunnan alainen jaosto, johon nimetään neljä siirtoväen ja neljä puoluetoimikunnan edustajaa. Tämä jaosto toimii neuvoa-antavana elimenä kaikissa siirtoväen vastaista puo-¹luetointa koskeissa kysymyksissä samaan tapaan kuin jo toimin-nassa olevat osuustoiminta-, ammattiyhdistys-, urheilu- ym. jaostot.

4) Siirtoväen vastainen toiminta puolueessa on pyrittävä suuntaa-maan niin, että voidaan välttää kilpailu varojen hankinnasta ja jäse-nistä jo olemassaolevien paikallisten puolueosastojen kanssa. Yleisenä periaatteena tulee olla pyrkimys yhteen ainoaan paikalliseen puolue-osastoon, jossa siirtoväki voi muodostaa erityisen oman kerhonsa tai muun alaosastonsa. Poikkeuksen muodostavat tietysti kaupungit ja suuret asutuskeskukset, joissa siirtoväkeä on niin runsaasti, että se tehokkaalla tavalla voi osallistua ja tukea oman siirtoväen puolueosas-ton toimintaa.

5) Puoluekokous velvoittaa puoluetoimikunnan edelleenkin hoitamaan puolueen hallussa ja vastuulla olevia luovutetun alueen työväenyhdistyksille myönnettyjä korvausvaroja ja sijoittamaan ne karjalaisyhdistysten ja koko puolueen edun mukaisesti.

Puoluetoimikunta voi luovuttaa varoja toimivien karjalaisyhdistysten toimitalojen hankkimista varten tai entisten korjaamiseen tai laajentamiseen yhdessä paikallisen puolueosaston kanssa.

Karjalaisyhdistysten varojen korkotuloja käytetään karjalaisen siirtoväen keskuudessa harjoitettavaan sosialidemokraattiseen valistustyöhön 3) kohdassa mainitun jaoston esityksien perusteella.

III. Nuorisoa ja varhaisnuorisoa koskevat esitykset:

ESITYS N:o 19.

Sosialidemokraattisen nuorisotyön tehostaminen.

Akateemisen Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.

Nuorison poliittinen merkitys on viime vuosien aikana huomattavasti kasvanut erityisesti sen vuoksi, että äänioikeusikäraja myös valtiollisissa vaaleissa alennettiin sodan jälkeen 21 vuoteen. Siten nuorten äänestäjien lukumäärä lisääntyi tuntuvasti. Kaikissa vaalitaisteluissa on taistelu nuorison äänistä ollut erittäin kiivas. Me sosialidemokraatit olemme yleensä ymmärtäneet nuorison merkityksen toiminnallemme. Erityisesti viimeksi kuluneiden vuosien aikana on puolueeseemme liittynyt runsaasti nuoria jäseniä, joista huomattava osa osallistuu aktiivisesti puolueyhdistysten työskentelyyn.

Koska puolueemme jäsenistössä nuoriso muodostaa kuitenkin ikäänsä katsoen oman erikoinen ryhmänsä, jolla luonnollisista syistä on erilaiset harrastukset ja osittain erilaiset elämäntavatkin kuin vanhemmalla puolueväellä, se on tuntenut tarvetta kehittää myös puolueyhdistysten piirissä omia, sille soveltuvia toimintamuotojaan. Toisin paikoin valitetaan, ettei nuorisoa saada mukaan työväenyhdistysten toimintaan. Eräänä syynä tähän on ilmeisesti se, että nuoret eivät saa näiden työväenyhdistysten piirissä tyydytettyä toimintahaluaan. Monilla paikkakunnilla on myös vaikeuksia perustaa itsenäistä sos.-dem. nuoriso-osastoa, joko liian pienen asiasta kiinnostuneen nuorisojoukon tai sopivien nuoriso-ohjaajien puutteen vuoksi. Siten ei nuorisoa ole näillä paikkakunnilla saatu juuri nimeksikään mukaan sosialidemokraattiseen järjestötoimintaan, joka on suuri tappio koko työväenliikkeelle.

Edelläesitetyn epäkohdan poistamiseksi kiinnittää yhdistyksemme puoluekokouksen huomiota asiaan ja vetoaa kaikkiin puolueyhdistyksiin, että ne omalta osaltaan tekisivät kaiken voitavansa sosialidemokraattisen nuorisotoiminnan tehostamiseksi paikkakunnallaan.

Paikkakunnilla, joissa ei vielä ole sosialidemokraattista nuorisotoimintaa, on eräänä asianomaisen työväenyhdistyksen tärkeimpänä velvollisuutena tutkia mahdollisuuksia itsenäisen sosialidemokraattisen nuoriso-osaston perustamiseksi. Jos se osoittautuu vaikeaksi tai suorastaan mahdottomaksi liian pienen nuorisomäärän tai pystyvien ohjaajavoimien puutteessa, on yhdistyksen keskuuteen pyrittävä perustamaan nuorisajaosto, josta myöhemmin voidaan muodostaa itsenäinen nuoriso-osasto, kun jäsenistö on tarpeeksi kouliintunut ja lukumääräisesti vahvistunut.

Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton ilmoituksen mukaan toimii työväenyhdistysten alaisina tällä hetkellä noin 15 nuorisajaostoa, joista vain yksi kuuluu Työläisnuorisoliittoon maksaen sille myös liittoveroa. Sen lisäksi kuuluu Puolueeseen noin 10 varsinaista nuoriso-osastoa, jotka kaikki kuuluvat myös Työläisnuorisoliittoon, mutta vain 6 niistä maksaa liitolle liittoveron. Työläisnuorisoliittoon kuuluu myös yksi puolueyhdistys, joka maksaa sille liittoveron. Usean työväenyhdistyksen taholta on kuitenkin ilmoitettu, että ne ovat valmiit perustamaan alaisuuteensa nuorisajaoston, mikäli ne saavat tässä työssä tukea Työläisnuorisoliitolta.

Koska meillä on jo olemassa sosialidemokraattinen nuorisoliitto, on luonnollista, että nuorisajaostojenkin toimintaa johdetaan Työläisnuorisoliitosta käsin. Siten pääsevät niiden jäsenet kiinteään kosketukseen maamme muun sosialidemokraattisen nuorison kanssa ja he voivat käyttää hyväkseen Työläisnuorisoliiton järjestöohjaajien apua, liiton toimintamateriaalia, ohjelma-aineistoa jne.

Sos.-dem. Työläisnuorisoliitolle tulee näihin nuorisajaostoihin nähdessä samat velvollisuudet kuin varsinaisiin nuoriso-osastoihinkin nähdessä, ja samanaikaisesti puolue vapautuu melkein kokonaan nuorisajaostojensa jäsenten kasvatus- ja ohjaustyöstä. Kun Työläisnuorisoliitto saa siihen kuuluvilta nuoriso-osastoilta määrätyn liittoveron, joka muodostaa osan liiton toiminnassa tarvittavista tulolähteistä, on kohtuullista, että Työläisnuorisoliitto saa myös nuorisajaostoihin kuuluvien puolueen jäsenten osalta liittoveroan vastaavan korvauksen. Toisaalta olisi kohtuutonta määrätä nuorisajaostoon kuuluvien jäsenten jäsenmaksuja yhdistyksen muiden jäsenten jäsenmaksuja suuremmaksi sisällyttämällä niihin puolueelle ja sen piirijärjestölle suoritettavien maksujen lisäksi myös nuorisoliitolle ja sen piirijärjestölle menevät maksut. Tästä syystä näyttää luonnollisemmalta se

menettelytapa, että puolue suorittaa TyöläisnuorisoliitoUe määrätyn osan, esim. 50 % nuorisajaostoihin kuuluvien jäsentensä puolueveroista. Samalla tavoin olisi puolueen piirijärjestöjen suoritettava osa nuorisajaostojen piiriveroista vastaavalle nuorisopiirijärjestölle. Tietämämme mukaan on Työläisnuorisoliiton piirissä pohdittu asiaa useaan otteeseen ja tultu samaan tulokseen.

Edelläesitettyihin perusteluihin viitaten ehdottaa yhdistyksemme puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

1. Puoluekokous kehoittaa työväenyhdistyksiä niillä paikkakunnilla, joilla ei ole sos.-dem. nuorisotoimintaa, ryhtymään toimenpiteisiin itsenäisen nuoriso-osaston tai, ellei siihen ole mahdollisuuksia, työväenyhdistyksen alaisen nuorisajaoston perustamiseksi.

2. Myös työväenyhdistysten nuorisajaostoista on tehtävä ilmoitus Sos.-dem. Työläisnuorisoliittoon ja ao. nuorisopiirijärjestöön, jotta ne voisivat käyttää hyväkseen näiden nuorison erikoisjärjestöjen tarjoamaa apua toiminnassaan.

3. Jotta Työläisnuorisoliitto saisi edes osittaisen korvauksen nuorisajaostojen hyväksi tekemästään työstä, päättää puoluekokous, että puolue suorittaa TyöläisnuorisoliitoUe vähintään puolet nuorisajaostojensa jäsenten puoluevero-osuudesta ja kehoittaa puoluepiirijärjestöjä menettelemään samoin, ts. suorittamaan vastaavalle nuorisopiirijärjestölle samansuuruisen osan puoluepiiriveroista.

4. Mikäli nuorisajaoston toiminta vilkastuu ja jäsenmäärä kasvaa niin suureksi, että itsenäisen nuoriso-osaston perustamiselle on olemassa hyvät mahdollisuudet, olisi jaosto muutettava itsenäiseksi nuoriso-osastoksi.

Puoluekokous toivoo näillä toimenpiteillä voitavan vetää entistä suuremmat nuorisojoukot mukaan sosialidemokraattisen työväenliikkeen toimintaan ja kehoittaa sen vuoksi kaikkia jäsenyhdistyksiä ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin sosialidemokraattisen nuorisotoiminnan aikaansaamiseksi kaikille paikkakunnille ylläesitettyjen suuntaviivojen mukaisesti.

Ehdotus

Työväenyhdistysten Nuorisajaostojen mallisäännöiksi.

1 §. *Jaoston nimi* onSos.-dem. Työväenyhdistyk" sen Nuorisajaosto ja sen kotipaikka onkunta, kaupala» kaupunki.

2 §. *Jaoston tarkoituksena* on olla työväenyhdistykseen kuuluvien nuorten jäsenten yhdyssiteenä ja sellaisena edistää paikkakunnan sos.-dem. nuorison yhteiskunnallisia pyrintöjä, sekä yhteistyötä Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton ja sen alajärjestöjen kanssa.

3 §. *Tarkoitustaan toteuttamaan pyrkii jaosto:*

toimeenpanemalla tilaisuuksia, jotka ovat omiaan herättämään nuorison harrastuksia yhteiskunnallisiin kysymyksiin;

ylläpitämällä tätä harrastusta sekä suullisen että kirjallisen valistustyön avulla, mihin sisältyy sosialidemokratian tunnetuksi tekeminen ja luokkatietoisuuden kasvattaminen;

perustamalla ja ylläpitämällä opintokerhoja, joissa näitä asioita ja yleensä järjestötoimintaan liittyviä tehtäviä opiskellaan;

sekä levittämällä »Työläisnuorisoa» sekä muita työväen julkaisuja ja kirjallisuutta.

4 §. Jaostoon voi liittyä jokainen työväenyhdistyksen jäsen, joka ilmoittaa haluavansa osallistua jaoston toimintaan.

Jaoston jäsenet suorittavat työväenyhdistyksen kautta puoluejärjestön jäsenyydestä aiheutuvat maksut, samansuuruisen jäsenveron ja ylimääräiset maksut, mitkä työväenyhdistyksen vuosikokous on muillekin jäsenilleen vahvistanut.

Jäsen, joka jättää suorittamatta jäsenveronsa työväenyhdistykselle, eroaa tai erotetaan siitä, katsotaan eronneeksi myös nuorisajaostosta.

Jaosto voi lisäksi vuosikokouksessaan päättää jäseniltään kannettavaksi myös jaoston omaa toimintaa varten jäsenveron.

5 §. Liittymisestäään Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto (STN) r.y:een päättää jaosto vuosikokouksessaan % äänten enemmistöllä. Jaostoa ei voi erottaa liitosta, jos 10 jaoston jäsentä haluaa jatkaa jaoston toimintaa liiton alaisena.

6 §. Nuorisajaosto valitsee vuosikokouksessaan vuodeksi kerrallaan johtokunnan, johon kuuluu puheenjohtaja ynnä vakinaista ja varajäsentä. Johtokunta on toiminnastaan vastuussa sekä jaostolle että työväenyhdistykselle ja toimii jaoston vuosikokouksessa vahvistettujen päätösten mukaan.

7 §. Johtokunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin, rahastonhoitajan ja muut virkailijat, joiden toimintaa se kokonaisuudessaan valvoo.

Jaoston nimen kirjoittavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja sihteeri, näistä kaksi yhdessä.

Toimintansa edistämiseksi voi jaosto asettaa myös pysyviä tai tilapäisiä toimi- ja valiokuntia, joiden toimintaohjeet vahvistaa johtokunta, jonka tehtävänä on myös valvoa niiden toimintaa. Samoin

voi jaosto perustaa opintokerhoja tai muita epäitsenäisiä alaosastoja eri toimintahaaroja varten. Ne valitsevat virkailijat keskuudestaan, ellei jaoston kokous tai johtokunta ole niitä valinnut.

8 §. Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa puhetta jaoston ja johtokunnan kokouksissa sekä valvoa jaoston ja johtokunnan päätösten toimeenpanoa. Hoitaa yhteistoiminnassa sihteerin kanssa jaoston kirjeenvaihtoa sekä huolehtia siitä, että keskusjärjestöjen ym. lähettämät kiertokirjeet ja kehoitukset esitellään johtokunnalle ja jaoston kokouksille. Hän viimekädessä vastaa koko jaoston toiminnasta.

9 §. Sihteerin tehtävänä on pitää pöytäkirjaa jaoston ja johtokunnan kokouksissa, hoitaa jaoston kirjeenvaihtoa yhteistoiminnassa puheenjohtajan kanssa sekä tämän antamien ohjeiden mukaan laatia jaoston vuosikertomus, suorittaa kaikki muut kirjalliset tehtävät, joita johtokunnalla on, sekä hoitaa jaoston arkistoa.

10 §. Rahastonhoitajan tehtävänä on hoitaa jaoston hallussa olevia rahavaroja ja muuta omaisuutta, joista hän yhdessä muiden johtokunnan jäsenten kanssa on siveellisesti ja oikeudellisesti vastuunalainen. Hän pitää kirjanpitoa jaoston hallussa olevista varoista ja omaisuudesta sekä kalenterivuositain laatii niistä tilinpäätökset. Hän esittää johtokunnalle neljännesvuositain yhteenvedon jaoston taloudellisesta tilasta, kerää jaoston jäsenilleen määräämät jäsenmaksut sekä suorittaa kaikki muut taloudelliset tehtävät, jotka jaoston johtokunnalle kuuluvat ja pitää johtokunnan puolesta luetteloa jaoston jäsenistä.

11 §. Jaoston tilit päätetään kalenterivuositain ja on se hyvissä ajoin ennen vuosikokousta jätettävä työväenyhdistyksen tilintarkastajille, jotka toimivat myös jaoston tilintarkastajina. Jaosto valitsee omasta puolestaan tilien ja talouden tarkkailijat, jotka vuoden kuluessa seuraavat tilinpitoa sekä rahavarojen ja jaoston hallussa olevan omaisuuden käyttöä.

12 §. Nuorisajaosto kokoontuu vähintään kerran kuukaudessa vakinaiseen kuukausikokoukseen, jossa käsitellään kaikki jaoston taloudelliset asiat sekä muut sellaiset kysymykset, joista vaaditaan jaoston virallinen päätös.

13 §. Viikkokokoukset sekä keskustelu- ym. tilaisuudet, joita jaosto pitää mahdollisimman usein, ovat julkisia ja luonteeltaan epävirallisia, mikäli ei niistä toisin päätetä. Johtokunnan tehtävänä on huolehtia siitä, ettei kokousten sisältö muodostu sos.-dem. työväenliikkeen periaatteita ja pyrkimyksiä loukkaavaksi ja on nuoria kiinnostava, kehittävä ja valistava.

Leikkiä voidaan niissä sallia, mutta pelkiksi huvitilaisuuksiksi ne eivät saa muodostua.

14 §. Vuosikokouksessa, joka pidetään tammikuulla ennen työväenyhdistyksen vuosikokousta, päätetään seuraavista asioista: valitaan kokouksen pöytäkirjan tarkastajat;

esitetään jaoston toiminta- ja tilikertomukset, joista vuosikokouksen hyväksymät jäljennökset lähetetään työväenyhdistyksen sihteerille vuosikertomukseen liitettäväksi;

hyväksytään alkavan vuoden toimintasuunnitelma;

vahvistetaan tulo- ja menoarvio;

toimitetaan puheenjohtajan ja johtokunnan vaali;

valitaan muut tarpeelliset toimihenkilöt sekä toimi- ja valiokunnat; päätetään muista kokoukselle esitetyistä asioista.

15 §. Äänestys on jaoston ja johtokunnan kokouksissa julkinen, paitsi erittäin tärkeissä vaaleissa, jolloin se toimitetaan suljetuilla lipuilla. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni, vaaleissa arpa.

16 §. Jaoston kokoukset johtokunta kutsuu koolle ilmoittamalla niistä kokoushuoneen ilmoitustaululle kiinnitetyllä tiedonannolla, ellei jaoston vuosikokouksessa ole toisin päätetty. Muut tiedonannot toimitetaan jäsenille jaoston vuosikokouksen määräämällä tai kiireellisissä tapauksissa johtokunnan päättämällä tavalla.

Johtokunnan kutsuu koolle puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja.

17 §. Kutsu vuosikokoukseen on annettava vähintään kahta viikkoa ja kuukausikokoukseen neljä päivää ennen sen pitämistä.

Viikkokokouksia voidaan pitää säännöllisesti jokaisesta erikseen ilmoittamattakin ja muiden tilaisuuksien ilmoittamisesta päätetään joka kerta erikseen.

18 §. Kokousten pöytäkirjat tarkastetaan yleensä seuraavassa samanluontoisessa kokouksessa, paitsi kiireellisissä tapauksissa voidaan tarkastus suorittaa samassa kokouksessa tai valita sitä varten erikoiset tarkastajat.

19 §. Kun jaosto ei ole itsenäinen yhdistys, vaan työväenyhdistyksen alajärjestö, on sen kaikissa toiminnassaan oltava yhteisymmärryksessä työväenyhdistyksen kanssa, sekä noudatettava niitä päätöksiä, joita työväenyhdistys ja sen johtokunta tekevät. Erimielisyyden sattuessa ratkaisee asian työväenyhdistyksen kokous, jolle jaoston on saatava esittää selityksensä ja jossa Työläisnuorisoliiton edustajalla on tarvittaessa läsnäolo- ja puheoikeus.

20 §. Ehdotuksia näiden sääntöjen muuttamisesta voidaan ottaa vuosikokouksen käsiteltäväksi, jos alote siitä on edellisessä kuukausikokouksessa tehty ja esitykseksi hyväksytty, mutta vaaditaan sään-

töjen muuttamiseen 3/4 annetuista äänistä sekä työväenyhdistyksen ja Työläisnuorisoliiton liittotoimikunnan vahvistus.

21 §. Jaosto voi itsenäisesti vuosikokouksessaan päättää muuttamisestaan itsenäiseksi sos.-dem. työläisnuoriso-osastoksi, jolloin sen omaisuus siirtyy tälle, ellei työväenyhdistys jaostolle luovuttamastaan omaisuudesta toisin päättä.

22 §. Jos jaosto lopettaa toimintansa, joutuu sen omaisuus työväenyhdistyksen haltuun, jonka on käytettävä se nuorison keskuudessa tehtävän valistustoiminnan hyväksi paikkakunnalla.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton toiminta on ilahduttavasti elpynyt. Olisi kuitenkin väärin pitää jo saavutettuja organisaatorisia tuloksia tyydyttävänä. Akateemisen Sos.-dem. Yhdistyksen aloite on senvuoksi paikallaan. Puoluetoimikunta ehdottaa, että se hyväksytään lukuunottamatta ponsien 3. kohtaa. Puoluetoimikunta joutuu suorittamaan Työläisnuorisoliitolle avustusta, ja sen vuoksi on käytännöllisempää, että siinä huomioidaan Työläisnuorisoliiton tekemä työ puolueen hyväksi ilman, että siinä yhteydessä tarvitsee suorittaa erillisiä laskelmia.

ESITYS N:o 20.

Sos.-dem. varhaisnuorisotyön keskittäminen.

Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.

s

Sosialidemokraattisen järjestöväen keskuudessa on herättänyt tyytymättömyyttä se, että maassamme on toiminnassa kaksi toisistaan riippumatonta sosialidemokraattista lapsi- ja varhaisnuorisojärjestöä, Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton alaisena toimiva Nuoret Kotkat ja Sos.-dem. Raittiusliiton alainen Päivän Nuoret. Tämä kahtiajakoisuus on aiheuttanut kentällä eripuraisuutta näiden kahden järjestön perusosastojen kesken, samoin kuin puolueen perusjärjestöjen piirissä tunnetaan myötämielisyyttä yleensä vain jompaa kumpaa järjestöä kohtaan. Edelleen on kummassakin järjestössä ollut havaittavissa huomattavaa toimitsijavoimien puutetta, mikä onkin varsin ymmärrettävää, koska kahtiajakoisuus on luonnollisestikin vaikuttanut heikentävästi ko. järjestöjen taloudelliseen asemaan. Tästä johtuen on kummankin varhaisnuorisojärjestön toiminnassa ilmennyt monia

. f f ,

puutteita, joiden poistaminen asioiden nykyisellään ollessa lienee mahdollonta. Kahtiajakaisuudesta johtuen ei kummankaan järjestön toiminta ole voinut kehittyä sellaiseksi, että se täydellisesti tai edes suurin piirtein vastaisi työväen varhaisnuorisoliikkeelle asetettavia vaatimuksia. Kun eri yhteiskuntapiirien ja poliittisten ryhmien taholla on alettu kiinnittää erikoista huomiota myöskin varhaisnuorison kasvatukseen, tulisi myöskin työväen varhaisnuorisoliikkeen olla sekä toiminnallisesti että organisatorisesti siinä määrin kehittynyt, että se kykenisi täydellä teholla huolehtimaan työväen varhaisnuorison kokoamisesta ja kasvattamisesta työväenliikkeen periaatteiden mukaisesti. Koska on ollut havaittavissa, että useat työläislapset — ehkä vanhempiensa kehoituksesta — käyvät porvarillisissa varhaisnuorisoijärjestöissä, kuten esim. partiotytöissä ja -pojissa, on ilmeistä, etteivät työväen omat varhaisnuorisoijärjestöt ole kyenneet tarjoamaan niitä toimintamahdollisuuksia, joita porvarilliset järjestöt voivat tarjota. Voitaneen olla yhtä mieltä siitä, ettei työläislasten käyminen porvarillisissa, työväenliikettä vieroksuissa järjestöissä ole eduksi työväenliikkeelle.

Jotta asiointilan johdosta kentällä ilmenevä eripuraisuus saataisiin poistettua ja sosialidemokraattinen varhaisnuorisotyö keskitetyksi ja siten entistä tehokkaammaksi, ehdotamme puoluekokoukselle, että se hyväksyisi alustuksemme ja velvoittaisi puoluetoimikunnan tehokkaasti työskentelemään siihen suuntaan, että

1. perustetaan yhteinen »Sosialidemokraattinen varhaisnuorisoijärjestö», jonka toimikunnan valitsevat Sos.-dem. Puolue, Sos.-dem. Raittiusliitto, Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto ja Sos.-dem. Työläisnaisliitto siten, että puolue ja Työläisnaisliitto yhdessä valitsevat 3, Raittiusliitto 3 ja Työläisnuorisoliitto 3 jäsentä keskustuimikuntaan. Toimikunnan puheenjohtajan valitsee puolue;

2. perustettavan »Sosialidemokraattisen varhaisnuorisoijärjestön» keskustuimikunnan alaisena jatkavat nykyiset Nuorten Kotkain Keskusjohto ja Päivän Nuoret-jaosto toimintaansa siihen saakka, kunnes yhdistämistoimenpiteet saadaan loppuunsaoritetuksi, jonka jälkeen ne lakkaavat olemasta. Siirtymisvaiheessa tulee kummankin järjestön toimiston ja toimihenkilöiden huolehtia järjestöjen yhdistämiseen liittyvistä valmistelutoimenpiteistä;

3. Päivän Nuorten ja Nuorten Kotkien nimet säilyvät uudessa järjestössä siten, että Päivän Nuoriksi nimitetään 7—12 vuotiaita ja Nuoriksi Kotkiksi 12—17 vuotiaita, jonka jälkeen nuoret siirtyvät Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton jäseniksi ilman sisäänkirjoitusmaksua;

4. uudelle järjestölle on laadittava uudet säännöt kummankin nyt

9 — *Alustuksia.*

toimivan järjestön sääntöjen pohjalla, yhdistäen uusissa säännöissä kummankin järjestön periaateohjelmat;

5. kullekin varhaisnuoriso-osastolle (jaostolle) tulee valita toimikunta, jonka muodostavat kaikki paikkakunnan toimivat em. keskusjärjestöjen alaiset perusjärjestöt noudattaen samaa kokoonpanosuhdetta, kuin keskustoimikuntakin.

Perustettavan varhaisnuorisojärjestön alaiset perusosastot eivät saa olla rekisteröityjä yhdistyksiä, vaan tulee niiden kuulua alaosastoina perusosastoihin, jotka kuuluvat johonkin keskustoimikunnan muodostaneeseen keskusjärjestöön;

6. järjestön toimintaa ohjaamaan kussakin puoluepiirissä tulee valita piirijaosto, jonka valitsevat keskustoimikuntaan kuuluvien järjestöjen piirijärjestöt suhteessa keskustoimikunnan kokoonpanoa noudattaen;

7. järjestön nuoriso-ohjaajina voivat toimia em. keskustoimikuntaan kuuluvien järjestöjen jäsenet;

8. Nuorten Kotkain Ystävät r.y. ja Nuorten Tuki r.y. jatkavat toimintaansa niin, että toinen toistaan tukien pyrkivät huolehtimaan perustettavan varhaisnuorisojärjestön taloudesta.

9. Edellä esitetyt yhdistämistoimenpiteet on suoritettava loppuun yhden vuoden kuluessa siitä, kun päätös »Sosialidemokraattisen varhaisnuorisojärjestön» perustamisesta on tehty. Puoluetoimikunta huolehtikoon velvoituksen mukaisesti siitä, että tällainen päätös pikaisesti saadaan aikaan, ja että sitä varten kutsutaan em. keskusjärjestöjen keskustoimikunnat ja toimihenkilöt yhteiseen neuvottelukokoukseen, jossa sovitaan lähemmin käytännöllisistä kysymyksistä, kenttätöön uudelleen organisoimisesta ja muista uuden järjestön perustamiseen liittyvistä seikoista.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön alustus on hyvin ajankohtainen ja tärkeä. Jo pidemmän ajan on varttuneemman puolueväen keskuudessa herättänyt tyytymättömyyttä se tosin nyttemmin sovinnoton mutta kuitenkin olemassaoleva kilpailu, mikä Nuorten Kotkien ja Päivän Nuorten välillä tapahtuu. Luonnollista olisi, että lopuksi samaa tarkoitusta ajavat varhaisnuorisojärjestöt voisivat toimia ainakin saman keskusjärjestön puitteissa, ja myöhemmin yhtenä voimakkaana sosialidemokraattisena varhaisnuorisojärjestönä. Tähän tarkoitukseen puoluetoimikuntakin on jo pitemmän ajan kuluessa pyrkinyt järjestämällä yhteisiä neuvottelutilaisuuksia, joihin on kutsuttu kummankin varhaisnuorisojärjestön edustajia.

Näiden neuvottelujen kautta onkin päädytty eräänlaiseen »linnarauhaan».

Puoluetoimikunta ehdottaa, että Helsingin Sos.-dem. Kunnallisyhdistyksen ehdotus hyväksyttäisiin.

IV. Sekalaisia esityksiä:

ESITYS N:o 21.

Vaalitoiminnan yhtenäistäminen.

Hyvinkään Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y:n esitys.

Yleisten vaalien lukuisuus: eduskunta- ja kunnallisvaalit normaalisesti joka kolmas vuosi, presidentin valitsijamiesten vaalit joka kuudes vuosi sekä lisäksi vielä silloin tällöin eduskunnan hajottamisen seurauksena ylimääräisiä eduskuntavaaleja, on aiheuttanut varsinkin silloin, kun useampia niistä on ollut lähekkäin, vaaliväsymystä kansan keskuudessa. Lisäksi aiheuttaa vaalien lukuisuus yhteiskunnalle huomattavia taloudellisia kustannuksia.

Varsinkin näyttäytyy monien lähekkäin suoritettavien vaalien epätarkoituksenmukaisuus kunnallisissa vaaleissa, joihin osanotto sekä erikoisesti juuri työläisten ja pienviljelijäin panos on huomattavasti vähäisempi kuin eduskuntavaaleissa. Tuskin missään kunnassa on puolueemme päässyt kunnallisissa vaaleissa samaan tulokseen kuin valtiollisissa.

Puolueemme on pyrkinyt jatkuvasti vähentämään valtiollisten vaalien lukumäärää ehdottamalla useasti presidentinvaalia koskevia säännöksiä muutettaviksi niin, että eduskunta valitsisi presidentin, jolloin yhdet vaalit jäisivät pois. Sensijaan on tuskin koskaan otettu vakavasti harkittavaksi, voitaisiinko kunnallisvaalit ja eduskuntavaalit suorittaa samanaikaisesti, ts. siten, että valitsija samalla kertaa jättäisi kaksi vaalilippua. Jos tämä voitaisiin tehdä, saataisiin varmaan myös kunnallisten vaalien äänestysprosentti sekä puolueemme osuus koko äänimäärästä huomattavasti nousemaan. Tosinhan äänestäjällä olisi edelleen vapaus olla jättämättä kunnallista äänestyslippua, mikäli hän ei tuntisi harrastusta kunnallisiin asioihin, mutta melko varmaa on, että paljon pienempi osa silloin jättäisi kunnallisen äänioikeutensa käyttämättä, kun ei tarvitsisi sitä varten kulkea pitkiä matkoja vaalipaikalle.

Paitsi kunnallisten vaalien osanoton lisääntymistä, olisi yhdistämisestä monia muitakin myönteisiä puolia. Vaalipropaganda voitaisiin suorittaa samalla kertaa, mikä varsinkin sellaisen puolueen kannalta, jolla ei ole suuria valistusrahastoja käytettävissä, olisi hyvin edullista. Propaganda kunnallisia vaaleja varten saataisiin paljon voimaperäisemmäksi, koska eduskuntavaalien edellä ovat puolueiden parhaat voimat tulessa. Lisäksi kunnat pääsisivät melkein puolta pienemmillä vaalikustannuksilla, kun erilliset kunnallisvaalit jäisivät pois. Kielteisenä puolena taas vaalien yhdistämisestä voitaisiin katsoa olevan sen, ettei voitaisi noudattaa kunnanvaltuustojen kolmivuotista toimiaikaa silloin, jos eduskunnan hajoittamisesta johtuen joudutaan suorittamaan ylimääräiset vaalit. Mutta kun eduskunnan hajoittamisia ei kovin usein tapahdu ja kun ne useinkin suoritetaan poliittisena murosaikana, jolloin kansan mielialassa on tapahtunut huomattavia muutoksia ja jolloin ei olisi pahitteeksi, vaikka nuo mielialan muutokset pääsisivät vaikuttamien kunnalliseenkin edustukseen ennen sen normaalin toimiajan päättymistä, ei liene mitään vaaraa siinä, että tällaisissa tapauksissa kunnanvaltuustojen toimiajan katsottaisiin päättyvän vaalivuoden lopussa ja uudet valtuustot valittaisiin eduskuntavaalien yhteydessä.

Edelläolevaan viitaten ehdotammekin,

että puoluekokous kehoittaisi puoluetoimikuntaa ja eduskuntaryhmää vakavasti harkitsemaan, olisiko mahdollisuuksia eduskunta- ja kunnallisvaalien yhdistämiseen siten, että ne suoritettaisiin samoina päivinä, sekä myönteisessä tapauksessa ryhtymään asian vaatimiin käytännöllisiin toimenpiteisiin.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Esitys ansaitsee siinä esitetyillä perusteilla osakseen vakavaa huomiota ja sen toteuttamismahdollisuuksia olisi ryhdyttävä tutkimaan.

Kun kunnallisvaltuustot, samoin kuin eräät kunnalliset lauta- ja johtokunnat, valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan, niin voisi, milloin eduskunta kesken toimikauttaan hajoitetaan, ja myös uudet kunnallisvaalit olisi toimitettava, tästä aiheutua erinäisiä vaikeuksia kunnallishallinnolle. Mikäli kunnallisvaalit jouduttaisiin eduskunnan hajoittamisen vuoksi toimittamaan muuna kuin laissa yleensä määrättyinä aikana, voisi tästä myös aiheutua erinäisiä vaaliteknillisiä vaikeuksia esim. vaaliluettelojen laatimisessa yms.

Asian laatuun katsoen olisi Puoluetoimikunnan mielestä paikallaan, että tämän uudistuksen toteuttamismahdollisuudet tutkittaisiin

valtiovallan toimesta, minkä vuoksi Puoluetoimikunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi,

että puoluekokous kehoittaisi puoluetoimikuntaa ja sos.-dem. eduskuntaryhmää ryhtymään toimenpiteisiin, jotta valtiovallan toimesta toimitettaisiin perusteellinen tutkimus siitä, voitaisiinko päästä eduskunta- ja kunnallisvaalien yhdistämiseen siten, että ne toimitettaisiin samoina päivinä, sekä että myönteisessä tapauksessa ryhdyttäisiin asian vaatimiin käytännöllisiin toimenpiteisiin.

ESITYS N:o 22.

Edustajapalkklon verottaminen.

Lauttasaaren Sos.-dem. Yhdistys r.y:n esitys.

Sanomalehdissä on silloin tällöin vuosien varrella ollut kirjoituksia, joissa on kosketeltu sitä kieltämättä periaatteellisesti väärää menettelyä, että kansanedustajille maksettava edustajanpalkkio on verolaissamme määrätty verovapaaksi tuloksi. Tämä koskee sekä kunnan että valtion veroa. Mainitut kirjoitukset enempiä kuin jotkut hajanaiset kokouskäsittelytkään, joita niitäkin lienee asiasta ollut, eivät kumminkaan tähän mennessä ole johtaneet mihinkään käytännölliseen tulokseen. Syynä lienee ollut se, ettei kysymys ole herättänyt laajempien veronmaksajapiirien huomiota, eikä verolainsäätäjällä itsellään, siis eduskunnalla — ymmärrettävistä syistä kylläkään — ole ollut halua tarttua asiaan.

Edustajapalkklon verottaminen tai verottamatta jättäminen ennen äskeisiä sotiamme ei käytännössä merkinnyt suuriakaan. Eduskunnan istuntokaudet olivat lyhyitä, edustajanpalkkio oli suhteellisen alhainen sekä saman suuruinen niinhyvin pääkaupungista kuin maaseudultakin oleville edustajille. Lisäksi oli edustajilla erinäisiä velvollisuuksia, joista ei suoritettu mitään palkkiota jne. Nämä sekä eräät muut seikat ovat saattaneet edustajanpalkklon verottamatta jättämisen käytännössä ymmärrettäväksi, joskaan ei periaatteessa hyväksyttäväksi.

Sotavuosina ja varsinkin niiden jälkeen on asia käytännönkin kannalta saanut varsin huomioon otettavan käänteen. Siihen vaikuttavina tekijöinä mainittakoon, että eduskunnan istuntokaudet, muutamia lyhyitä loma-aikoja lukuunottamatta, ovat pyrkineet venymään koko vuoden kestäviksi, mistä johtuen edustajanpalkkiokin on vastaavasti noussut. Huomattavin ja palkklon luonnetta kokonaan muut-

tava korotus tapahtui sen jälkeen, kun kansanedustajista huhtikuun 30 päivänä 1947 edustajanpalkkiosta annetulla lailla tehtiin valtion virkamiehiin verrattavia luottamushenkilöitä, joille tästä tehtävästä suoritetaan vuosipalkkio.

Puheenaolevassa laissa määrättiin palkkio 240,000 markaksi vuodessa, mutta korotettiin jo joulukuun 23 päivänä samana vuonna annetulla lainmuutoksella 280,000 markaksi.

Palkkion lisäksi suoritetaan edustajalle, jonka asunto on kauempana kuin 30 km:n matkan päässä Helsingin päärautatieasemalta, päivärahaa 200 mk päivässä valtiopäivien koossaoloajalta sekä samoin jokaiselta päivältä, minkä hän on tarvinnut matkustaakseen valtiopäiville ja valtiopäiviltä takaisin.

Vuosipalkkion ja päivärahan lisäksi on edustajilla oikeus saada va-paalippu valtionrautateillä edustajantoimensa ajaksi. Eduskunnan puhemies ja varapuhemiehet saavat ensimmäisen luokan sekä muut edustajat toisen luokan lipun.

Jos valtiopäivien työ on keskeytynyt tai päättynyt, saa valtiovarainvaliokunnan tai ulkoasiainvaliokunnan jäsen, joka on ottanut osaa valiokunnan kokoukseen, vuotuisen palkkionsa lisäksi palkkiota siltä ajalta, minkä valiokunnan työ on kestänyt ja minkä hän sitä varten tehtäviin matkoihin on käyttänyt. Palkkio, on tällöin puolet säädetystä päiväpalkkiosta eli 390 markkaa.

- Samaten palkkion saavat eduskunnan tarkistajat samoin edellytyksin työhön nähden kuin edellä on mainittu valtionvarainvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan jäsenistä. Vaalikauden päättyttyä suoritetusta työstä saavat tarkistajat päiväpalkkion, joka on 780 markkaa.

Niiltä päivistä, joilta ylläselostetut palkkiot suoritetaan, saavat valtiovarainvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan jäsenet, samoin kuin tarkistajat, myös säädetyn 200 markan suuruisen päivärahan.

Rahan arvon jatkuva aleneminen lieenee osaltaan vaikuttanut, että tulossa on jälleen uusi edustajanpalkkion ja edustajalle maksettavan päivärahan korotus. Valtiovarainvaliokunnassa nimittäin on tätä kirjoitettaessa parhaillaan esillä kysymys sanotuista korotuksista. Ja valiokunta onkin toisessa lukemisessa päätenyt siihen, että edustajan vuosipalkkio olisi korotettava 330,000 markaksi ja päiväraha peräti 400 markaksi. Ei ole aihetta epäillä, etteivätkö puheenaolevat ehdotukset saavuttaisi eduskunnan hyväksymistä, joten niitä voitaneen jo pitää päätettyinä.

- Kun vielä mainitsimme, että eduskunta vuosi takaperin hyväksyi ns. kansanedustajan eläkelain, lain, jolla edustajista -^ laissa lähem-

min määrätyin ehdoin — tehtiin valtion eläkeläisiä, huomataan, että kansanedustajat kyllä ovat osanneet valvoa palkkio- ym. etunsa, sekä ettei edustajanpalkkiosta puhuttaessa enää ole kysymys pikku summista, kuten oli laita vielä kymmenkunta vuotta sitten. Edelläsanotusta myös selviää, etteivät ne perusteet; joilla edustajanpalkkion verottamatta jättämistä aikaisemmin saatettiin puolustaa, enää pidä paikkaansa.

Asiasta yhdistyksemme kokouksessa keskusteltaessa tultiin yksimielisesti siihen tulokseen, että monet seikat, mutta ennenkaikkea oikeudenmukaisuus veroa maksavia kansalaisia kohtaan vaatii, että kansanedustajan palkkiona saatava tulo määrätään veronalaiseksi tuloksi. Verotus on meillä siksi raskas ja pienimpiinkin tuloeriin kohdistuva, ettei mikään palkkannauttijaryhmä — ei kansanedustajatakaan — saisi jäädä verotuksessa etuoikeutettuun asemaan.

Kysymys on mielestämme sen laatuinen, että sos.-dem. puoluekokous voisi siitä tehdä aloitteen, koska olemme havainneet eduskunnan, jolle asian hoitaminen lähinnä kuuluisi, olevan haluttoman verolakeihin tehtävin muutoksin sitä järjestämään.

Ylläesitetyillä perusteilla ehdotamme päätettäväksi,

että puoluekokous, samalla kun se hyväksyy tehdyn aloitteen edustajanpalkkion verottamisesta, kehoittaa puolue-toimikuntaa ensi tilassa ryhtyään asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Puolue-toimikunnan lausunto:

Kysymys kansanedustajan palkkion verovapaudesta on jatkuvasti ollut keskustelun aiheena puolueemme edustajakokouksissa ja myös julkisen sanan palstoilla. Mielipiteet ovat hyvin jakaantuneet enemmistön kallistuessakin kuitenkin samalle kannalle kuin käsiteltävänä olevassa aloitteessa. Käytäntö muissa maissa on hyvin kirjava vaihdellen meillä käytännössä olevasta täydellisestä verovapaudesta edustajanpalkkion täysimääräiseen verottamiseen.

Ratkaisun teko kuuluu eduskunnalle itselleen. Myös aloitteen tekeminen jää tässä asiassa sos.-dem. kansanedustajille itsensä tai hallituksen tehtäväksi.

Puolue-toimikunta ehdottaa, että puoluekokous evästäisi uuden puolue-toimikunnan ja eduskuntaryhmän ryhtymään toimenpiteisiin aloitteen kaikinpuolin tutkimiseksi.

ESITYS N:o 23.

Ehdotus asuntokurjuuden poistamiseksi.*Lahden Karjalaisten Sos.-dem. Yhdistys r.y:n esitys.*

Asumistiheys eri suuruisilla tiloilla oli v. 1941:

Tilan suuruus peltoa ha	Asukkaita huonetta kohti
1— 5	2,11
5—10	1,98
10—15	1,85
15—25	1,68
25—yli	1,55

Kaupungeissa vallitsevaa asumistiheyttä osoittaa parhaiten se, että huoneen-vuokralautakunnat noudattavat huone ja henkilö periaatetta lisävuokralaisia sijoittaessaan. Näin ollen maaseudulla on asumistiheys huomattavasti suurempi kuin kaupungeissa. Siirtoväkeä ei ole tilastoissa huomioitu.

Maassamme on vuosisadan ensimmäisellä kymmenellä rakennettu ainakin 7,000 asuntoa vuodessa ja niistä noin $\frac{2}{3}$ maaseudulla. Sen jälkeen on asuntojen rakennustoiminta kaupungeissa ja kauppaloissa lisääntynyt. Ennen sotia rakennettiin niissä noin 8,000 asuntoa vuodessa. Viitenä sotavuotena on niissä ilmoitettu rakennetun yhteensä noin 23,000 asuntoa. Kun pommituksissa tuhoutui n. 8,000 asuntoa, on todellinen asuntojen lisääntyminen kaupungeissa ja kauppaloissa niinä vuosina n. 15,000.

Väestön lisääntymisen ja siirtoväen kaupunkeihin jaliikekeskuksiin muuttamisen johdosta lasketaan niissä asuntovajauksen tällä hetkellä olevan noin 60,000. Sen vuoksi nykyisillä toimenpiteillä mm. ARAVA-lainoituksen avulla ei voida poistaa asuntopulaa. Voidaan vain estää pulan nykyisestään paheneminen.

Äskettäin eduskunnassa hyväksytyn ns. Lex Raatikaisen mukaan voivat maansaantioikeudestaan luopuvat henkilöt saada maanhankintalakiin liittyvän rahoituslainsäädännön mukaisia rakennuslainoja kaupunkien ja liikekustusten alueilla tapahtuvaa omakoti- ja kerrostalojen asunto-osakeyhtiöiden muodossa tapahtuvaa rakennustoimintaa varten. Ehdot ovat kuitenkin niin ankarat, että vain harvoissa tapauksissa siirtoväki niiden perusteella voi hankkia itselleen asunnon. Omakotirakennustoimintaa vaikeuttaa myös se seikka, että voimassa olevien säännösten mukaan siirtoväen hankkimien tonttien hinta tulee olemaan varsin kallis ja sen lisäksi katujen ja vesi- ja viemärijohtojen, rakentamisesta aikanaan johtuvat kustannukset asetetaan tontin ostajan maksettavaksi. Kun näiden todellista suuruutta ei voida

luotettavasti arvioida, niin tämän vuoksikin omakotirakennustoiminta on tyrehtynyt.

" Siirtoväkeen kuuluvilla henkilöillä, joilla on luovutetulla alueella ollut oma asunto tai sellaisen rakentaminen aloitettu, on ollut maansaantioikeus. Se käsittää siis kaiken suuruisten tilojen omistajat tontin omistajia myöten. On laskettu, että asuntotilojen ja tonttien tarve maaseudulla paikallista väestöä ja siirtoväkeä varten on noin 60,000 suuruinen. Varsinaisia viljelystiloja on suunniteltu tehtäväksi 32,000 ja asuntoviljelystiloja n. 26,000 sekä kalastustiloja n. 1,200. Nämä muodostavat yhteensä myöskin n. 60 000 tilaa. Kun vain pieni osa on saanut vapaaehtoisella kaupalla tai pakkoluovutuksella tiloja, joilla on rakennuksia, näyttää maaseudulla tarvittavan asuntopulan poistamiseksi n. 100,000 asuntoa.

Suurempien tilojen rakentaminen tapahtuu parhaiten maanhankintalain ja siihen liittyvän rahoituslain perusteella. Asuntotilojen ja tonttien hinnat ovat arvioidut monissa tapauksissa erittäin kalliiksi. Siten hinnan korko- ja kuoletusmaksut tulevat kohtuuttomasti vuosikymmeniksi korottamaan asumiskustannuksia.

Asuntopulan poistamiseksi olisi välttämättömästi ryhdyttävä uusiin, nykyistä tehokkaampiin toimenpiteisiin. Sellaisena olisi otettava käytäntöön viime puoluekokouksessa puolueohjelmaan hyväksytty vaatimus asutustarkoituksiin tarvittavan maan hankkimisesta luontoisverona. Tällöin tonttimaa pakkoluovutettaisiin ilman korvausta ja voitaisiin antaa oman asunnon tarvitsijalle myöskin ilman hintaa ensimmäisenä avustuseränä valtion taholta. Kaupungeissa ja liikekeskuksissa hyvin monet maan luovuttajat ovat tähän asti kaikenlaisilla asianajotempuilla päässeet kokonaan vapaaksi maanhankintalain mukaan heille suunnitellusta maan luovutusvelvollisuudesta. Tasapuolisuuden vuoksi olisi tällainen luontaisverona tapahtuva maanluovutus heille säädettävä.

Toisen kustannusryhmän muodostavat teiden, viemärien ja vesijohtojen rakentaminen. Keskikaupungilla nämä kustannukset on useimmissa kaupungeissa maksettu kokonaan kaupungin kassasta. Sitä suuremmalla syyllä nyt olisi säädettävä laki, jolla kaupungit, liikekeskukset ja valtio veloitettaisiin nämä kustannukset maksamaan. Niiden ei tarvitse nousta niin kohtuuttoman suuriksi kuin nykyään, jos teiden rakentamisessa noudatetaan tarkoituksenmukaisuutta ja kohtuullista säästäväisyyttä. Niinpä? varsinaisten valtaväylien lisäksi lyhyet paikallista tarvetta palvelevat tiet olisi rakennettava vain kunnollisesti liikennöitävään kylä- tai tilustiekuntoon. Jos alueella löytyy pohjavettä, on vesikysymys usein halvimalla ratkaistavissa yhteisten kaivojen ja sähköpumppujen avulla. Paljon pienem-

pienkin kuin 2000 m²:n tonttien viljelemisessä tarvitaan huomattavasti enemmän lannoitusaineita, kuin mitä tontin asukkaat kotieläimiseen voivat tuottaa. Siksi ei ole mitään erityistä kiirettä viemärijohtoverkoston rakentamiseen. Kunnallisesta peruskuivatuksesta on kuitenkin huolehdittava.

Mitä sitten rahoitukseen tulee, on mainittava, että maanhankintalain mukaan tapahtuvassa rakentamisessa on tähän asti myönnettyjen rakennuslainojen suuruus keskimäärin 260,000 mk. ARAVA-suunnitelmien mukaan nykyaikaisilla mukavuuksilla varustetuissa kerrostaloissa vuokran lasketaan nousevan 80—120 mk:aan m²:ltä. Lisäksi esim. 50 m²:n suuruisen asunnon vuotuiset vuokra- ja lämpökustannukset nousevat n. 50,000—75,000 markkaan. Tämä edellyttää n. 1,200,000 markan suuruisia rakennuskustannuksia.

Arvovaltaisilta tahoilta väitetään, että omakotirakennustoiminta on kaikkein kallein tapa asunnon hankkimiseksi. Maanhankintalakiin liittyvän rakennustoiminnan tilastot kuitenkin vakuuttavat ja osoittavat, että nämä väitteet eivät pidä paikkaansa. Rakennustoiminnassa käytetään mahdollisimman paljon omaa työvoimaa ja tontilta saatavia rakennuspuita. Siksi niiden asuinrakennukset tulevat rakennetuiksi 475,000—600,000 markan lainoilla. Omakotirakennustoimintaa on siis kaikin keinoin edistettävä.

Jos ARAVA:n puiteissa tapahtuvan rakennustoiminnan lisäksi muu osa asuntopulasta poistettaisiin omakotirakennustoiminnalla edellä esitettyjen periaatteiden mukaan, voitaisiin lainoitustarve asuntoa kohden arvioida 600,000 markaksi. Sen mukaan n. 120,000 asunnon rakentamiseen tarvittaisiin yhteensä 72 miljardia markkaa. Se on samaa suuruusluokkaa kuin sotakorvauksemme. Siksi sen toteuttaminen vie vuosia ja tulee sitomaan vuosittain huomattavasti varoja siinäkin tapauksessa, että asuntotuotannon edistämiseen ja asumiskustannusten halventamiseen käytetään selostettuja toimenpiteitä.

Mitä erityisesti siirtoväen rakennustoiminnan edistämiseen ja rahoitukseen tulee, on siinä otettava huomioon, että kaikkia korvauslakeja valmisteltiin siinä mielessä, että siirtoväki voisi saamallaan korvauksilla hankkia uuden kodin. Näin ei voi tapahtua sen takia, että siirtoväen kaikkia menetyksiä ei ole korvattu viimeisen korvauslain mukaan. Kun tämän vuoksi osasta omaisuutta on maksettu vain hoin puolet siitä, mitä suurimmasta osasta menetettyä omaisuutta on maksettu, ja kun alhaisen korvauksen lisäksi ensimmäisillä korvausobligatioilla ei ole ollut inflaatiotakuuta, niin näistä syistä vuoden 1942 korvauslain mukaan korvauksen saaneet ovat joutuneet paljon huonompaan asemaan toisiin korvaukseen oikeutettuihin verraten. Tämän vuoksi heillä ei ole mitään mahdollisuutta omin varoin hankkia asun-

toa tai päästä osalliseksi ARAVA-lakien mukaan rakennettavista asunnoista. Valtio käyttää joka tapauksessa varoja asuntotuotannon edistämiseen. Siirtoväen kohdalta tämä voi tapahtua parhaiten ja oikeudenmukaisimmalla tavalla siten, että kaikille omaisuutensa menettäneille maksetaan korvausta vuoden 1945, saman korvauslain, mukaan. Siinä mielessä olisi ensimmäisen korvauslain korvaukset tarkistettava.

Edellä esitettyyn nojaten ehdotamme puoluekokouksen päätettäväksi,

että asuntokurjuuden poistamiseksi olisi omakoti- ja muuta rakennustoimintaa huomattavasti tehostettava. Tarvittavat tontit ja asuntotilat olisi pyrittävä hankkimaan luontaisverona. Niille tarpeelliset tiet ja kuivatukset olisi tehtävä valtion ja kunnan kustannuksella noudattamalla riittävää säästäväisyyttä ja taroituksenmukaisuutta. Vasta sen jälkeen, kun asuntopula on poistettu, olisi ryhdyttävä perusparannusten toteuttamiseen. Lainsäädäntöä olisi kehitettävä siten, että asuntopula saataisiin mahdollisimman nopsasti poistetuksi, samalla kun asumiskustannukset tulisivat tarpeeksi alhaisiksi. Siirtoväen asuinrakennustoimintaa olisi edistettävä saattamalla kaikki korvaukseen oikeutetut saman korvauslain alaisiksi ja antamalla kaupunkien ja teollisuusseutujen rakentajille samanlainen rakennuslainan saanto-oikeus kuin maataloussiirtoväelle on myönnetty.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Sosialidemokraattinen hallitus on Arava-suunnitelmallaan pyrkinyt määrätietoiseen toimintaan asuntokurjuuden poistamiseksi asutuskeskuksista. Siinä huononnetussakin muodossa, jonka Arava-lait saivat eduskuntakäsittelyssä, ne kuitenkin merkitsevät ei vain periaatteellisesti vaan myös käytännöllisesti myönteistä ratkaisua asuntokurjuuden poistamiseksi. Toisaalta on maaseudulla asutustoiminnalla perustettu uusia asuinsijoja hyvin runsaasti. Lahden Karjalaisten sos.-dem. yhdistyksen hyväksymä esitys tonttien ja asuntotilojen hankkimisesta luontoisverotuksen kautta on lähinnä edustaja Pusan ehdotuksena useammassa otteessa ollut eduskuntaryhmän tarkasteltavana. Käytännölliset edellytykset sen toteuttamiselle ovat kuitenkin olleet riittämättömät.

Katsoen asian laatuun ja laajuuteen puoluetoimikunta ehdottaa, että puoluekokous päättäisi siirtää asian käsittelemisen uudelle puoluetoimikunnalle ja sos.-dem. eduskuntaryhmälle.

ESITYS N:o 24.**Kansaneläkelain ulkopuolelle jääneitten vanhusten taloudellisen aseman tukeminen.***Messukylän Työväenyhdistys r.y:n esitys.*

Sos.-dem. puolue on toiminnassaan koko olemassaolonsa ajan pyrkinyt turvaamaan vanhusten, useinkin koko elämänsä ajan kovaa työtä tehneitten vanhusten taloudellisen aseman. Heti kun nykyinen yksikamarinen eduskunta n. 45 v. sitten ensi kerran kokoontui, esitettiin puolueemme edustajien taholta tällainen vaatimus. Sen jälkeen on se uudistettu lukemattomia kertoja, kunnes vihdoinkin, puolueemme sitkeän ja määrätietoisien ponnistelujen tuloksena, säädettiin nykyinen kansaneläkelaki. Laki ei kuitenkaan, kuten tunnettua, tullut hyväksyttyä sosialidemokraattien esittämässä muodossa.

Eduskunnan porvarillinen enemmistö jätti kaikki 60 v. täyttäneet vanhuksot lain ulkopuolelle.

Vaikka onkin tunnettua, että sos.-dem. puolue ja sen eduskuntaryhmä ovat kiinnittäneet asiaan huomiota mm. eduskuntaaloitteiden muodossa, joskin ne toistaiseksi ovat jääneet eduskunnassa asiallisista huomiota vaille, esitämme puoluekokoukselle, että se kiinnittäisi asiaan vakavaa huomiota ja velvoittaisi sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän entistä tarmokkaammin toimimaan niin, että jo aivan lähitulevaisuudessa kansaneläkelain ulkopuolelle jääneet vähävaraiset vanhuksot tulisivat saamaan valtion varoista riittävän suuret eläkkeet.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Alustus koskee eduskunnan toimipiiriin kuuluvaa kysymystä. Sen edelleenkehittäminen on siis sos.-dem. eduskuntaryhmän asia, kuten inyös alustuksessa pidetään tarkoituksenmukaisena. Puoluetoimikunta esittää, että alustus hyväksyttäisiin ja, toimitettaisiin puoluekokouksen päätöksenä eduskuntaryhmän tietoon.

ESITYS N:o 25.**Puolueen luottamustehtävät ja raittius.***Tampereen Kunnantyöntekijäin Sos.-dem. Yhdistys r.y:n esitys.*

Raittiuskysymyksen merkitys työväestön pyrkimyksille on tunnustettu jo sosialidemokraattisen puolueen perustamisesta lähtien, mistä johtuen puolueemme onkin asettunut raittiuden kannattajaksi ja

työtekeväen luokan raittiuspyrkimysten tukijaksi. Järjestöväen suuri enemmistö pitää sosialidemokratiaa niin kalliina asiana, ettei sitä kukaan puolueen jäsen saisi ajattelelomuudessaan millään tavoin halventaa.

Viime aikoina on kuitenkin sattunut muutamia tapauksia, että puolueessa huomattavassa asemassa olevat henkilöt ovat päihtyneinä esiintyen syyllistyneet tekoihin, joista puolueen kunniakas nimi on aiheettomasti tahraantunut. Allekirjoittaneen puolueosastonkin tiedossa on muutamia tällaisia tapauksia, joista päätellen alkoholin käyttö on sangen yleistä korkeissa luottamustehtävissä olevien puolue-tovereiden keskuudessa. Järjestömme mielestä olisi kuitenkin tahdittonta virittää keskustelua sattuneista tapahtumista, joista asianomaiset ovat jo kantaneet rangaistusseuraamukset.

Luonnollista on, ettei puolueella ole oikeutta kovin suuressa määrässä holhota jäsentensä yksityiselämää. Toisaalta sen kuitenkin on, hyvän maineensa säilyttämiseksi, valvottava edustustehtäviin valittujen puolue-tovereiden käyttäytymistä. Tavalla tai toisella kaikki rappeutumiseen viittaavat ilmiöt on alkuunsa pysäytettävä. Allekirjoittanut järjestö esittääkin täten puoluekokouksen harkittavaksi, olisiko nykyisen tilanteen johdosta ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla vastaisuudessa puolueen nimeä halventavat teot voitaisiin estää.

Puoluetuimikunnan lausunto:

Tampereen Kunnantyöntekijäin Sosialidemokraattisen Yhdistyksen esitys on ajankohtainen ja ansaitsee erikoisen painavaa huomiota osakseen. Ne yksityistapaukset, joihin yhdistys viittaa, ovat todellakin olleet omiaan heikentämään puolueemme moraalista arvovaltaa. Hyvin suurelta osalta nämä kuitenkin ovat tulleet niin päivänpolttaviksi vastustajien liioittelevan ja paisuttelevan propagandan johdosta.

Mahdollisuudet vaikuttaa ennakolta ehkäisevästi puoluetuimikunnan taholta yksityisiin tapauksiin ovat verraten vähäiset. Kurinpidolliset toimenpiteet ovat puoluetuimikunnan mielestä ainoat vaikuttavat. Puoluetuimikunta ehdottaakin, että puoluekokous velvoittaa tulevan puoluetuimikunnan valvomaan — tarpeen vaatiessa kurinpidollisin toimenpitein — että luottamustehtävissä olevat puolue-toverit puolueen tehtävissä noudattavat ehdotonta raittiutta ja muusakin esiintymisessään välttävät kaikkea sellaista, mikä voi olla omiaan halventamaan puoluetta.

ESITYS N:o 26.

Raittiuskysymys Suonien Sosialidemokraattisessa Puolueessa.**Sos.-dem. Raittiusliiton esitys.**

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen perustamisesta lähtien on sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä pyritty vaalimaan raitista elämäntapaa. Turussa pidetyssä puolueemme perustavassa kokouksessa ilmaistiin periaatteellisesti poliittisesti järjestyneen työväen suhtautuminen väkijuomakysymykseen. Kokouksen hyväksymään puolueen ohjelmaan otettiin väkijuomakysymyksestä mm. seuraava kohta: »Yleinen kieltolaki väkijuomien ja kaupan suhteen.» Myös Oulun puoluekokouksessa 1906 hyväksyttiin päätöslauselma, jossa sanottiin: »Puoluekokous lausuu sen vakavan toivomuksen, että puolueen jäsenet yleensä noudattavat raitista elämäntapaa ja että puolueen luottamustoimissa' olevien henkilöiden siveellinen velvollisuus on olla ehdottomasti raittiita.»

Nämä edellämainitut päätökset olivat suurimerkitykselliset ja arvokkaat. Niiden vaikutuksesta väkijuomien käyttö väheni työväen keskuudessa varsin huomattavasti. Nämä päätökset saivat aikaan myös sen, että maamme muutkin poliittiset puolueet ottivat kieltolakivaatimuksen ohjelmaansa. Samalla syntyi myös kilpailu siitä, mikä puolue voi tehokkaimmin ajaa raittiasiaa. Kieltolaki hyväksyttiin eduskunnassa ensimmäisen kerran jo 1907, jota silloin senaatti (hallitus) ei kuitenkaan saattanut voimaan. Tarvittiin vielä toinen kieltolakipäätös 1909, joka vihdoin kymmenen vuotta myöhemmin toteutettiin.

Kun kieltolaki oli aikaansaatu, työskentelivät puolueemme jäsenet varsinkin kieltolakiajan alkupuolella hellittämättömästi lain toimeenpanon tehostamiseksi. He tunsivat" suuren vastuun, sillä olihan puolueemme suurin kieltolakia kannattavista puolueista. Vuosina 1922, 1926 ja 1930 pidetyissä puoluekokouksissa hyväksytyissä ponsissa tulkitaan sosialidemokraattisen raittiuspolitiikan päätehtävät niin selvästi, ettei kukaan voi väittää puolueemme toimineen kieltolakia eikä raittiustyötä vastaan. Vasta synkkänä murroskautena 1932 murtui sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän raittiustahto, jolloin osa ryhmän jäsenistä ylimääräisillä valtiopäivillä äänesti monien muiden kansanedustajien mukana kieltolain kumoamisen puolesta. Näin kaatui laki, jonka aikaansaamiseksi ja voimassa pitämiseksi puolueemme jäsenet olivat hellittämättä tehneet työtä yli 30 vuotta.

Kieltolain kaatuminen oli raskas isku ja pitkä taka-askele sociali-

demokraattiselle työväenliikkeelle. Sen vaikutuksesta työväen raittiustahto suuresti herpaantui. Uuden väkijuomalain suoma oikeutta hyväkseen käyttäen eräät sosialidemokraattiset sanomalehdet alkoivat julkaista väkijuomailmoituksia, monien järjestöjen jäsenten ja luottamustehtävissä toimivien henkilöiden nähtiin esiintyvän päihtyneinä ja muutamien työväentalojen ravintoloissa ryhdyttiin anniskelemaan väkijuomia. Tämän johdosta otti puolue väkijuomakysymyksen uudelleen käsiteltäväksi Tampereella 1933 pidetyssä -puoluekokouksessa, jossa hyväksyttiin noudatettavaksi nykyisiä oloja vastaava asiallinen raittiusohjelma. Siinä mm. lausutaan, -että puolue pyrkii kohottamaan kansan työtätekeviä joukkoja aineellisesti, sivistyksellisesti ja siveellisesti ja siksi se vastustaa väkijuomien käyttöä eräänä sanottujen pyrkimysten pahimpana esteenä. Miten tätä päätöstä on noudatettu, siitä ei tarvinne sanoa monta sanaa, koska väkijuomien runsas käyttö ja siitä johtuvat ikävät ilmiöt ovat työväen piirissä yleisesti tunnettuja.

Vaikka siis puolueemme jäsenten noudatettavaksi on hyväksytty kaunissanainen raittiusohjelma, niin siitä huolimatta ei sitä läheskään aina noudateta. Väkijuomien käyttö on levinnyt puolueemme jäsenten, jopa luottamustoimissa olevien henkilöiden keskuuteen pelottavassa määrin. Se on aiheuttanut puolueellemme runsaasti aineellisia "vahinkoja ja sen jäsenille siveellisiä vaurioita, jotka ovat heikentäneet toimintaamme ja himmentäneet puolueemme mainetta. Ön valitettavaa, että julkisessa elämässä toimivat puolueemme luottamustehtäviä hoitavat henkilöt esiintyvät usein väkijuomien vaikutuksen alaisina ja että puolueemme järjestämissä neuvottelu- ym. tilaisuuksissa tarjoillaan väkijuomia.

Kaikkein ikävimpänä ilmiönä ja puolueemme tulevaisuutta vaarantavana tekijänä on mainittava nuorison vajoaminen juoppouteen. Siihen on etsitty syitä sodasta ja sen jälkeisestä murrosajasta, mutta suurin syy on varmaan siinä, että puolueemme jäsenten ja koko vanhemman väen toimesta ei ole tehty riittävästi työtä nuorison sivistyksellisen ja siveellisen elämän kohottamiseksi, vaan sen on annettu kulkea liian paljon vailla ohjausta. Ja mikä pahinta, vanliempi puolueväki on näyttänyt nuorisolle huonoa esimerkkiä, jonka vaikutuksesta varmaan monet nuoret naiset ja miehet ovat joutuneet tuuliajolle ja vaarojen teille, johon maamme työväellä enempää kuin koko kansallakaan ei ole varaa. Jokaisesta työväenluokan samoin kuin kaikista muistakin nuorista olemme vastuussa kansallemme ja tuleville sukupolville.

Ilahduttavana seikkana on kyllä mainittava, että puolueemme perusjärjestöissä on viime aikoina alkanut kuulua ääniä raittiimman

elämäntavan puolesta. On ryhdytty vaatimaan arvokkaampaa käyttäytymistä kuin mitä väkijuomien käyttö voi aikaansaada. Niinpä tänä vuonna pidetyissä eräissä sosialidemokraattisissa piirikokouksissa on tämä asia ollut esillä, joissa on päätetty velvoittaa puolueen luottamustehtävissä toimivat henkilöt noudattamaan tomissaan ja julkisissa esiintymisissään raittiutta. Nämä päätökset ovat varteen otettavia esimerkkejä.

Edellä oleviin perusteluihin viitaten ehdotamme puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavaa:

1. Sen johdosta, että väkijuomien käyttö on levinnyt uhkaavassa määrin puolueemme jäsenten keskuuteen, vaikeuttaen siten jäsenten aineellisen ja henkisen elämän nousua ja jarruttaen puolueemme toimintaa, puoluekokous kehoittaa puolueosastoja ja niiden jäseniä vaalimaan entistä tehokkaammin raitista elämäntapaa.
2. Puolueen luottamustehtävissä olevien henkilöiden siveellinen velvollisuus on vaikuttaa hyvällä esimerkillään nuorisoon ja puolueemme jäseniin siten, että he välttäisivät väkijuomien käyttöä. Puolueen ja sen alaisten järjestöjen on vaadittava luottamushenkilöiltään ehdotonta raittiutta.
3. Puolueen ja sen eri elinten sekä sitä lähellä olevien laitosten järjestämissä tilaisuuksissa ei ole sallittava väkijuomien tarjoilua.
4. Työväen sanomalehdistön on autettava tehokkaasti kirjoituksillaan työväen ja koko kansan keskuudessa suoritettavaa raittiustyötä.
5. Työväenjärjestöjen on toimipaikoissaan ja niiden läheisyydessä valvottava, etteivät juopuneet pääse häiritsemään niiden kokous- ja huvitilaisuuksia. Järjestysmiehiksi on valittava raittiita ja muutenkin hyvämaineisia henkilöitä.
6. Puoluetoimikunnan ja piirijärjestöjen toimeenpanemille opastuskursseille on varattava luentoja ja keskustelukysymyksiä myös raittiusasiasta.
7. Sosialidemokraattisten työväenjärjestöjen on tehokkaasti huolehdittava lasten ja varhaisnuorten raittiuskasvatuksesta, perustamalla lasten raittiusosastoja ja järjestämällä lapsille hyväohjelmallisia raittiustilaisuuksia.
8. Puoluejärjestöjen on kuljettava käsi kädessä sosialidemokraattisten raittiusjärjestöjen kanssa. Niillä paikkakunnilla, joilla ei ole sosialidemokraattisia raittiusjärjestöjä, on puolueosastojen

liityttävä raittiine jäsenineen Suomen Sosialidemokraattiseen Raittiusliittoon.

9. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän ja kuntien valtuustoissa ja muissa kunnallisissa luottamustehtävissä toimivien puolueen jäsenten on vaadittava mahdollisimman runsaiden raittiusmäärärahojen myöntämistä ja niiden jakamista oikeudenmukaisella tavalla, huomioon ottamalla työväen suuren lukumäärän. Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton kustannuksella ilmestyvien raittiuslehtien, Raittiin Kansan ja Sarastuksen, levittämiseen on myönnettävä kuntien varoja samoilla perusteilla kuin muidenkin raittiuslehtien levittämiseen. Viitataan puoluetoimikunnan lausuntoon edellisestä esityksestä.

ESITYS N:o 27.

Vapautuminen Teoston maksuista.

Hämeenlinnan Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. Yhdistys r.y:n esitys.

Kaikille puolue-elämässä toimiville henkilöille ovat tunnettuja ne taloudelliset vaikeudet, joissa suurin osa aatteellisista yhdistyksistämme joutuvat toimimaan. On paljon sellaisia yhdistyksiä, joilla ei ole juuri muita mahdollisuuksia varojen hankkimiseen kuin tanssitalaisuuksien järjestäminen. Tiukan rahatilanteen takia nämäkin usein muodostuvat kannattamattomiksi edelleenkin liian kalliin hui-veron, soittajayhtymien kalliitten palkkioiden ym. takia. Tämän lisäksi tulee vielä Teostolle menevä vero, joka varsinkin silloin, kun tanssitalaisuudet muutoinkin muodostuvat tappiollisiksi, vielä lisää tappiota. Yhdistykset joutuvat silloin suorittamaan veroa tuloista, joita ei ole ollutkaan. Käytännöllisempi tapa olisi se, että tämä vero joutuisi soittajayhtymien suoritettavaksi, koska heidän tulonsa on aina varma, eikä millään tavalla riippuvainen tilaisuuden onnistumisesta. Allekirjoittanut yhdistys esittääkin, että puoluekokous velvoittaisi puoluetoimikunnan ryhtymään sellaisen lainmuutoksen aikaansaamiseksi, että ne yhdistykset ja yhtymät, jotka järjestämissään tilaisuuksissa joutuvat käyttämään maksullisia soittajia tai soittajayhtymiä, vapautettaisiin Teostolle tulevan veron, suorituksesta ja, että tämä vero kokonaisuudessaan joutuisi näiden maksullisten soittajien ja soittajayhtymien maksettavaksi.

Puoluetoimikunnan lausunto

Puolueyhdistyksien osalta on tanssitalaisuuksissa esitetystä musiikista Tekijäoikeustoimistolle menevän veron suoritus järjestetty siten,
10 — *Alustuksia.*

että tanssitilaisuuksia järjestävät yhdistykset ovat liittyneet Teoston jäseniksi puoluetoimiston välityksellä, jolloin yhdistykset suorittavat veroa Teostolle 1 % %• Yhdistykset, jotka eivät ole puoluetoimiston kautta liittyneet Teostoon, joutuvat maksamaan hieman suuremman osuuden, ja sitäpaitsi Teosto perii osuutensa nopeammin yhdistyksiltä suoraan kuin puoluetoimiston kautta.

Puoluetoimikunta pitää esitystä epäjohdonmukaisena. Soittajayhtymät esittävät yhdistyksen tilauksesta musiikin eivätkä luonnollisestiikaan suostu omasta työpalkastaan suorittamaan Teostolle tekijänoikeuslain edellyttämää esityspalkkiota, vaan sen suorittaminen kuuluu tilaisuuden järjestäjille. Vaikka alustuksessa esitetty toivomus toteutuisikin, seurauksena olisi, että soittajayhtymät suurentaisivat palkkioitaan, jolloin järjestäjille ei kuitenkaan koituisi mitään etua siitä, että olisivat vapautuneet Teostolle menevästä korvauksesta. Puoluetoimikunta ehdottaa, että esitys *hylättäisiin*.

ESITYS N:0 28.

Puolueen vapaa jäsenten vapautuminen kaikkien puolueverojen maksamisesta.

Helsingin Rakennustyöväen Sos.-dem. yhdistyksen esitys.

Puolueen sääntöjen 8:n §:n 3:ssa kohdassa sanotaan: »jäsen joka on täyttänyt 60 vuotta ja on maksanut puolueelle jäsenmaksunsa vähintään 25 vuoden ajan, vapautetaan niistä kokonaan».

Tätä pykälää tulkitaan usein niin, että vapaaajasen on vapautettu vain sääntöjen määräämistä maksuista, mutta ylimääräisluontoiset maksut, kuten puolue- ja piirikokousverot peritään myös vapaaajaseniltä. Nämä piirikokousverot ovat kyllä ylimääräisiä, vaikka niitä on kannettu, ainakin Uudenmaan piiritoimisto, kymmeniä vuosia ja kantaa edelleen.

Rahastonhoitajamme kysyi kerran piiritoimiston toimitsijalta: »Mitenkä näitä ylimääräisiä maksuja kannetaan myös vapaaajaseniltä.» Toimitsija vastasi: »Tottakai kannetaan myöskin heiltä, koska ovat jäsenluetteloissa.» Jos taas vapaaajaset, ehkä joukossa hyvinkin ansioituneita, jätettäisiin pois jäsenluettelosta tietäisi se erottamista puolueesta, eikä vapaaajasyntä.

Ammatillisissa järjestöissä vapaaajasynty on selvempi, sillä ei ainaakaan kaikissa järjestöissä kanneta vapaaajasenilta ylimääräisiäkään maksuja.

Luulemmeikin, että puoluekokous laatiessaan vapaaajasyntypykälän, on tarkoittanut puolueen vapaaajaseten vapauttamista

myöskin ylimääräisistä veroista. Pykälän sanamuoto ei kuitenkaan tuo sitä täysin selvästi esiin, joten siinä on tulkintamahdollisuuksia, jotka ehkä poikkeavat sen alkuperäisestä tarkoituksesta.

Pienet yhdistykset suurilla paikkakunnilla, kuten esimerkiksi Helsingissä, eivät saa muita tuloja kuin jäsenmaksut, joten ne eivät yhdistyksen varoista voi maksaa vapaajäsentensä puolesta, varsinkin jos näitä täysin palvelleita kunniavanhuksia on huomattava osa yhdistyksen jäsenistä.

Kun yhdistyksen jäsen täyttää vapaajäsenyyden saamiseen tarvittavat ehdot, hyväksytään ne tavallisesti vapaajäseniksi pienin juhlallisuuksin ja vaatimattomin kunnianosoituksin.

Jos tämän jälkeen pitäisi periä ylimääräisiä veroja näiltä kunnianvanhuksilta, on se jäsenmaksujen kantajalle hyvin vaikea tehtävä.

Edelläsäntöjen perusteella ehdotamme arvoisalle puoluekokoukselle, että se selventäisi puolueen sääntöjen 8:n §:n kohtaa 3 niin että vapaajäsenet vapautuvat myöskin ylimääräisten verojen maksusta.

Puoluetoimikunnan lausunto:

Puoluetoimikunta yhtyy tehtyyn esitykseen ja esittää puolueen sääntöjen 8 §:n kolmannen kappaleen toisen lauseen muutettavaksi seuraavaksi: Jäsen, joka täyttäessään 60 vuotta on suorittanut puolueelle jäsenmaksun vähintään 25 vuoden ajan, vapautetaan niistä sekä mahdollisesti kannettavista ylimääräisistä jäsenmaksuista kokonaan.

Viimeksi mainittu muutos esitetään tehtäväksi samalla työväen-yhdistysten sääntöjen 5 §:n toisen kappaleen kolmanteen lauseeseen.

ESITYS N:o 29.

Puolueen jäsenmaksujen korottaminen.

Puoluetoimikunnan esitys.

Edellisessä puoluekokouksessa v. 1946 määrättiin jäsenmaksu 48 markaksi jäsentä kohden vuodessa. Ottaen huomioon sittemmin tapahtuneen rahan arvon alenemisen ja kustannusten kohoamisen Puoluetoimikunta esittää jäsenmaksun korottamista 8 markaksi kuukaudelta eli 96 markaksi vuodessa jäsentä kohden.

Kun tänä vuonna kannetaan sääntöjen määräämä puoluekokousvero, Puoluetoimikunta esittää, että korotettua jäsenmaksua kannetaan v:n 1950 alusta lähtien. Jos rahan arvossa tapahtuu jatkuvaa alenemista, voi puolueenvaltuusto tehdä päätöksen jäsenmaksun vastavasta markkamääräisestä korottamisesta.

PERIAATEOHJELMAA

**suunnittelemaan asetetun komitean puheenjohtajan tnaist.
Pekka Railon alustus:**

PERUSTELUT.

I. PERIAATEOHJELMAN TARKISTUKSEN TARPEELLISUUS.

Nykyään voimassaoleva puolueen periaateohjelma hyväksyttiin vuonna 1903 Forssan puoluekokouksessa. Se oli suurin piirtein Itävallan sosialidemokraattisen puolueen ohjelman mukainen vastaten paikoitellen sitä sanatarkasti. Ilmeisenä puutteena on pidettävä sitä, että siihen ei liittynyt minkäänlaisia selostavia perusteluja. Tyydyttiin vain asiaa käsiteltäessä viittaamaan Erfurtin ohjelmaan. Ei ollut näinollen ihme, että jo Forssan kokouksessa esitettiin eriäviä mielipiteitä ohjelman tarkoituksenmukaisuudesta. Arvostelijat pitivät sitä liian kaavamaisena ja teoreettisena sekä monessa suhteessa Suomen oloihin soveltumattomana.

Forssan ohjelma oli syntynyt olosuhteissa, joissa työväenliikkeen poliittiset toimintamahdollisuudet olivat sangen vähäiset. Työväellä ei ollut juuri mitään mahdollisuuksia vaikuttaa valtion toimintaan ja lainsäädäntään. Siksi olikin valtiollisen demokratian aikaansaaminen sosialidemokraattisen työväenliikkeen ensimmäinen tehtävä. Sen suorittamisessa se vähitellen edistyi. Jo kohta Forssan kokouksen jälkeen alkoi maamme poliittisessa elämässä voimakas kansanvaltaisen kehitys. Sos.-dem. puolueen johdolla käyty äänioikeustaistelu johti v. 1906 eduskunta- ja äänioikeusuudistukseen, jolloin vanha, säätyjakoinen edustuslaitos muutettiin kansanvaltaisten periaatteiden pohjalle rakentuvaksi yksikamariseksi eduskunnaksi. Tällä seikalla tuli olemaan ratkaiseva merkitys puolueen myöhemmälle myönteiselle asennoitumiselle kansanvaltaan. Sillä työväenluokka oli nyt päässyt osalliseksi valtiovalan käytöstä.

Eduskunnan ja äänioikeuden uudistuksesta oli vielä pitkä askel kansanvallan lopulliseen läpimurtoon maassamme. Maata hallitsi itse-

valtaisen hallitsijan personoima vieras valta, joka suhtautui valtioliisiin vapauksiin epäluuloisesti. Työväestön määrätietoinen taistelu johti kuitenkin edullisten ulkopoliittisten olosuhteiden vaikutuksesta v. 1917 maan itsenäistymiseen, joka loi uudet mahdollisuudet kansanvallan kehittämiseksi. Jo samana vuonna sisällytettiin valtiopäiväjärjestykseen parlamentarismien periaate, hallituksen poliittinen vastuunalaisuus eduskunnalle. Ja v. 1919 saatiin säädetyksi nykyinen kansanvaltainen hallitusmuoto.

Myös etuoikeuksiin ja varallisuuteen perustuva kunnallishallinto uudistettiin v. 1917 annetuilla kunnallislakeilla kansanvaltaisia periaatteita vastaavaksi. Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus saatettiin tällöin voimaan kunnallisvaaleissakin.

Työväenliikkeen sisäisessäkin kehityksessä tapahtui tärkeitä muutoksia. Valtiollisen vapauden ansiosta se voi kehittää järjestömuotojaan entistä enemmän myös sivistys- ja talouselämän aloilla. Erityisesti on pantava merkille osuustoiminnan ja pienviljelijäin taloudellisen yhteistyön kehittyminen. Työväenliike joutui sekä omista järjestöissään että valtiollisessa ja kunnallisessa elämässä käytännöllisten ratkaisujen ja tehtävien eteen, mikä oli omiaan kiinnittämään huomiota enemmän jokapäiväiseen käytännölliseen uudistustyöhön kuin teoreettisten kysymysten käsittelyyn. Näin kehitys johti työväenliikkeen suurimman osan kansanvaltaisen sosialismin tielle. Työväen ja työväenliikkeen mahdollisuudet saada aikaan muutoksia yhteiskunnallisissa oloissa olivat ratkaisevasti muuttuneet Forssan puoluekokouksen ajoista. Tämä ei voinut olla vaikuttamatta myös sos.-dem. puolueen asenteeseen.

Forssan kokouksen jälkeen on usein sattunut, varsinkin sekavissa tilanteissa, että puolueen periaateohjelma ei enää voinut muuttuneiden olosuhteiden vaikutuksesta antaa selvää toimintaohjetta puolueen pyrkimysten toteuttamiseksi.

Tällöin käytännöllispoliittiset vaatimukset ovat yleensä määränneet sosialidemokraattien asennoitumisen, ja niin vähitellen on kehittynyt sos.-dem. puolueen piirissä yleisesti hyväksyttyjä ja vakiintuneita käsityksiä täydentämään voimassaolevaa puolueohjelmaa. Puolueen toiminnan yhä laajentuessa on sitäpaitsi jouduttu laatimaan myös erikoisohjelmia tiettyjä yhteiskunnallisen ja valtiollisen toiminnan aloja varten. Näin ei kuitenkaan ole syntynyt uutta, Forssan ohjelmaa vastaavaa periaateohjelmaa.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen periaateohjelma on siis useilta kohdin osoittautunut tarkoitustaan vastaamattomaksi. Olosuhteet ovat muuttuneet ja puolue on myös kasvanut ja voimistunut. Sen jäsenistö odottaa toimintavalmiina uusia tehtäviä yhteiskunnain-

sella taistelukentällä. Tehokasta toimintaa varten tarvitaan selviä suuntaviivoja ja pyrkimysten määrittelyä. •

Näistä syistä on ohjelman tarkistus tarpeen. Puolueohjelma samoin kuin vakiintuneet, käytännössä muodostuneet periaatteet onkin otettu pohdittavaksi erityisessä ohjelmakomiteassa. Sen tehtävänä on ollut laatia alustava luonnos uudistetuksi periaateohjelmaksi, jotta puoluekokouksessa voitaisiin asiaa sen pohjalla käsitellä.

Laatiessaan ohjelmaluonnostaan on komitea pyrkinyt säilyttämään entisistä ohjelmasta kaiken, mikä muuttuneet olosuhteet huomioonottaen on ollut mahdollista. Liiallista teoretisoimista on koetettu välttää. Pääasiana on ollut, että ohjelma vastaisi nykyajan vaatimuksia ja kykenisi tyydyttämään sekä aktiivisesti puolueytyössä mukana olevia että muita sosialidemokraattisesti ajattelevia kansalaisia.

II. TARKISTUKSESSA HUOMIOONOTETTAVAT NÄKÖKOHDAT.

Muodolliset säätyerot ovat nykyisestä yhteiskunnasta jo kadonneet ja luokkavastakohdatkin monessa suhteessa lieventyneet. Työväenluokka on päässyt yhä enemmän osalliseksi kansanvaltaisista oikeuksista. Lähinnä kahden sodanjälkeisen inflaation vaikutuksesta ovat varsinkin eri yhteiskuntapiirien palkkatulot suuresti tasoittuneet. Tämä on johtanut siihen, että ns. keskiluokkaan kuuluvat — virkamiehet sekä valtaosa vapaan ammatin harjoittajista — ovat yhä enemmän joutuneet elämään sekä taloudellisesti että sivistyksellisesti suunnilleen samalla tasolla kuin hyvin palkattu ruumiillisen työn tekijä. Viime aikoina he ovatkin huomattavassa määrin havahtuneet huomaamaan, että heidän taloudelliset ja yhteiskunnalliset etunsa liittyvät hyvin läheisesti työväenluokan etuihin ja pyrkimyksiin. Toiselta puolen on puolueenkin keskuudessa yhä selvemmin alettu tajuta, että jo nykyisen yhteiskunnan puitteissa toimivassa työväenliikkeessä samoin kuin sosialistisessa yhteiskunnassa tarvitaan niin hyvin henkisen kuin ruumiillisenkin työn tekijöitä/ Tämän kehityssuunnan huomioonottaen sos.-dem. puolue edustaa yhä laajempia työllään itseään elättäviä sekä poliittisesti järjestyneitä että myös muita sosialidemokratian yleiset päämäärät ja pyrkimykset hyväksyviä väestöryhmiä.

A. Puolueen pyrkimykset ja tavoitteet.

Puolueen tehtävänä on luoda työtätekeville väestöryhmille turvallisen aseman yhteiskunnassa valmistamalla heille ihmisarvon mukaiset aineelliset sekä henkiset elämänolosuhteet. Samalla se pyrkii yhteis-

kuntaelämän sisäiseen tervehdyttämiseen ja nimenomaan yhteiskunnallisen uudistustoiminnan eheyttämiseen. Suurena esteenä tämän pyrkimyksen toteuttamisessa on kommunistien harjoittama hajoitustoiminta. Osa työläisistä on tämän toiminnan kautta johdettu harhaan, taistelemaan suomalaisen työläisen perusolemukselle vieraiden päämäärien puolesta. Sosialidemokraattisen puolueen pyrkimyksenä on näitten harhaanjohtettujen työläisten palauttaminen jälleen puolueen yhteyteen.

1. Aineelliset tavoitteet.

Vaikkakaan aineellinen hyvinvointi ei sinänsä ole takeena siitä, että ihminen voi elää onnellisena ja tyytyväisenä sekä kehittyä myös henkisesti ulkonaisia olosuhteita vastaavasti, voidaan kuitenkin todeta, että aineellisen varallisuuden ja siihen perustuvan hyvinvoinnin yleinen kohottaminen on myös yhteiskunnallisen ja sivistyksellisen kehityksen ja nousun perustana. Tilastollisia laskelmia tehden voidaan helposti todeta, että jo olevan varallisuuden ja tulon tasanjaolla ei kansalaisten elintasoa keskimääräisesti paljonkaan kohennettaisi. Sen perusedellytyksenä on ja tulee jatkuvasti olemaan tuotantovoimien jatkuva kehittäminen ja tuotantomäärien lisääntyminen. Tästä seuraa, että sosialidemokraattisen puolueen yhtenä tavoitteena tulee olla maan ja kansalaisten tuotantokyvyn kohottaminen ja tuotannon järkipäätös lisäminen. Siihen tulee liittyä myös pyrkimys eri väestöpiirien kulutusmahdollisuuksien oikeudenmukaiseen tasoittamiseen niin, että toisten ei tarvitse itse köyhyydessä ja puutteessa eläen nähdä toisten elävän yllätyksessä, vaan että kaikki voimiansa mukaan eri aloilla työskentelevät tai jo työsuutensa suorittaneet voivat saada kohtuullisen osan yhteiskunnan työn tuloksista ja yleisestä hyvinvoinnista. "A

Jotta kaikilla työtätekeillä olisi jatkuvasti käytettävissään riittävästi ostokykyä heidän tarpeittensa tyydyttämiseen, yhteiskunnan on huolehdittava siitä, että kaikille riittää jatkuvasti työtä ja ansiomahdollisuuksia tyydyttävän toimeentulon turvaamiseksi. Samalla on yhteiskunnallista työlainsäädätöä jatkuvasti kehitettävä niin, että työtätekevien riittävä toimeentulo tulee turvatuksi myös sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana.

2. Henkiset tavoitteet.

Sivistyselämän vaaliminen on työväenluokan tärkeimpiä tehtäviä. Aineellisuuden palvonta, joka juuri on ominaista kapitalistiselle kulttuurimuodolle, ei voi luoda onnellista yhteiskuntaelämää. Se tekee

ihmisistä helposti itsekkäitä, omanvoitonpyyntöisiä ja eristyneitä yksilöitä. Henkisten harrastusten parissa ihmisten elämäntavot sitävastoin avartuu ja he tulevat suvaitseviksi toisiaan kohtaan, ja näin sopeutuvat nykyistä paremmin yhteiskuntaelämään. Vain henkisesti valveutunut työväenluokka kykenee toteuttamaan sosialidemokratian poliittiset päämäärät ja kehittämään siten syntyvää taloudellista ja valtiollista järjestelmää.

Yleisen sivistys- ja kasvatustoiminnan kehittäminen ei kuitenkaan riitä sosialidemokraattisen työväenliikkeen henkisten tarpeiden tyydyttämiseen, vaan työväenluokan on sen lisäksi huolehdittava, että sen omasta keskuudesta nousee kyvykkäitä, tarpeellisilla tiedoilla ja taidoilla varustettuja taistelijoita, jotka vakaumukseensa luottaen uskaltavat pelotta jatkaa ja kehittää menestyksellä käytyä yhteiskunnallista taistelua puolueen asettamien päämäärien toteuttamiseksi.

Järjestelmällisten ja perusteellisten opintojen harjoittaminen erikoistehtäviä varten sosiaalisen, teknillisen ja taiteellisen työn piirissä on vielä nykyisin työläisnuorille useimmiten äärimmäisen vaikeaa. Sentakia olisi valtiovallan toimesta tuettava niitä, jotka todella kykenevät menestyksellisesti opintojaan jatkamaan. Työväenluokalle on ensiarvoisen tärkeää, ettei porvaristo voi varallisuutensa nojalla monopolisoida itselleen yhteiskunnan ratkaisevia avainasemia.

Työväenluokan ja koko yhteiskunnan menestys riippuu lähinnä kuitenkin siitä, missä määrin yksilöt asettavat yhteisedun henkilökohtaisten etujensa edelle. Yhteiskunnan hyvinvointi on sitä suurempi, mitä aktiivisemmin, solidaarisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin sen jäsenet suorittavat tehtävänsä kukin omalla työsarallaan.

B. Tavoitteiden toteuttaminen.

1. Taloudelliset toimenpiteet.

Materialistisen historiankäsitteiden mukaan ihmiskunnan historiallisen kehityksen päätekijöinä ovat olleet yhteiskunnalliset vaikuttimet, joiden perustan ja pohjavirtauksen muodostavat taloudelliset tekijät siten, että kunakin aikana vallitseva ja kehittyvä tuotantotekniikka määrää taloudellisen toiminnan yhteiskunnalliset muodot ja niihin perustuvan yhteiskuntarakenteen omistussuhteineen ja tuotantojärjestelmineen. Näin muodostuvalle taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle pohjalle rakentuu sitten valtio ja kaikki muut kulttuuriyhteiskunnan ilmiöt, kuten moraali- ja oikeuskäsitteet, uskonto, tiede, taide ja muu henkinen elämä. Tuotantotekniikan ratkaisevasti

kehittyessä yhteiskunnassa esiintyvät tuotantomuodot joutuvat ristiin riitaan vallitsevien tuotanto-olosuhteitten kanssa* mistä on seurauksena, että myös yhteiskunnallisten tuotantomuotojen eli tuotantojärjestelmän on kehitettävä ja muututtava. Tällöin muuttuvat myös omistusolot ja niihin perustuvat valtasuhteet sekä niiden mukana ja vaikutuksesta myös yhteiskunnan henkisen elämän perusteet.

Edellä esitettyä ei tule ymmärtää niin, että tuotantotekniikassa ja yhteiskunnallisissa tuotanto-olosuhteissa tapahtuvat muutokset yksin ja välittömästi määräisivät kaiken muunkin kehityksen suunnan ja esiintymismuodot, vaan siten, että taloudelliset tekijät esiintyvät kaiken yhteiskunnallisen kehityksen pohjimmaisina syinä, tosin useimmiten muihin vaikuttimiin yhtyneinä ja vuorovaikutuksessa niiden ja yleisen kulttuurikehityksen kanssa.

Näihin kehityshistoriallisiin tosiseikkoihin nojautuen sekä huomiottaen viimeaikaisen kehityssuunnan eräissä maailman tärkeimmissä teollisuusmaissa voidaan pitää varmana, että yhteiskunnan vaikutus talouselämän kulkuun tulee lisääntymään yhä enemmän. Yksinpä Yhdysvalloissakin, jossa yksityiskapitalismilla on aina ollut vapaammat kädet kuin muualla, on valtiovalta viime aikoina huomattavasti lisännyt talouselämään kohdistuvaa valvontaansa. Porvarillis-kapitalistinen yhteiskunta tulee sisäisten kehityslakiensa mukaisesti muuttumaan ja aikanaan katoamaan. Uusi, elinvoimainen ja kapitalismin heikkouksista vapautunut, sosialistiseen suunnitelmatalouteen perustuva yhteiskuntamuoto valtaa yhä enemmän alaa. Tämän kehityksen edistämiseen pyrkii sos.-dem. puoluekin hyväksymiensä menettelytapojen ja käytännöllisten mahdollisuuksiensa rajoissa.

Sosialistinen talousjärjestelmä yhteiskunnallisine omistus- ja tuotantosuhteineen ei kuitenkaan saa olla mikään itsetarkoitus eikä lopullinen päämäärä, vaan ainoastaan keino lisätä työväestön ja koko kansan sosiaalista turvallisuutta sekä kohottaa sen elintasoja ja sivistyselämää. Sen vuoksi sosialisointia ei ole toteutettava kaavamaisesti, vaan tarkoituksenmukaisesti, ottamalla huomioon kulloinkin olemassaolevat edellytykset ja mahdollisuudet. Pääperiaatteena täytyy olla, että jo saavutettuja todellisia arvoja ei tuhota, vaan ainoastaan poistetaan ne esteet, jotka ovat kansan yleisen hyvinvoinnin tiellä.

Sosialidemokraatit katsovat, että sosialisoinnin tulee, mikäli siihen ryhdytään, tapahtua kansanvaltaisain keinoin joko eduskunnan tai kunnanvaltuustojen päätäntövallan puitteissa. Eri tuotantoalojen yhteiskunnan haltuun • siirtäminen kuitenkin edellyttää, että sitä ennen on selvítettävä, ovatko siirtymisen mukanaan tuomat edut

siihen liittyviä mahdollisia haittoja suuremmat, sekä ovatko poliittiset voimasuhteet sellaiset, että sanottuun toimenpiteeseen voidaan ryhtyä.

Vaikkakin suunnitelmataloutta voidaan täysin tehokkaasti soveltaa vasta sosialistisessa yhteiskunnassa, pyrkivät sosialidemokraatit, taloudellisia ja poliittisia voimavarojaan hyväksikäyttäen, jo kapitalistisen talousjärjestelmän vallitessa lisäämään yhteiskunnan vaikutusvaltaa tuotantotoiminnan ja sen tulosten jakaantumisen valvon- nassa sekä aikaansaamaan entistä enemmän järkiperaistä suunnitel- mallisuutta talouselämän johdossa. Samalla kun yhteiskunnallista tuotanto-, ja liiketoimintaa yhä laajennetaan, on jyrkästi progres- siivisella verotuksella estettävä pääomien kasaantuminen yksityis- kapitalistien käsiin. Niinikään on tiukasti valvottava, etteivät nämä pääse siirtämään pääomia ulkomaisiin yrityksiin tai muuten kiinnittä- mään niitä yhteisetua haittaamalla tavalla.

Kaikkien edellä esitettyjen taloudellisten toimenpiteiden tarkoituk- sena on luoda hyvinvointia ja turvallisuutta. Näitä pyrkimyksiä voi- daan sopivasti täydentää sosiaalipoliittisin toimenpitein, kuten työ- lainsäädännön, sosiaalivakuutuksen, asunto-olojen, sairaanhoidon ym. jatkuvan parantamisen ja täydentämisen avulla. Kaikessa sosiaali- poliittisessa toiminnassa on tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien oltava määräävinä.

2. Valtiolliset ja yhteiskunnalliset toimenpiteet.

Socialidemokraatit eivät tahdo tehdä väkivaltaa kehitykselle. Kaikkiin uudistuksiin on lähdettävä olevien olojen pohjalta sekä voi- massaolevia lakeja kansanvaltaisesti muuttaen, sillä niin tehden tulok- set muodostuvat kaikkein hedelmällisimmiksi eikä työväestön saavut- tamia etuja vaaranneta. Valtiollinen kansanvalta on välttämätön lähtökohta ja keino pysyvien yhteiskunnallisten uudistusten aikaan- saamiselle, sillä vain vapaaehtoisesti ja tietoisesti suurten uudistusten tielle lähtenyt kansa voi saada aikaan kestäviä tuloksia. Kansanvalta edellyttää myös kansalaisten tuntevan vastuuta yhteisistä asioista ja pakottaa heidät ottamaan huomioon eri kansalaisryhmien tarpeet. Siten se valmentaa myös suuria kansalaisjoukkoja sosialistisen yhteis- kunnan edellyttämiin vastuullisiin tehtäviin.

Kansanvaltaisuus ei kuitenkaan ole ainoastaan poliittisen uudistus- työn väline ja kasvatuskeino, vaan se on mitä arvokkain elämänkatso- mus. Se on sellaisenaan eräs arvo, jonka säilyttäminen ja kehittäminen on socialidemokraattisen liikkeen keskeisimpiä tehtäviä.

S

Jos käytetään sanaa »porvarillinen kansanvalta», tulee »sosialistinen kansanvalta» oikeutetuksi. Se on eri asia kuin kansanvaltainen sosialismi.

Porvarillinen kansanvalta ei oikeastaan sisällä paljon muuta kuin kansalaisten valtiollisia perusoikeuksia. Se on kyllä sinänsä erittäin suuriarvoinen asia, mutta esim. kansalaisten tosiasiallista tasa-arvoisuutta se ei vielä merkitse. Sen takia sosialidemokraatit pyrkivät laajentamaan kansanvallan piirin koko yhteiskuntaelämää koskevaksi. Taloudellisella ja sivistyksellisellä alalla on jatkuvasti suuria epäkohtia, jotka osoittavat, että eräät yhteiskuntapiirit ovat kenneet hankkimaan itselleen etuoikeutetun aseman muihin nähden. Kansanvaltaisuuden periaatteiden toteuttamiseksi on viime aikoina ryhdytty kiinnittämään huomiota teollisen kansanvallan laajentamiseen meidänkin maassamme. Tätä tietä on edettävä edelleenkin. Työpaikoille on saatava rauha ja turvallisuus. Kaikenlainen mielivalta ja häikäilemättömyys on saatava lopetetuksi. Työriitaisuudet on jätettävä ammattijärjestöjen hoidettavaksi ja pyrittävä ratkaisemaan rauhallisin keinoin.

Sivistyksellisellä alalla ovat varallisuus ja syntyperä merkinneet tähän asti ratkaisevan paljon. Koulujärjestelmä on yleensä suositut varakkaita. Sen samoin kuin koko koulutoiminnan kehittämiseen yhä kansanvaltaisempaan suuntaan täytyy tarmokkaasti pyrkiä. Kunkin koululaisen ja opiskelijan luontaisten taipumusten ja kehityskyvyn tulee entistä paljon suuremmassa määrässä olla ratkaisevana opin tielle pääsemisessä. Kansan laajojen kerrostien kasvavien sivistyksellisten tarpeiden tyydyttämiseksi on vapaata kansansivistystyötä entisestään tehostettava. Valtion velvollisuutena on tukea vähävaraisia ja lahjakkaita opiskelijoita, sillä monasti juuri näistä tulee yhteiskunnan parhaimmat palvelijat.

Sos.-dem. puolue pyrkii saamaan kansanvallan kaikilla aloilla mahdollisimman täydelliseksi. Se tulee kaikessa toiminnassaan käyttämään vain kansanvaltaisia ja parlamentaarisia menettelytapoja. Sosialidemokraatit ovat tarmokkaasti taistelleet kansanvallan puolesta ja ovat vastakin valmiit torjumaan sen hävittämiseen tai sen rajoittamiseen tähtäävät yritykset. Puolue valvoo, että kansalaisten perusoikeudet säilytetään loukkaamattomina.

Suomen työätekevä luokka on suurella vaivalla ja ponnistuksella saavuttanut itselleen suuria yhteiskunnallisia ja valtiollisia etuja. Näitä etuja se on voinut myös täysin käyttää valtiollisesti vapaassa maassa. Sosialidemokraattiset työläiset eivät ole myöskään epäilleet ryhtyessään niitä puolustamaan sekä sisäisiä että ulkonaisia vaaroja vastaan. Näin on oleva myös tulevaisuudessa. Puolue tulee horjumat-

tomasti seisomaan maan itsenäisyyden suojana. Tämän takia ja siksi, että sosialidemokraateille on yhä enemmän siirtynyt vastuu maan kohtalosta, puolue kannattaa maan puolustusvoimien säilyttämistä toimintakykyisinä.

Puolue on kansanvaltaisten yhteistyöperiaatteiden kannalla myös kansainvälisten suhteitten järjestelyssä. Siksi se on valmis yhteistyöhön sellaisten järjestöjen kanssa, joiden päämääränä on kansojen onnen ja rauhan säilyttäminen. Kansojen väliset eturistiriidat on selvitettävä rauhanomaisin keinoin ja pienille valtioille on annettava elämisen oikeus. Oman kansamme suhteet muihin kansakuntiin on pyrittävä rakentamaan tasavertaisuuden pohjalle, samalla kuitenkin huomioonottaen pienen kansan rajoitetut mahdollisuudet menetellä kansainvälisissä kysymyksissä oman kantansa mukaan. Erityisesti Neuvostoliittoon, Pohjoismaihin ja lännen suuriin demokratioihin on pyrittävä, vaikeuksista huolimatta, säilyttämään hyvät ja luottamukselliset suhteet.

Paitsi edistämällä tätä valtakuntien välistä yhteistyötä, puolue pyrkii lisäämään kansojen välistä ystävyyttä ja veljeyttä olemalla jatkuvassa kosketuksessa järjestöjensä kautta muiden maiden vastaaviin järjestöihin.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN

PUOLUEEN OHJELMA.

Suomen Sosialidemokraattiseen Puolueeseen kuuluvat ne ruumiillisen ja henkisen työn tekijät, jotka hyväksyvät sosialidemokratian yleiset päämäärät ja pyrkimykset ja jotka poliittisesti järjestäytyneinä haluavat vaikuttaa niiden toteuttamiseen valtiollisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä.

Valtiollisessa, kunnallisessa ja muussa yhteiskuntapoliittisessa toiminnassa puolue kuitenkin edustaa myös jäsenistöään laajempia, puolueen yleiset päämäärät ja pyrkimykset hyväksyviä väestöpiirejä, ja pyrkiessään erityisesti parantamaan työläisten ja muiden yhteiskunnan vähäväkisten asemaa ja uudistamaan yhteiskuntaa, sen toiminta koituu samalla koko yhteiskunnan hyväksi.

A. Puolueen pyrkimykset ja tavoitteet.

Puolue pyrkii Vähäväkisten työtätekevien väestöryhmien taloudellista, yhteiskunnallista ja sivistyksellistä asemaa jatkuvasti kohottamalla luomaan turvallisen ja elinkykyisen suomalaisen yhteiskunnan.

1. Aineelliset tavoitteet.

Kansan yleisen elintason nousun edellytyksenä on kansan kulutus-tarpeita tyydyttävän ja huoltopalveluksia lisäävän tuotannon kehittäminen ja kohottaminen. Tämän ohessa on huolehdittava siitä, että kansantulon ja lisääntyvien kulutustarvikkeiden jakautumisessa esiintyvät kohtuuttomat epätasaisuudet poistetaan. Yhteiskunnallisen turvallisuuden aikaansaamiseksi on erikoisen tärkeää, että jokaiselle kansalaiselle luodaan mahdollisuus työllään hankkia jatkuva ja tyydyttävä toimeentulo. Samalla on yhteiskunnan toimesta turvattava kansalaisten toimeentulo sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden päivien varalta.

2. Henkiset tavoitteet.

Sosialidemokraattien käsityksen mukaan ei pelkkä aineellisen hyvinvoinnin saavuttaminen ole yksilön ja yhteiskunnan korkein päämäärä, vaan yhtä tärkeätä on vapaan, sisäisesti rikkaan ja yksilöllisen sivistyselämän edellytysten turvaaminen.

Kaikille kansalaisille on vanhempien varallisuuteen ja syntyperään katsomatta varattava mahdollisuus heidän luontaisten taipumustensa ja kykyjensä mukaisen jatkokoulutuksen hankkimiseen joko yhteiskunnan ylläpitämissä korkeakouluissa tai korkeatasoiseksi kehitetyn vapaan kansansivistystyön toimintapiirissä.

Kirkon ja valtion suhteet on järjestettävä kansanvaltaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja uskonnonvapauden periaatteita vastaaviksi. Uskonnon opetus kouluissa on järjestettävä samojen periaatteiden mukaisesti ja siinä erityisesti korostettava kristinuskon eettisiä perusteita.

Jotta yhteiskunta voisi täysin tehokkaasti tyydyttää yksilöiden ja eri väestöryhmien aineelliset ja henkiset tarpeet, vaatii se puolestaan kansalaisilta keskinäistä solidaarisuutta sekä sosiaalista vastuuntuntoa ja aktiivisuutta.

B. Tavoitteiden toteuttaminen.

1. Taloudelliset toimenpiteet.

Materialistisen historiankäsityksen valossa talous- ja yhteiskuntaelämää tutkittaessa on ilmennyt, että yksityisomistukseen ja yksityis-

yritteliäisyyteen perustuva kapitalistinen talousjärjestelmä tulee tuotantotekniikan edelleen kehittyessä kärjistyvien ristiriitojen vuoksi ja sosialistisen työväenliikkeen vaikutuksesta kehittymään ensisijaisesti yhteiskunnalliseen omistukseen ja tuotantoon perustuvaksi sosialistiseksi suunnitelmataloudeksi. Tämä talousmuoto sinänsä ei kuitenkaan ole puolueen pyrkimysten lopullinen päämäärä. Se on ainoastaan keino, jonka avulla nykyistä paremmin päästään kansojen ja varsinkin niiden vähäväkisten väestöpiirien taloudellisen hyvinvoinnin lisäämiseen ja kansalaisten elinehtojen ja yhteiskunnallisten oikeuksien ja velvollisuuksien tasoittamiseen. Sosialistisen suunnitelmataloudenkin toteuttamiseen on senvuoksi pyrittävä vain silloin, kun sen puolueen muutkin pyrkimykset huomioonottaen voidaan arvioida todella lisäävän työväenluokan hyvinvointia aiheuttamatta samalla tai siihen liittyvällä siirtymiskaudella suuria vahinkoja ja kärsimyksiä, kuten käy siirtymisen tapahtuessa väkivaltaisoin toimenpitein ja jo olemassa olevia taloudellisia ja sivistyksellisiä arvoja tuhoten tai kansanvaltaisia oikeuksia suuresti supistaen.

Tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamisen eli sosialisoinnin tulee siis tapahtua kansanvaltaisin keinoin eduskunnan ja kunnanvaltuustojen päätäntövallan puitteissa ja rajoittua niihin tuotantoaloihin ja tuotantovälineisiin, jotka näin menetellen voidaan valtion, kuntien tai osuuskuntien omistukseen ja hallintaan siirtää.

Suomen maataloustuotannon omavaraisuusasteen ja pienviljelysvoittoisuuden ja osuustoiminnallisen kehityssuuntauksen sekä lukuisat muut siihen liittyvät tekijät huomioonottaen on todettava, että maataloustuotannon yleiseen sosialisointiin ei meillä ole riittäviä perusteita. Vuoriteollisuuden, voimatalouden, raha- ja vakuutuslaitosten, keskitetyn teollisuustuotannon, liikenteen ja kaupan sekä niihin liittyvän muun taloustoiminnan yhteiskunnallistuttamiseen on sen sijaan jatkuvasti kiinnitettävä vakavaa huomiota. Siihen on kuitenkin ryhdyttävä vain kuhunkin tuotantoalaan kohdistetun yksityiskohtaisen tutkimuksen ja harkinnan jälkeen ja siirtymiseen liittyvät yhteiskunnalliset ja taloudelliset edut ja haitat sekä toteuttamiseen tarvittavat poliittiset voimasuhteet huomioonottaen.

Kaikissa vaiheissa on huolehdittava siitä, että työväenluokan ja sosialidemokraattisen puolueen voimaa jatkuvasti käytetään yhteiskunnan vaikutusvallan lisäämiseen jo kapitalistisen talousjärjestelmän vallitessa, pyrkien aikaansaamaan entistä enemmän keskitettyä suunnitelmallisuutta talouselämän johtoon ja järjestelyyn sekä entistä suurempaa tasapuolisuutta tuotantotoiminnan tulosten jakoon. Tähän liittyy välttämättä myös toiminta sosiaalipolitiikan eri muoto-

jen kehittämiseksi entistä tarkoituksenmukaisemmaksi ja entistä suuremmassa määrin yhteiskunnallista turvallisuutta luoviksi.

2. Valtiolliset ja yhteiskunnalliset toimenpiteet.

Valtiollinen kansanvalta muodostaa tärkeän lähtökohdan ja keinon täydellisen yhteiskunnallisen tasa-arvoisuuden toteuttamiselle. Samalla se kehittää ja kasvattaa kansalaisia vastuuntuntoiseen yhteiskuntaelämään.

Valtiollinen kansanvalta on kuitenkin vain eräs kansanvaltaisuuden ilmenemismuoto, jota voidaan jatkuvasti kehittää. Samalla voidaan kansanvaltaisuuden periaatteita soveltaa kaikkeen muuhunkin yhteiskuntaelämään. Kansanvalta on saatava hallitsevaksi periaatteeksi myös taloudellisella ja sivistyksellisellä alalla.

Erityisesti on kehitettävä teollista kansanvaltaa. Riitaisuudet on pyrittävä ratkaisemaan rauhallisin keinoin ja työtaistelut käytävä ammattijärjestöjen johdolla.

Sivistyksellisellä alalla on päähuomio kiinnitettävä koulutoiminnan ja koulujärjestelmän jatkuvaan kehittämiseen. Kaikille kansalaisille on pyrittävä varaamaan samanlaiset alkuedellytykset opintojen jatkamiselle. Vapaata kansansivistystyötä on tehostettava saattamalla yhä laajemmat kansalaispiirit siitä osallisiksi. Valtion on myös tuettava sopivin keinoin taloudellisesti heikossa asemassa olevien opiskelumahdollisuuksia.

Puolue tulee kaikessa valtiollisessa ja poliittisessa toiminnassaan noudattamaan kansanvaltaisia ja parlamentaarisia menettelytapoja.

Samalla vaaditaan, että kansalaisten perusoikeudet: yleinen ja yhtäläinen äänioikeus, lausunto-, paino-, yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, uskonnonvapaus, kansalaisten yhdenvertaisuus lain edessä, oikeusturva hengeri, kunnian ja henkilökohtaisen vapauden puolesta, säilytetään loukkaamattomina.

Puolue torjuu, tarpeen vaatiessa yhteistoiminnassa muiden kansanvaltaisten puolueiden kanssa, kaikki yritykset rajoittaa näitä perusoikeuksia tai tuhota kansanvaltainen järjestelmämme.

Tietoisena siitä, että vain valtiollisesti vapaassa maassa voivat suuret yhteiskunnalliset uudistukset tapahtua ja että Suomen työtekeillä kansanryhmillä on ankaralla taistelulla ja työllä saavutetut yhteiskunnalliset edut puolustettavinaan, puolue tulee kaikissa vaiheissa antamaan täyden tukensa maan itsenäisyyden säilyttämiseen tähtääville toimenpiteille.

Sos.-dem. puolue on täysin vakuuttunut kansanvaltaisten yhteistyöperiaatteiden soveltuvaisuudesta myös kansojen välisten suhteiden järjestelyssä. Siksi on antaa tukensa toimenpiteille, jotka tähtäävät kansojen välisten kiistakysymysten ratkaisuun rauhanomaisin keinoin^

Näihin periaatteisiin puolue nojaa myös ulkopoliittikkansa. Se pyrkii rakentamaan maan itsenäisyyden pohjalle perustuvat hyvät ja luotamukselliset suhteet kaikkiin maihin, joiden kanssa joudutaan välittömästi tekemisiin.

Puolue edistää myös omien järjestöjensä avulla tätä rauhanomaista yhteistyötä olemalla jatkuvassa vuorovaikutuksessa muitten maitten vastaavien järjestöjen kanssa.

Lähiajan talouspoliittinen ohjelma

SOS.-DEM. PUOLUETOIMIKUNTA

JOHDANTO

Vuoden 1944 puoluekokouksessa hyväksyttiin puolueelle talouspoliittinen ohjelma. Se oli ns. lähiajan ohjelma, jota varten ehdotus laadittiin sodan vielä kestäessä mutta tarkistettiin sodan päätyttyä silloin vallinneissa epävakaina oloissa. Ohjelman tarkoituksena oli lähinnä viitoittaa ne suuntaviivat, joita siirtymäkauden talouspolitiikassa olisi seurattava.

Se ajanjakso, jota varten mainittu ohjelma oli tarkoitettu, on jo sivuutettu, minkä vuoksi ohjelma on osittain vanhentunut. Talouspolitiikassa on vaadittu esiintyvien pulmien tilapäisten ratkaisujen tilalle kokonaisratkaisua, yhtenäisen suunnitelman pohjalle rakentavaa ohjelmaa taloudellisten kysymysten asianmukaiseksi, eri näkökohdat huomioon ottavaksi ratkaisemiseksi. Mainitussa lähiajan ohjelmassa kyllä korostettiin suunnitelmallisuuden tärkeyttä. Talouspolitiikkaa hoidettaessa käytännössä ei riittävää suunnitelmallisuutta kuitenkaan ole noudatettu, vaan monet tärkeät taloudelliset pulmakysymykset ovat saaneet ratkaisun, joka ei läheskään aina ole ollut kokonaisuuden kannalta katsoen paras mahdollinen.

Suureksi osaksi suunnitelmallisuuden puutteesta on johtunut, että rahanarvo meillä on niin suuresti laskenut. Toive hyötyä inflatiosta on osittain keinotekoisesti ylläpitänyt täystyöllisyyttä monilla aloilla. Vaikka yleistaloudellinen tilanne viime vuosien aikana monessa suhteessa on voitu palauttaa sodanedelliselle tasolle, on taloudellisessa kehityksessämme vuoden 1949 aikana tultu uuteen suhdannevaiheeseen, joka vaatii talouspolitiikan hoitajilta uutta asennoitumista ja määrätietoista kaukokatseisuutta. Sekä teollisuutta että maataloutta ovat kohdanneet tai lähestymässä vaikeudet. Näihin asti vallinnut tavarapula on monen tarvikkeen kohdalla kääntynyt menekkipulaksi ja sen seurauksena on myös ollut tuntuva hintojen aleneminen. Maailmanmarkkinoilla vientihinnat niinikään ovat alenemassa, mikä seikka edelleen on omiaan lisäämään vaikeuksia. Täystyöllisyyttä ei kaikilla aloilla enää ole mahdollista ylläpitää, vaan työvoiman tarjonta ylittää, varsinkin metsätalouden piirissä, kysynnän. Tapahtunut valuutaturssien muuttaminenkaan ei näytä tässä suhteessa tilannetta rat-

kaisevasti parantaneen. Tuotantokustannukset ovat suureksi osaksi alhaisen koneistamis- ja rationalisoimisasteen vuoksi kohonneet liian korkeiksi, verrattuna useiden maiden vastaavaan tasoon. Tästä syystä on kilpailukykyemme ulkomaisilla markkinoilla heikentynyt. Työttömyyden uhka sekä sen seurauksena ostovoiman supistuminen ja yleinen elintason aleneminen näyttävät olevan näköpiirissä, ellei sitä tarmokkain toimenpitein kyetä estämään ja taloudellisia olojamme asianmukaisesti hoitamaan. On sen vuoksi syytä vakavasti harkita niitä toimenpiteitä, joihin talouspolitiikassamme lähiaikoina olisi ryhdyttävä. Tällöin on erikoisesti otettava huomioon seuraavaa:

1. Suunnitelmallisempaa talouspolitiikkaa.

Talouspolitiikkaa on yleensä johdettava yleisen elintason kohottamista, pulakausien torjumista ja mahdollisimman vakaan suhdannekehityksen aikaansaamista silmällä pitäen. Valtiovallan taholta on tästä syystä harjoitettava talouselämän suunnitelmallista ohjausta. On laadittava pitempää ajanjaksoa kuin vuotta varten tarkoitettuja talous- ja finanssiohjelmia, ja niiden avulla määrätietoisesti pyrittävä yleisen hyvinvoinnin edistämiseen ja kansan oikeutettujen etujen valvomiseen. Kansantulon määrää on suunnitelmallisesti pyrittävä korottamaan ja sen jakaantumista eri kansalaispiirien kesken tietoisesti ohjaamaan. Äkinäiset suhdannevaihtelut ja niiden epäedulliset vaikutukset on pyrittävä torjumaan. Tässä tarkoituksessa on talouspoliittisia toimenpiteitä pitkällä tähtäimellä ennakolta suunniteltava. Inflaatioon johtavalle talouspolitiikalle on lopultakin pantava sulku, jotta taloudellisessa elämässä päästään normaaleiksi katsottaviin oloihin.

Jotta suhdannekehityksen suunta ja siinä odotettavissa olevat vaihtelut olisi mahdollista etukäteen todeta, on asianmukaista suhdannetutkimusta harjoitettava.

Talouspoliittisten toimenpiteiden suunnittelun ja niiden toimeenpanon valvonnan on kuuluttava elimille, joissa valtiovallan lisäksi elinkeinoelämän eri piirit ovat asianmukaisesti edustettuina. Tällaisia elimiä on tarpeellisessa määrin perustettava. Toimenpiteitä suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että niitä toteutettaessa kansantalouden edut parhaalla mahdollisella tavalla tulevat valvoituiksi.

2. Työllisyyspolitiikka.

Kun talouspolitiikan yleisenä tavoitteena tulee olla elintason kohottaminen tai sen mahdollisimman korkeana pitäminen, on välttä-

mätöntä, että kaikkia tuotantovoimia käytetään riittävän tehokkaasti. Niiden tuhlausta ja epärationaalista käyttöä on määrätietoisesti pyrittävä välttämään. Ennen muuta on maan tärkein ja arvokain tuotannontekijä, kansalaisten työvoima, käytettävä mahdollisimman tarkoin. Yhteiskunnan velvollisuutena on pitää huolta siitä, että kaikki tarjolla oleva työvoima voidaan järkipäisesti käyttää hyödyksi maan talouselämää palvelevassa ja hyvinvointia edistävässä tuotannollisessa toiminnassa.

Korkean ja tasaisen työllisyyden ylläpitämistä on edistettävä ja edellytyksiä sen aikaansaamiselle riittävän ajoissa etukäteen valmisteltava. Kun elintason kohoaminen on mahdollista vain entistä suurempien hyödykemäärien avulla, on työllisyyskysymystä hoidettaessa pyrittävä tuotannollisen toiminnan laajentamiseen ja tehostamiseen. Sekä teollisuutta että maataloutta on sillä tavoin edistettävä ja tuettava, että ne kykenevät tarjoamaan riittävästi hyödyllisiä työtilaisuuksia. On koetettava luoda edellytyksiä tätä tarkoitusta palvelevan sijoitustoiminnan lisääntymiselle.

Mahdollisen työttömyyden varalta on etukäteen varauduttava ja kansantaloudellisesti hyödyllisiä töitä riittävästi ennakolta valmisteltava. Työttömyyden uhatessa on suunniteltava työtilaisuuksia niitä varten, jotka syystä tai toisesta voivat joutua menettämään vakinaisen työpaikkansa tai joiden työvoima muuten on vaarassa jäädä yhteiskunnan hyväksi käyttämättä. Työnantajia on mahdollisuuksien mukaan velvoitettava pitämään palveluksessaan entinen työntekijämääränsä. Yrittäjiä, jotka työttömyyden uhatessa ovat halukkaita järjestämään uusia työtilaisuuksia, on tarvittaessa yhteiskunnan taholta erikseen tuettava. Kun työttömyyttä ilmeisesti tulee esiintymään lähinnä maaseudulla, nimenomaan metsä- ja uittotöiden samoin kuin myöskin rakennustöiden supistamisen vuoksi, on työtilaisuuksia erikoisesti maaseudulle järjestettävä. Työntekijöille on työttömyystöissä taattava kohtuullisiksi katsottavat palkat. Riittävä määrä yleisiä varoja on tätä varten etukäteen osoitettava.

Elintason" kohottamiseen pyrittäessä on huomattava, ettei toimita liian lyhyellä tähtäimellä ja ajatella vain tämän hetken elintasoa. Vastaisiakin aikoja ja tulevienkin sukupolvien toimeentuloa on muis-tettava, eikä sitä ole liian lyhytnäköisillä ja harkitsemattomilla toimenpiteillä vaarannettava. Ottaen huomioon nykyiset vaikeudet ja yleisen taloudellisen tilanteen, on tällä kertaa ilmeisesti lähdeittävä siitä, ettei sanottavia mahdollisuuksia yleisen elintason välittömään nostamiseen ole olemassa. Lähiajan pyrkimyksenä täytyykin sen vuoksi olla ainakin nykyisen elintason pysyttäminen, nykyisissä oloissa todettujen epäkohtien ja puutteellisuuden poistaminen sekä sellaisen taloudellisen

kehityksen varmentaminen, joka on omiaan johtamaan elintason asteittaiseen nousuun.

3. Ulkomaankauppa.

Suhdannekehitys maassamme riippuu huomattavalta osalta ulkomaankaupasta, viennistä ja tuonnista. Mitä enemmän pystymme vieämään maasta täällä valmistettuja tuotteita, sitä suuremmat ovat mahdollisuutemme hankkia maahan sellaisia tavaroita, joita omasta maasta ei ole saatavissa tai joita täällä ei valmisteta. Pyrittäessä vaikuttamaan suhdannekehitykseen on sen vuoksi ylläpidettävä määrättyä suhdetta tuonnin ja viennin samaten kuin kotimaisen ja ulkomaisen valuutan arvon välillä.

Sodan jälkeinen jälleenrakennus sekä vielä maksettavanamme olevat sotakorvaukset nielevät edelleen osan kansantulostamme. Tämä edellyttäisi jatkuvasti suhteellisen runsasta sekä kulutus- että tuotantohyödykkeitten tuontia. Se olisi kuitenkin kyettävä viennillä maksamaan. Vientimarkkinoiden viime aikoina tapahtuneen vaikeutumisen ja hintojen alenemisen vuoksi on vientimme kuitenkin heikkenemässä. Tästä syystä saattaa myös tuonnin rajoittaminen osoittautua välttämättömäksi, jotta oikea tasapaino ulkomaisessa kauppa- ja maksutaseessamme säilyisi. Tähän onkin mahdollisuuksia, koska kotimainen tuotanto usealla alalla hyvin pystyy tyydyttämään kysynnän. Maahan tuotavien tarvikkeiden laatua ja määrää on sen vuoksi jatkuvasti valvottava ja tuontia varten pyrittävä laatimaan erityinen tuontiohjelma. Elintärkeitä ja kansantaloudellisesti ensiarvoisia tavaroita on lähinnä sallittava tuoda, mutta vähemmän tärkeiden tarvikkeiden tuontia supistettava. Investointitarpeitten kansantaloudellinen tyydyttäminen niinkään edellyttää, ettei kulutustarvikkeiden tuonti kasva käytettävissä olevaan ostokykyymme nähden tärkeiden tuotantohyödykkeiden tuontia vaarantavasti. Kun meidän edelleenkin melkoisessa määrin on turvauduttava ulkomailta saatavaan luottoon ostojemme rahoittamiseksi, vaatii sekin, että tuonti pysytetään tietyissä rajoissa. Näistä syistä ulkomaankauppaa ei toistaiseksi voida vapauttaa, vaan sitä on edelleenkin säännösteltävä ja valvottava.

Toisaalta on koetettava hankkia uutta vientiä ja siinä mielessä suunniteltava siihen sopivaa tuotantoa. Valtion on tuettava työtä sopivien uusien vientiartikkeleiden löytämiseksi. Asianmukaista markkinatutkimusta viennin lisäämiseksi on harjoitettava. On tutkittava, mitä mahdollisuuksia on olemassa viime vuosina suhteettoman korkeaksi päässeeseen kustannustason saamiseksi sellaiseksi, että kilpailukykyemme viennin alalla palautuu.

4. Teollinen tuotanto.

Työtilaisuuksien varaamiseksi ja työllisyyden ylläpitämiseksi on teollisuutta jatkuvasti pyrittävä laajentamaan ja kehittämään. Se on tärkeätä myöskin maan vaurauden kohottamiseksi. Erikoinen huomio on kiinnitettävä vientituotantoa palvelevaan teollisuuteen ja sen jalostusasteen kohottamiseen. On tutkittava, mitä mahdollisuuksia metsäteollisuuden laajentamiseen nykyisten metsävarojen ja hankintakustannusten asettamissa rajoissa saattaa olla. On pyrittävä aikaansaamaan ja ylläpitämään sellaista tuotantoa, joka pitemmällä tähtäimellä katsoen palvelee kulutushyödykkeiden tuotantoa. Mutta erikoisesti myös sellaisia teollisuus- ja tuotantoaloja, joilla on mahdollisuus lisätä tai synnyttää viennin kannalta tärkeitä ja arvokkaita tuotteita, on suunnitelmallisesti kehitettävä. Pien- ja käsiteollisuuden kehittymistä on edistettävä. Sotakorvaustuotannon palveluksesta vähitellen vapautuvalle tuotantokapasiteetille ja työvoimalle on löydettävä kansantaloudellisesti hyödyllinen käyttö. Nimenomaan metalliteollisuuden laajentunutta tuotantokykyä on sekä oman maan kulutuksen että viennin lisäämiseksi hyväksikäytettävä. Mahdollisuuksia kotimaisen raaka-ainepohjamme laajentamiseen nimenomaan mineraalivarojen osalta on määrätietoisesti tutkittava. Voimalaitosten rakentamiseen on edelleen kiinnitettävä ensisijaista huomiota.

Rationalisoinnin avulla on tuotannon tuloksia jatkuvasti parannettava. On harkittava, mitä voitaisiin tehdä taloudellisen toimintavapauden ja itsenäisen vastuun lisäämiseksi valtion liikeyrityksissä. On ryhdyttävä toimenpiteisiin valtion osakeyhtiöiden ja niihin verrattavien yritysten taloudellisen toiminnan saamiseksi yhdensuuntaisiksi valtion yleisten talouspoliittisten tavoitteiden kanssa. Milloin yksityinen yritteliäisyys ei osoita riittävää halua uusien ja kansantaloudellisesti tärkeiden tuotannonalojen valtaamiseen, on valtion tehtävä aloite ja varattava tarpeelliset alkupääomat.

Tuotantoa suunniteltaessa ja uutta teollisuutta luotaessa on kiinnitettävä huomiota maan eri osien tarpeisiin. Maaltapakoa on pyrittävä hillitsemään järjestämällä työ- ja ansiomahdollisuuksia nimenomaan sellaisille seuduille, joilla niitä tässä mielessä erikoisesti kaivataan.

5. Maatalous.

Maataloustuotannon viime vuosina tapahtunut voimakas lisääntyminen on aikaansaanut maataloustuotteiden hintojen alenemista. Vaikkakin tämä aleneva hintakehitys suurelta osalta on ollut oikeata, on se tehnyt uudelleen ajankohtaiseksi kysymyksen maataloudelle annet-

tavan valtion tuen tarpeellisuudesta. Varsinkin kalataloustuotteiden kotimainen tarjonta ylittää osittain jo kysynnän, minkä vuoksi hintojen alenemista on edelleen odotettavissa, ellei tuotteita ryhdytä vie-mään maasta tai tuotantoa supisteta. Korkeiden tuotantokustannusten vuoksi vienti kuitenkin on vaikeata, koska ero kotimaisten ja ulkomaan markkinahintojen välillä on liian suuri. Joskaan maataloustuotteiden jatkuvaa vientiä valtion myöntämän tuen turvin ei voida ajatella, on tutkittava, olisiko ja missä määrin valtion tukea, kuitenkin vain tilapäisesti, myönnettävä eräiden karjatalouden tuotteiden maastaviennin edistämiseksi.

Jotta maa- ja karjataloutta maassa jatkuvasti voitaisiin kannattavasti harjoittaa, on maatalouden tuotantosuuntaa tarkistettava ja sen harjoittamisen kannattavuuden ylläpitämiseksi välttämättömiä toimenpiteitä harkittava. Koneistamisen ja rationalisoinnin sekä tuotannon voimaperäistämisen avulla tuotantokustannuksia alentamalla on pyrittävä saamaan tuotanto kansainvälisestäkin nykyistä kilpailukykyisemmäksi. Hintapolitiikkaa on hoidettava siten, ettei se ole omiaan ohjaamaan tuotantoa liialliseen yksipuolisuuteen, vaan että oikea tasapaino viljanviljelyksen ja karjanhoidon välillä säilyy. Tietty omavaraisuusaste maatalouden eri tuotannonhaarojen alalla on pyrittävä ylläpitämään. Niin kauan kuin tärkeiden tuotteiden tuotanto ei täysin riitä tyydyttämään kysyntää, on hintasäännöstelyä näiden osalta jatkettava.

Metsätalouden jatkuvaa tuottoa on metsänparannuksen avulla edistettävä. Koneistamista ja rationalisointia on metsätaloudessa tehostettava.

6. Asutustoiminta.

Asutustoiminnalla on saavutettu yhteiskunnallisesti arvokkaita tuloksia. Sen avulla on tuhansista vähävaraisista ja riippuvassa asemassa olevista työntekijöistä tehty itsenäisiä, omilla viljelmillään toimeentulevia tilallisia. Sodanjälkeisinä vuosina on niinikään varsinkin siirtoväen asuttamisella ollut mitä .keskeisin merkitys yhteiskuntana talouspolitiikassamme. "Viimeaikainen asutustoiminta on kuitenkin tullut maalle kalliiksi ja lisännyt valtion vuotuisia menoja kohtuuttomasti. Maatalouden kannattavuuden heikkenemisen vuoksi osa siirtoväelle maanhankintalain mukaan perustetuista tiloista ei ole löytänyt ostajaa, joten paljon työtä ja valtion varoja on mennyt hukkaan. Odotettavissa sitä paitsi on, että huomattava määrä viime vuosina muodostetuista uusista tiloista osoittautuu pinta-alaltaan niin pieniksi, ettei niiden viljeleminen kannata. Tällöin joutuu valtio uudelleen niiden

haltijoita auttamaan. Tästä syystä on otettava nopeasti harkittavaksi, olisiko maanhankinta- ja asutustoimintaa enää nykyisessä muodossaan jatkettava ja eikö tässä vaiheessa olisi rajoitettava vain siirtoväen asuttamiseen ja lisäämaan hankkimiseen liian pienille tiloille, sekä muulta asutustoiminnan., osalta siirrvttävä normaaliin tahtiin. Ainakin liian pienten uusien tilojen perustamista olisi vältettävä, koska ne ovat omiaan tekemään tuotannon kalliiksi ja sitovat tarpeettomasti pääomaa rakennuksiin ja koneisiin. Maanhankintalain toimeenpanon monimutkaista organisatiota olisi muutettava ja tarpeettoman kallista hallintokoneistoa yksinkertaistettava. On harkittava asutusmäärärahojen supistamista ja valtion menojen tätä tietä vähentämistä.

7. Valtiontalous.

Sodanjälkeisten taloudellisten ja sosiaalisten kysymysten hoitaminen on suuresti lisännyt valtion menoja. Valtion budjetti on tämän vuoksi voimakkaasti paisunut ja verot kasvaneet. Kun sodasta välittömästi aiheutuneiden tehtävien määrä jo on vähenemässä, on valtion menoja ryhdyttävä määrätietoisesti supistamaan, jotta liian korkeata verorasitusta edelleenkin voidaan jatkuvasti alentaa. Valtionmenojen liiallisesta lakisääteisestä sidonnaisuudesta on pyrittävä vapautumaan ja hallitukselle annettava nykyistä suurempi liikkuma-ala valtion budjetin laadinnassa. Lapsilisäjärjestelmä on tarkistettava ja muutettava nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi. Valtionvelan määrää on pyrittävä alentamaan. Suuriin uusiin investointeihin on ryhdyttävä vasta riittävän harkinnan perusteella. Valtion hallintokoneistoa on rationalisoitava ja virkamiesten lukua vähennettävä.

Verotuksessa on pääpaino pantava välittömälle verotukselle. Liikevaihtoveroa on alennettava ja se asteittain lopetettava. Tulo- ja omaisuusverotusta on pienempien tulojen ja omaisuuksien kohdalta helpotettava. Työllisyyspolitiikan vaatimukset ja elinkeinoelämän laajentuminen sekä välttämättömän pääomanmuodostuksen tarpeet on verotuksessa otettava huomioon. On tutkittava mahdollisuutta erikoisvedon määräämiseksi inflaatiosta ja yleensä suhdannevaihteluista eniten hyötyneiden maksettavaksi.

8. Rahanarvopoliittikka.

Eräistä vakavista yrityksistä huolimatta ei markan arvon voimakasta alenemista ajoissa saatu estetyksi. Kuljettaessa tilapäisratkaisuista toiseen, ilman että seurattiin mitään yhtenäistä, pitemmällä tähtäimellä ajateltua toimintasuunnitelmaa, jouduttiin taipumaan mii-

loin miltäkin taholta tulleen painostuksen edessä seurauksella, että rahamme arvosta enää tuskin on jäljellä enempää kuin 1I_w .

Vuodesta 1948 lähtien on taloudellinen kehityksemme kuitenkin osoittanut siinä määrin tervehtymistä, että inflaation jatkumiselle on toistaiseksi voitu panna sulku. Merkitseekö tämä markan arvon lopulliseen vakautumiseen pääsemistä, riippuu siitä, miten lähiaikojen talouspolitiikkaa hoidetaan. Inflatoorisesti vaikuttavia voimia on yhteiskunnassamme edelleenkin olemassa. Huomattava on etenkin markan ulkomaisen arvon alentamisen aiheuttama vaara. Jos se johtaa sellaisiin hintojen kohoamisiin, että palkkojakin joudutaan nostamaan, kutsuu markka edelleen. Toisaalla esiintyntyvät deflaatoriset tekijät ovat kuitenkin omiaan asettamaan näille voimille tarpeellisen vastapainon sekä luomaan edellytyksiä taloudelliselle vakaantumiselle. Vakaisiin oloihin tässä suhteessa onkin mitä pikimmin päästävä. Inflatoorisia voimia vastaan on taisteltava kaikella ankaruudella ja talouselämälle luotava normaalit toimintaedellytykset.

9. Hinta- ja palkkasäännöstely.

Rahanarvon vakavuuden ylläpitämiseen pyritessä on sekä palkka- että hinta- samoin kuin vuokrasäännöstelyäkin tarpeellisessa laajuudessa jatkettava. Varsinkin sellaisia hintavaihteluja, jotka ovat omiaan kohottamaan elinkustannuksia, on pyrittävä vastustamaan. Valuuttakurssien muutoksista johtuneet hintojen korotukset on sopivin keinoin varsinkin vähävaraisten kohdalta kompensoitava. Säännöstelystä vapautettujenkin tarvikkeiden hintoja on jatkuvasti tarkkailtava hintakeinottelun ja kohtuuttoman voiton tavoittelun estämiseksi. Työllisyyspolitiikan tyydyttävän hoitamisen vuoksi on myös liian suuria hintojen alenemisiä pyrittävä hillitsemään.

Normaalia elinkeinoelämää häiritsevien työnseisausten välttämiseksi on myös palkkojen säännöstelyä toistaiseksi jatkettava. On kuitenkin pyrittävä siihen, että asianomaiset työmarkkinaosapuolet voisivat keskenään sopia palkoista valtiovallan tarvitsematta niihin puuttua. Säännöstelyn avulla on tietyt alimmaispalkat turvattava.

10. Asuntokysymys.

Sodan jälkeen kaikissa asutuskeskuksissa ilmennyt huutava asuntopula on epäkohta, jonka poistamiseksi on tähänastista määrätietoisemmin ponnisteltava. Tässä tarkoituksessa suunniteltu, valtion halpakorkeeseen luottoon perustuva ns. Arava-rakennusohjelma on osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi. Sitä on senvuoksi jatkettava ja sen turvin alkanutta asuntotuotantoa voimakkaasti lisättävä. On päästävä

siihen, että nykyinen n. 75,000 asunnon vaje saataisiin määrääjän kuluessa poistetuksi. On harkittava erityisen, esim. 10-vuotisen rakennusohjelman laatimista tällä pohjalla.

Rakennuskustannusten alentamiseen on samalla määrätietoisesti pyrittävä. Korko- ja tonttipolitiikkaa on ohjattava tätä tarkoitusta silmälläpitäen. Valtion on saatava riittävän luja ote asuntotuotannossa yleensäkin, jotta kaikenlainen keinottelu tällä alalla voitaisiin tarmokkaasti ehkäistä.

11. Pääoma-, luotto- ja korkopolitiikka.

Taluspoliittisia ohjelmia ja suunnitelmia laadittaessa on otettava huomioon käytettävissä olevien pääomavarojen määrä. Kun se on rajoitettu eikä ulkomaista luottoa voida ajatella jatkuvasti saatavan, on niin hyvin yksityisiä kuin julkisiakin sijoituksia ja investointeja valtiovallan taholta tarkkailtava. On pyrittävä vaikuttamaan luotonantajiin siten, että investoinneissa ensi sijassa pidetään silmällä edellä viitattuja kansantaloudellisia ja yleisiä työllisyyspoliittisia näkökohtia. Kansantaloudellisesti tuottavat sekä työllisyyttä ja elintason kohottamista edistävät tarkoitukset on pääomien saantiin nähden asetettava etusijalle.

Rahalaitosten luotonantoon vaikuttamalla on niinikään pyrittävä vaikuttamaan yleiseen suhdannekehitykseen halutulla tavalla. Yksityisten pankkien ja rahalaitosten kartellisoitumista on seurattava ja niiden vaikutusvaltaa talouselämässä rajoitettava. Säästöpääomien muodostumista on edistettävä ja säästäjien etuja valvottava. On huolehdittava siitä, etteivät yksityiset yrittäjät saa käyttöönsä kohtuuttoman suuria pääomia ja pääse niiden turvin ansiottomasti hyötymään.

Korkopolitiikkaa on niinikään johdettava työllisyys- ja suhdannepoliittisia tavoitteita silmällä pitäen. Yleisen kustannustason alentamiseen tähdäten on liian korkeata korkokantaa pyrittävä alentamaan ja erityisiä korkohelpotuksia myönnettävä, milloin sen avulla voidaan toteuttaa kansantaloudellisesti tai sosiaalisesti tärkeitä tavoitteita.

12. Loppupäätelmät.

Asettaen tavoitteekseen vähäväkisen väestön elintason kohottamisen ja lähtien siitä, että emme voi ajatella tulevaisuutta emmekä hyvinvointimme säilyttämistä ja parantamista muuten kuin rauhan vallitessa, sos.-dem. puolue pitää edellä esitetyn suunnitelmallisen taluspolitiikan noudattamista Välttämättömänä; Erityisesti on lähiajan

talouspoliittisia toimenpiteitä suunniteltaessa ja laadittaessa pidettävä huolta siitä,

että työllisyysnäkökohdat tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi;

että mahdollisen työttömyyden varalta etukäteen riittävästi varaudutaan ja työtilaisuuksia tässä tarkoituksessa järjestetään;

että ulkomaankaupan ja viennin ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi määrätietoisesti työskennellään;

että niin hyvin teollista kuin maataloustuotantoakin kaikin tavoin pyritään kehittämään ja voimistamaan;

että valtion menoissa aikaansaadaan supistuksia;

että sekä välitöntä että varsinkin välillistä verotusta jatkuvasti helpotetaan;

että inflation jatkumiselle asetetaan lopullinen sulk;

että hintojen kohoamista jatkuvasti pyritään estämään;

että palkannauttijoille taataan kohtuullista toimeentuloa vastaavat palkat;

että vallitseva asuntovajaus vähitellen saadaan poistetuksi, sekä

ettei kansantaloudellisesti tärkeitä ratkaisuja tehdä erillisinä, vaan harkittua yhdenmukaisuutta ja toisiinsa sopeutuvaisuutta noudattaen.

Vakuuttuneena siitä, että edellä viitotettua, vallitsevien tosilojen pohjalle rakentuvaa talouspolitiikkaa seuraten nykyoloissa parhaiten edistetään maan ja kansan parasta, sos.-dem. puolue odottaa kaikkien jäsentensä työskentelevän sen hyväksi ja sen mukaisesti.

Muutosehdotukset lähiajan talouspoliittiseen ohjelmaan

Sosialidemokraattinen Pienviljelijäin Neuvottelukunta ehdottaa Talouspoliittisen Neuvottelukunnan laatimaan lähiajan talouspoliittiseen ohjelmaan seuraavat muutokset:

JOHDANTO

Kuten esityksessä.

1. Suunnitelmallisempaa talouspolitiikkaa.

Ensimmäisessä kappaleessa oleva lause, joka alkaa »kansantulon määrää on —» jne. tulisi kuulumaan: kansantulon määrää on suunnitelmallisesti pyrittävä korottamaan ja sen jakaantumista eri kansalaispiirien kesken niin ohjaamaan, että vähäväkisten asemaa voitaisiin parantaa ja ettei se laskusuhdanteidenkaan aikana vaikeutuisi. — Muu osa kuten esityksessä.

2. Työllisyyspolitiikka.

Kuten esityksessä.

3. Ulkomaankauppa.

Toinen kappale: Kolmannen lauseen jälkeen tulisi uusi lause, joka kuuluisi: Vientituotantomme laajentamismahdollisuudet on pyrittävä käyttämään tarkoin hyväksi. Tällöin on muistettava myös se, että nimenomaan maatalousväestömme työvoiman ja maatalousteemme kiinnitettyjen pääomien entistä paljon tehokkaampi hyväksi-

käyttö tarjoaa meidän päiviemme tieteen ja tekniikan avulla mahdollisuudet nykyistä huomattavasti laajempaan elintarvikkeiden tuotantoon. Näin ollen olisi pyrittävä monipuolistamaan vientituotantoa myös tätä tietä. — Muut osat kuten esityksessä.

4. Teollinen tuotanto.

Viimeisen maaltapakoa koskevan lauseen tilalle tulisi seuraavaa: Maaltapakoa on pyrittävä hillitsemään järjestämällä työ- ja ansiomahdollisuuksia sellaisille seuduille, joilla niitä tässä mielessä erikoisesti kaivataan. Nimenomaan pienviljelmillä harjoitettavan maataloustuotannon voimaperäistämisen ja tehostamismahdollisuudet tarjoavat suuria tähän asti käyttämättömiä mahdollisuuksia sekä maaltapaon estämiseen että maaseutuväestön elintason nostamiseen.

5. Maatalous.

Maataloustuotannon viime vuosina tapahtunut voimakas lisääntyminen on aikaansaanut maataloustuotteiden hintojen alenemista. Aleneva hintakehitys on suurelta osalta ollut oikeata, mutta se on tehnyt uudelleen ajankohtaiseksi kysymyksen maataloudelle annettavan valtion tuen tarpeellisuudesta. Korkeiden tuotantokustannusten vuoksi vienti kuitenkin on vaikeata, koska ero kotimaisten ja ulkomaan markkinahintojen välillä on liian suuri. On tutkittava, niissä muodossa valtion tukea on myönnettävä eräiden karjatalouden tuotteiden maastaviennin edistämiseksi.

Koneistamisen ja rationalisoinnin sekä tuotannon voimaperäistämisen avulla tuotantokustannuksia alentamalla on pyrittävä saamaan tuotanto kansainvälisestikin nykyistä kilpailukykyisemmäksi. Tuotantosuojapolitiikka on hoidettava siten, ettei se ole omiaan ohjaamaan tuotantoa liialliseen yksipuolisuuteen.

Metsätalouden jatkuvaa tuottoa on metsänparannuksen avulla edistettävä. Koneistamista ja rationalisointia on metsätaloudessa tehostettava.

6. Asutustoiminta.

Kolme ensimmäistä lausetta kuten esityksessä. Sen jälkeen: Viimeaikainen asutustoiminta on kuitenkin toimeenpantu monessa suhteessa vähemmän tarkoitustaan vastaavalla tavalla ja tullut maalle senkin vuoksi kalliiksi. Maataloustuotantomme lisäämiseen asutustoiminnan kautta on maassamme vieläkin mahdollisuuksia. Tämä etu on hyväksikäytettävissä maaseudun maattoman väestön elämisen-

varmuuden lisäämiseen. Asutustoiminta tarjoaa väestön lisäkasvun sijoittamisessa tuottavaan työhön myös siltä osalta, jota muut elinkeinot kuin maatalous eivät voi kiinnittää työntekijöikseen, keino, jota meihin verrattuna vain harva maa voi käyttää hyväkseen. Rinnan näitä tarkoituksia palvelevan asutustoiminnan kanssa on huolehdittava lisäämään, yhteislaitumien ja yhteismetsien hankkimisesta liian pienille tiloille. Maanhankintalain toimeenpanon monimutkaista organisaatiota olisi muutettava ja tarpeettoman kallista hallintokoneistoa yksinkertaistettava.

7. Valtiontalous.

Ensimmäisessä kappaleessa oleva lause: »lapsilisäjärjestelmä on tarkistettava ja muutettava nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi», ehdotetaan poistettavaksi.

Seuraava kappale kuuluisi: Verotuksessa on pääpaino pantava välittömälle verotukselle. Tässä mielessä on maataloustuotannon suojatoimenpiteiden muuttamisella hintatuesta tuotantopalkkioiksi ratkaiseva ja suurin merkitys, sillä muodostaahan elintarvikkeiden osuus palkkatyöväestön verovapaasta menobudjetista nykyisin yli 70 %. Liikevaihtoveroa, joka kohdistuu n. 20 %:iin palkannauttija-perheiden verovapaasta tulosta, on myös mahdollisuuksien mukaan pyrittävä tekemään sosiaalisesti oikeudenmukaisemmaksi. Tulo- ja omaisuusverotusta on pienempien tulojen ja omaisuuksien kohdalta helpotettava. Työllisyyspolitiikan vaatimukset ja elinkeinoelämän laajentumisen tarpeet on verotuksessa otettava huomioon. On tutkittava mahdollisuutta erikoisveron määrittämiseksi inflaatiosta ja yleensä suhdannevaihteluista eniten hyötyneiden maksettavaksi.

Kohdat 8. Rahanarvopolitiikka, 9. Hint- ja palkkasäännöstely, 10. Asuntokysymys, 11. Pääoma-, luotto- ja korkopolitiikka kuten esityksessä.

12. Loppupäätelmät.

Lause »että palkannauttijoille taataan kohtuullista toimeentuloa vastaavat palkat» ehdotetaan muutettavaksi näin kuuluvaksi: että palkannauttijoille ja pienviljelijäväestölle taataan kohtuullinen elintaso.

Helsingissä 14 p:nä lokakuuta 1949.

Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunta.

Helsinki 1949. Työväen kirjapaino.

LIITTEET

Sosialidemokraattisen Puoluetöimikunnan
toimintakertomukseen v-.lta 1947.

Liite n:o 1.

V	V	O	I	U	.	te	•o o r o n o o - r f r - i i o c D Q Q C O O O O O O M H I L o T J < I N Q O O O O C H I o N M C O O T N O C D H N > n o p. C N C D m o o e o C M M r l r l	66 100- 0 I		
						Muut	W f f i [s ^ «) H 0 3 i n f l 3 n c M r - o g f c g f M b o r d W H W r l r l .	Tf GB 05		
						V	mmis o	te	0 0 < > - O i n N « N o o t d N U 3 - o o o G o o C h i o N N C O T N O M O J A U l o t ^ C D < S < c N o i > @ C O * n @ O C O C O C D i > C O i i H	0 00 «3
								3s	M H O - o o u 3 C o o @ O C D O O r o n t n t a l o / 3 - t f n c o c o o o t f n c o M f m r l r l C N o n C O	O 01 «
								KI P	" O « 0181 M M C - » N g g o f e U C D n A g e - * o o o o n o o A o o o O O « 5 * n o o A o 03 Q M	O 00 W .. C M
	W- o	i f j i l i o M ^ A H M O A n C O O C O l > C D O O C O n * C « I C N o a j i - < N i - i C N l - I O « i f i n T H C C C O	05 O CM U3 C M							
	rs	ro	i	V	a	fc'	- fc	N M N I O « I M O f l - i t O a o o M C O N O O I n t C H i o a i t d H i o C O N I o s e o N r t i - i i - i T f t f n n o 1 t > . * M (D i « A N	U5 0 «5 5 i O C D	
							sd X htees	0 0 < N C M O 0 0 » J " C D r o C D i D i O f C S I N O e a o C O C N C D C D i O C D i O C D C O C O T H N B r t k i o C N N « 0 0 0 0 0 (b ^ H N n C S N « i - i C M - i	r0 0 M O i- U -1	
							Muut	O t > 0 5 0 0 5 i f O i - i i - M O C O i t A N M H i D (» O i > i f H o 3 W W l o r - n O n r l	r I - C D I	
							>d #	O o i f O f f i ^ i f A N ^ N T P - f n c o - x n p i o o C O C B e 6 * A N C N O e a o i f n i o m t o o o C O i f r l M M f n c o t > * H	Q M t t u i o o	
3s							n O O O 1 O O 05 O O O O 0) I x M m I C C P A F i O O M - i T f	O O S I n		
V	ro	i	V	a	fc'	>_j a	n N O n o ^ c i h i B. 0 5 C 0 C M 1 J i C M 0 0 0 0 C o o i o o i H O N o n C O « J « H O S N f i l i « i i t i O H H j i n r n n	i i C O C M ^		
						o i a	A f f i f c D o i i A m i o U 2 i A J - o M i o 5 i l o i C M C M C M O « O O « 5 T f C O C O C M O C M T i A i i	W i o C M		
						o i a	O r i C o r i T P C D C O C D C M O M « ^ O M « C O o r i i o M a > i - i o D > O O O C M C I O G C M I O - S P C M C O r o c r s i N q i f i t c o o e q c o c M	O » S T C		
						o i a				
						o i a				

Liite n:o 3.

Kunnallisvaalit
Äänioikeutetut ja äänestäneet

Lääni				V. 1947			*		
	Äänioikeutettuja			Äänestäneitä			Äänestys %		
	Miehiä	. Naisia	Yh- teensä	Miehiä	Naisia	Yh- teensä	Mp.	Np.	Mol.
Turun ja Porin	188 954	265 768	454 722	139 584	184 770	324 354	73.9	69.5	71.3
	170 696	209 168	379 864	119 780	132 584	252 364	70.2	63.4	66.4
	145 047	181 620	326 667	106 654	121 651	228 305	73.5	67.0	69.9
	71 797	83 804	155 601	50 491	53 337	103 828	70.3	63.6	66.7
	65 839	73 579	139 418	42 445	39 448	81 893	64.5	53.6	58.7
	* 123 842	132 361	256 203	86 616	79 431	166 047	69.9	60.0	64.8
	161 274	184 588	345 862	104 754	108 333	213 087	65.0	58.7	61.6
	91 294	94 070	185 364	62 470	57 489	119 959	68.4	61.1	64.7
	34 764	34 055	68 819	22 614	20 473	43 087	65.1	60.1	62.6
Yhteensä	1 053 507	1 259 013	2 312 520	735 408	797 516	1 532 924	69.8	63.4	66.3
	267 948	385 601	653 549	198 832	273 885	472 717	74.2	71.0	72.3
	57 379	72 467	129 846	41 336	47 628	88 964	72.0	65.7	68.5
	728 180	800 945	1 529 125	495 240	476 003	971 243	68.0	59.4	63.5

Lääni				V. 1945					
	Äänioikeutettuja			Äänestäneitä			Äänestys %		
	Miehiä	Naisia	Yh- teensä	Miehiä	Naisia	Yh- teensä	Mp.	Np.	Mol.
	176 580	247 014	423 594	111 627	146 447	258 074	63.2	59.3	60.9
Turun ja Porin	164 277	201 517	365 794	99 200	103 793	202 993	60.4	51.5	55.5
	135 827	169 293	305 120	85 454	93 772	179 226	62.9	55.4	58.5
	70 876	79 440	150 316	37 559	37 440	74 999	53.0	47.1	49.9
Mikkelin	65 355	71 153	136 508	33 138	29 228	62 366	50.7	41.1	45.3
	121 570	127 819	249 389	70 074	60 618	130 692	57.6	47.4	52.4
	168 979	194 574	363 553	93 574	93 662	187 236	55.4	48.1	51.4
	85 356	90 831	176 187	43 518	38 029	81 547	51.0	41.9	46.3
	35 469	36 626	72 095	17 543	15 170	32 713	49.5	41.4	45.1
Yhteensä	1 024 289	1 218 267	2 242 556	591 687	618 159	1 209 846	57.8	50.7	53.1
	244 506	353 696	598 202	156 672	216 169	372 841	64.1	61.1	62.1
	41 564	53 681	95 245	25 683	29 597	55 280	61.8	55.1	58.4
	738 219	810 890	1 549 109	409 332	372 393	781 725	55.4	45.9	50.1

Valtiolliset vaalit vuonna 1948

L I I T T E E T

Sosialidemokraattisen Puolue toimikunnan
toimintakertomukseen v:lta 1947.

Helsinki 1948. Työväen kirjapaino.

Valtiolliset vaalit.

Puolueitten äänimäärät vaalipiirittain

Vaalipiiri	Sos.-dem.		Kansan dem.		Kokoomus		Edistys		Maalaisliitto		Ruotsalaiset	
	1948	1945	1948	1945	1948	1945	1948	1945	1948	1945	1948	1945
	94,408	73,335	66,079	83,478	61,357	47,558	22,474	27,689	17,259	14,014	76,151	74,888
	36,179	30,627	37,910	39,201	24,090	18,960	12,587	12,422	24,817	17,241	13,796	20,536
	37,523	34,578	28,531	35,592	27,962	23,423	2,348	3,093	31,177	23,659		
		235		279		858		23		8	6,331	6,625
	38,311	32,546	23,571	25,985	25,466	19,849	7,493	8,845	16,836	13 297		
	43,055	38,019	33,301	35 475	27,304	22,195	3,602	5,962	11,450	8,742		
	81,879	74,516	27,595	33,363	54,969	37,422	8,744	12,007	95,104	93,462		
	31,153	25,977	13,961	15,046	12,359	9,819	3,943	5,405	37,688	23,097		
	21,623	20,925	31,128	28,677	13,757	11,444	1,762	2,163	35,143	25,498		
	28,824	25,436	12,985	10,572	11,559	9,160	443	1,291	27,809	19,617		
	29,800	22,547	18,930	23,413	1f,427	10,951	1,917	2,063	33,021	24,583		
	12,267	13,431	13,409	12,793	17,553	16,013			21,938	16,818	26,942	24,707
	10,745	9,913	9,151	9,044	10,276	9,201			23,762	19957	22,288	22,167
	20,048	17,149	40,452	32 477	14.196.5	13,398	9,513	5,669	59,018	42,046		
	8 900	6,949	18,683	13 502	9 183	6,001	743	1,259	26,066	20,631		
Yht.	494,542	425,948	375,648	398,618	319,372	255,394	73,030	87,868	455,529	362,662	145,323	142,298

Ääniä yhteensä v. 1948: 1,890,942 ja v. 1945: 1,710,251

Muut. puol. v. 1948: 27,449 ja v. 1945: 37,473

	Sos.-dem.	Skdl	Kokoomus	Edistys	Maalaisliitto	Ruotsalaiset
	26.0	19,8	16,9	3,9	24.1	7,8
	24,9	23,3	14,9	5,1	21,2	8,3
Äänimäärä lis. (+) tai väh.(→) %issa ed.	+ 16,1	— 6	+25,1	—17	+25,6	+ 2

Edustajapaikkojen jakautuminen.

Vaali piirit	Sos.-dem.		SKDL		Kokoomus		Edistys		Maalaisliitto		Ruotsalaiset		Yhteensä	
	1945	1948	1945	1948	1945	1948	1945	1948	1945	1948	1945	1948	1945	1948
	7	9	9	6	5	6	2	2	1	1	7	7	31	31
	3	4	5	4	2	2	1	1	2	2	2	1	15	14
	4	4	4	3	2	3	1	—	3	3	—	—	14	13
Ahvenanmaa.....											—	1	—	1
	4	4	3	2	2	3	1	—	1	2	I	I	11	11
Hämeen pohj/	4	5	3	3	2	3	1		1	1	I	I	11	12
	9	10	4	3	5	6	1	1	13	12		—	32	32
	4	4	2	1	1	1	I	Z	4	5	—	—	11	11
	3	2	4	4	1	1			3	4		—	11	11
	4	4	2	1	1	1			3	4		—	10	10
	3	3	3	2	1	2	1	—	3	4		—	11	11
	1	1	2	1	2	2			2	3	3	3	10	10
Vaasan pohj.....	1	1	1	1	1	1			2	3	3	2	8	8
	2	2	5	5	2	1	1	1	7	8	—	—	17	17
	1	1	2	2	1	1			4	4	—	—	8	8
Koko maa	50	54	49	38	28	33	5	5	49	56	15	14	200	200

Uuden eduskunnan kokoonpano.

Sosialidemokraatit:

- Alanko K. A.*, piirisihteeri, Tampere, Hämeen 1. pohj. (uusi).
Andersson, Gunnar, toimitsija, Helsinki, Uudenmaan 1.
Brander-Vallin, Laura, ompelija, Pori, Turun 1. pohj. (uusi).
Eskola, XValfrid, kunnallisneuvos, Jämsä. Hämeen 1. pohj.
Fagerholm, K.-A., johtaja, pääministeri, Helsinki, Uudenmaan 1.
Hakkila, Väinö, pormestari, Tampere, Hämeen 1. pohj. (uusi).
Henriksson, G. V., toimittaja, Espoo, Uudenmaan 1. (uusi).
Hiilelä, Kaisa, taloudenhoitaja, Tampere, Hämeen 1. pohj.
Hiltunen, Onni, ministeri, Helsinki, Mikkelin 1.
Huunonen, Emil, SAK:n puheenjohtaja, Helsinki, Uudenmaan 1. (uusi).
Hykkäälä, H. K., verotussihteeri, Kuusankoski, Uudenmaan 1. (uusi).
Härmä, Erkki, ministeri, Helsinki, Uudenmaan 1. (uusi).
Jokinen, Kalle, kansanhuollonjohtaja, Perniö, Turun 1. etel.
Juutilainen, Jere, maalari, Lappeenranta, Kymen 1.
Järvinen, Veli, työnjohtaja, Kymi, Kymen 1. (uusi).
Kajala, Olavi, kaupunginjohtaja, Lahti, Hämeen 1. etel. (uusi).
Kalavainen, Meeri, opintosihteeri, Helsinki, Kymen l. (uusi).
Karjalainen, P., piirisihteeri, Mikkeli, Mikkelin 1.
Karvonen, Juho, metsätyömies, Eno, Kuopion 1. it.
Kilpeläinen, Yrjö, fil.maist., Helsinki, Kuopion 1. länt.
Koskinen, Artturi, pienviljelijä, Karstula, Vaasan 1. it. (uusi).
Koivulahti-Lehtq, Hilma, pienviljelijä, Virrat, Vaasan 1. it. (uusi).
Kulovaara, Urho, kansak. opettaja, Turku, Turun 1. etel.
Kuittinen, Juho, talonomistaja, Imatra, Kymen l.
Käkelä, Valde, liikkeenhoitaja, Lappeenranta, Kymen l.
Lehtokoski, Aino, rouva, Helsinki, Turun 1. etel.
Leivo-Larsson, Tyyne, ministeri, sosiaalimuseonhoitaja, Helsinki, Uudenmaan 1. (uusi).
Lepistö, Matti, ministeri., pienviljelijä, Toholampi, Vaasan 1. pohj.
Lumme, Alpo, lastensuojelutyönjohtaja, Tampere, Hämeen 1. pohj.
Malkamäki, Aino, kansak. opettaja, Janakkala, Hämeen 1. etel.
Muikku, O. E., rakennustyömies, Lieksan kauppala, Kuopion it.
Niemi, Pentti Olavi, pastori, Loimaan kauppala, Turun 1. pohj. (uusi).
Nurminen, Elli, toimitsija, Helsinki, Kuopion 1. länt.
Paasio, Rafael, päätoimittaja, Turku, Trfrun 1. etel. (uusi).
Peltonen, Onni, ministeri, veturinkuljettaja, Jyväskylä, Vaasan 1. it.
Penttala, Isak, talonomistaja, Seinäjok, Vaasan 1. etel.
Pesonen, Edvard, toiminnanjohtaja, Sysmä, Mikkelin 1.
Pusa, Eeno, maanvilj., Helsinki, Kymen l.
Pyy, Juho, pienvilj. Helsinki, Kymen l.
Pyörtänä, T. K., piirisihteeri, Joensuu, Kuopion 1. it. (uusi).
Raatikainen, Jussi, ministeri, toimittaja, Helsinki, Kymen l.
Rantala, Viljo, maatyömies, Punkalaidun, Turun 1. pohj.
Raunio, Eino, toimittaja, Forssa, Hämeen 1. etel.
Salmela-Järvinen, Martta, liittosihteeri, Helsinki, Uudenmaan 1.
Simonen, Heikki, pienviljelijä, Alavieska, Oulun 1.
Sävelä, A. P., pienviljelijä, Kankaanpää, Turun 1. pohj. (uusi).
Takki, U., ministeri, Helsinki, Hämeen 1. etel.
Tervo, Penna, päätoimittaja, Helsinki, Kymen l.
Tolonen, J. Fr., kansanedustaja, Puunkaharju, Mikkeliä 1,

Turkka, Arvi, toimittaja, Oulu, Oulun 1. (uusi).
Turunen, V. K., liikeapulainen, Helsinki, Kuopion 1. it.
Varjonen, Unto, fil.maist., Helsinki, Uudenmaan 1. (uusi).
Velling, Yrjö, maanvilj. Sääksmäki, Kymen 1.
Väyrynen, Vilho, varatuomari, Rovaniemi, Lapin 1. (uusi).

SKDL:

Altonen, Aimo, kirvesmies, Helsinki, Turun 1. etel.
Friman, Toivo, kunnallislautakunnan esimies, Kittilä, Lapin 1. (uusi).
Hietanen, Esa, päätoimittaja, Kuopio, Kuopion 1. länt.
Järvinen, M., sekatyömies, Vaasa, Vaasan 1. etel.
Kauhanen, K. J., muurari, Kuusjärvi, Kuopion i. it.
Kilpi, Eino, joht., Helsinki, Hämeen 1. etel.
Kilpi, Sylvi-Kyllikki, fil.maist., Helsinki, Uudenmaan 1.
Kujala, toivo, sähkötyömies. Kotka' Kymen 1.
Kujanpää, Eino, kirvesmies, Forssa, Häm. 1. etel.
Kuusinen-Leino, Hertta, toimittaja, Helsinki, Uudenmaan 1.
Leino, Yrjö, toimittaja, Helsinki, Kuopion 1. länt.
Leskinen, M., pienviljelijä, Kuopion mlk., Kuopion 1. länt.
Leskinen, Paavo, maalari. Lappeenranta, Kymen 1.
Manninen, Hugo, myymälänhoitaja, Varkaus, Kuopion 1. länt.
Meriläinen, Matti, maanviljelijä, Sotkamo, Oulun 1.
Murto, Yrjö, joht., toimitsija, Helsinki, Oulun 1.
Mustonen, Johannes, työmies, Kajaani, Oulun 1.
Myllymäki, Lauri, sähkötyömies, Helsinki, Hämeen 1. pohj.
Nevalainen, Anna, fil.maist., Helsinki, Turun etel.
Nieminen N. L., pienviljelijä, Heinolan mlk., Mikkelin 1.
Nurminen, Nestori Matias, kirvesmies, Kokkola, Vaasan 1. pohj.
ehhala, Mauno, pääjoht., Helsinki, Vaasan 1. it.

Perhanoja, Mauritz, työmies, Paimio, Turun 1. etel.
Pessi, Ville, pääsihteeri, Helsinki, Uudenmaan 1.
*Pruunila, An*to*, työmies, Pori, Turun 1. pohj.
Puumalainen, Ville, muurari. Suolahti, Vaasan 1. it.
Riihimäki, Arvo, pienviljelijä, Lavia, Turun 1. pohj.
Riihinen, Wilhelm, kirvesmies, Helsinki, Kymen 1.
Renfors, Kaarle, puuseppä, Tampere, Hämeen 1. pohj.
Roine, Eino, putkiasentaja, Turku, Turun 1. etel.
Rosenberg, Gösta Mauritz, toimittaja, Helsinki, Uudenmaan 1.
Ryömä, Mauri, lääket.lis., sanomalehden toim., Helsinki, Uudenmaan 1.
Sormunen, Toivo Ilmari, maanvilj.. Pudasjärvi, Oulun 1.
Stenberg, Elli, vaatetustyöntekijä, Tampere, Hämeen 1. pohj.
Tainio, Eino Alfred, työmies, Helsinki, Lapin 1.
**Tauriainen, Hannes*, pienvilj., kunnan-esimies, Suomussalmi, Oulun 1.
Torvi, Irma Mirjam, opintosiheteeri, Pori, Turun 1. pohj.
Wirimen. Atos Kasimir, päätoimittaja, Helsinki, Uudenmaan 1.

Edistyspuolue:

Berner, Rolf, johtaja, Helsinki, Kymen 1.
Hiekkala, Lasse, toimittaja, Helsinki, Uudenmaan 1.
Kannisto, Heikki, kunaaUispormestari, Oulu, Oulun 1.
Karvihko, Irma, iii. maisteri, Turku, Turun 1. etel.
Kauppi, Kalle, professori, Helsinki, Uudenmaan 1.

Ruotsalaiset:

von Born, Ernst, vapaaherra, Pernaja, Uudenmaan 1.
Brommels, Johan Albert, kansak*- opettaja, Närpiö, Vaasan etel.
Forss, Matts, herastuomari, Vöyri, Vaasan 1. pohj.
Jern, Levi, kunnallisneuvos. Mustasaari, Vaasan 1. et. ~
Korsbäck, Verner V., agronomi, Helsinki, Vaasan 1. et. (uusi).

Kullberg, Henrik, maanvilj., Ruotsin-pyhtää, Uudenmaan 1.
Larson, Arthur, maanviljelijä, Hammar-
 iani Ahvenanmaan 1. (uusi).
Meinander, Nils, fil.maist., Helsinki,
 Uudenmaan 1.
Söderhjelm, Johan Otto, lakit, tri, Helsinki,
 Uudenmaan 1.
Törngren, Ralf, fil.maist., Turku, Turun 1.
 etel.
Wickman, Matts Albin, saarnaaja. Teeri-
 järvi, Vaasan pohj.
Öhman, C. A., lakit, kand., Helsinki,
 Uudenmaan 1. (uusi).
Österholm, John, kouluneuvos, Helsinki,
 Uudenmaan 1.
Östenson. Ebba, fil. maist., Helsinki,
 Uudenmaan 1.

Maalaisliitto:

Aittoniemi, S. S., fil. maisteri. Jalasjärvi,
 Vaasan 1. et. (uusi).
Annala, Jussi, kirkkoherra, Teuva, Vaa-
 san 1. et.
Brander, Akseli, maanviljelysneuvos, Ki-
 tee, Kuopion 1. it.
Eskola, Kusti, pienviljelijä, Sievi. Oulun 1.
Haapaniemi, Erland, päätoimittaja, Ha-
 mina, Kymen 1. (uusi).
Hautala, Yrjö, maanviljelijä, Nivala,
 Oulun 1.
Heljas, Lennart, kirkkoherra, Kuopio,
 Kuopion 1. lärit.
Hirvensalo, L. O., maanviljelysneuvos,
 Iisalmi, Kuopion 1. länt.
Ikonen, Toivo, maanviljelijä, Hausjärvi,
 Kymen 1.
Joukanen, Kalle G., kunnallisneuvos.
 Kankaanpää, Turun I. pohj. (uusi).
Kalliokoski, Viljami, toimitusjohtaja,
 Halsua, Vaasan 1. pohj. (uusi).
Kekkonen, U. K., lakit, tri, Helsinki,
 Oulun 1.
Kiiski, Pekka, maanviljelijä. Suonenjoki,
 Kymen 1. (uusi)."
Kinnunen, Toivo, maanviljelijä, Pieksä-
 mäki, Mikkelin 1.
Kleemola, Kauno, agronomi, Kanftus,
 Vaasan 1. pohj. (uusi).
Koivisto, Juho, kunnallisneuvos, Ku-
 rikka, Vaasan 1. et.
Koivuranta, Janne, kunnallisneuvos, Ro-
 vaniemi, Lapin 1. (uusi).
Koukkari, Antti, pastori, Oulu, Ouliin 1.
Lahtela, Matti, maanviljelijä, Kemijärvi,
 Lapin 1.

Laine, Lauri, pienviljelijä, Jokioinen,
 Hämeen 1. etel.
Laitinen, Antti Eino, maanviljelijä. Siilin-
 järvi, Kuopion 1. länt.
Lampinen, J. E., kunnallisneuvos, Por-
 voo-pit., Uudenmaan 1.
Leppihalmé, Lauri, maatalousneuvoja,
 Jämijärvi, Turun 1. pohj. (uusi).
Leppälä, Juhani, kunnallisneuvos, Por-
 voo mlk. Kymen 1.
Luostarinen, Aino, emäntä, Kerimäki,
 Mikkelin 1.
Luukka, Emil, kunnallisneuvos, Helsinki,
 Kymen 1.
Mannila, Onni, maanviljelijä, Sysmä,
 Mikkelin 1. (uusi).
Miettunen, Martti, maatalousteknikko,
 Simo, Lapin 1.
Miikki, Matti, maanviljelijä, Imatra,
 Kymen 1.
Murtomaa, Lauri, pienviljelysneuvoja,
 Kokemäki, Turun 1. pohj.
Niukkanen, Juho, maanviljelijä, Tuusula,
 Kymen 1.
Niskala, Markus, maanviljelijä, Karunki,
 Lapin 1.
Okko, Väinö, johtaja. Lappeenranta,
 Kymen 1.
Pakkanen, Atte, agronomi, Helsinki, Hä-
 meen 1. pohj. (uusi).
Palovesi, Eino, maanviljelijä, Karstula,
 Vaasan 1. it.
Rankila, Väinö, maanviljelijä, Vimpeli,
 Vaasan 1. it. (uusi).
Rantamaa, Antti, pastori, Joroinen, Mik-
 kelin 1.
Riikonen, Lauri, varatuomari, Pielisjärvi,
 Kuopion 1. it.
Ryhtä, Niilo, konsulentti, Kuusamo,
 Oulun 1. (uusi).
Rönkkö, T. H., pienviljelijä, Sonkajärvi,
 Kuopion 1. länt. (uusi),
Saalasti, Kerttu, agronomi, Nivala, Oulun
 I. (uusi).
Saari, Yrjö, saarnaaja. Kärämäki, Ou-
 lun I. (uusi).
Salo, Sulo, pienviljelijä, Puolanka, Ou-
 lun I.
Sarjala, XViljam., maatalousteknikko.
 Kangasniemi, Mikkelin 1. (uusi).
Simonen, Vieno, emäntä. Pyhäselkä,
 Kuopion it., (uusi).
Soininen, Heikki, maanviljelijä. Polvi-
 järvi, Kuopion it.
Simula, Samuli, talousneuvos, Laitila,
Turun 1. et.

Sukselainen, V. J., iii. tri, Helsinki, Turun 1. etel. (uusi).
Suntela, Martti J., agronomi, Asikkala, Hämeen l. et. (uusi). • • ' ' .
Suurkonha, Antton, kunnallisneuvos, Valkeala. Kymen 1. (uusi).
Tiainen, Ilmari, maanviljelijä. Saari, Kymen 1.. (uusi).
Tiitu, Kustaa, maanviljelijä, Lapua, Vaasan' pohj.
Vennamo, Veikko, ylijohdaja, Helsinki, Kymen 1.
Vesterinen, Vihtori, Laukaa, Vaasan 1. it. - • -
Vilhula, T. N., Jyväskylä, Vaasan 1. it.
Virolainen, Johannes, agronomi, Helsinki, Kymen 1.

Kokoomuspuolue:

Ahmavaara, Arvi, kihlakunnantuomari, Oulu, Oulun 1. vaalipiiri.
Ala-Mäyry, Heikki, maanviljelijä, Kuortane, Vaasan 1. it. (uusi).
Borg-Sundman, Margit, fil. maisteri, Helsinki, Uudenmaan 1. (uusi).
Antila, Yrjö, maanviljelijä. Ilmajoki, Vaasan 1. et.
ahala, Jaakko, pastori, Tampere, Hämeen 1. pohj.
amara, Irma, agronomi, Sääminki, Mikkelin 1. (uusi).
eikkilä, Matti, kunnallisneuvos, Pälkäne, Hämeen 1. pohj.
eitto, Juho, toimitusjohtaja, Helsinki, Kymen 1. (uusi).
etemäki, Päiviö, varatuomari, Helsinki, Vaasan 1. it.
onka, Aarne, lehtori, Turku, Turun 1. et. (uusi).
onkala, Niilo, fil. maisteri, Turku, Turun 1. et.
alas, Rakel, lääket. lis., Helsinki, Uudenmaan 1. (uusi).
aukamaa, Lauri Iivari, fil. tri, Pori, Turun 1. pohj. (uusi).
oivisto, Erkki, kirkkoherra, Salla, Lapin 1.
oski, Usko, varatuomari. Riihimäki, Uudenmaan 1. (uusi).
älli, Martti, varatuomari, Koirjärvi, Hämeen 1. et.
appi-Seppälä, Jussi, asutusneuvos, Helsinki, Uudenmaan 1.
eh-tonen, Oskari, pankinjohtaja Tampere, Hämeen 1. et. (uusi).

Leikola, Erkki, professori, Helsinki, Uudenmaan 1. .
Mäkinen, Eero, vuorineuvos, Helsinki, Kuopion 1. it.:
Nuorsaari, Hugo, rehtori, Pori, Turun 1. '• pohj. (uusi). .
Oksala, Arvi, insinööri, Helsinki, Uudenmaan 1_ /
Paavolainen, Erkki, päätoimittaja, Helsinki, Kymen h
Pohjala, Kyllikki, sairaanhoitaja, Nakkila, Turun 1. pohj.
Pusa, Juho, maanviljelijä, Tyrvää, Kymen 1. • (uusi).
Saariaho, Urho, osastopäällikkö, Sippola, Kymen 1.
Seppälä, Felix, lehtori, Hämeenlinna, Hämeen 1. et.
Turja, E. A., kunnallisneuvos, Lapua, Vaasan pohj.
Turunen, Oiva, toimitusjohtaja, Kuopio, Kuopion länt. (uusi).
Tuurna, Arno, kaupunginjohtaja, Helsinki, Kymen 1.
Viherheimo, T. A., fil. maisteri, Helsinki, Hämeen pohj. (uusi).
Virkki, Helena, talousneuvos, Helsinki, Kymen 1.
Virtanen, Johannes, pastori, Vaasa, Vaasan 1. et.

Entisiä uudelleen valitsematta jääneitä:

Entisistä edustajista, joista monet ovat ryhmissään kauan puoluettaan edustaneet, on jäänyt valitsematta huomattava määrä. Mainittakoon, että joukossa on useita sellaisia, jotka eivät ole enää asettuneet ehdollekaan. Mutta monia on sellaisiakin, jotka eivät ole saaneet riittävää kannatusta.

Sosialidemokraattisen ryhmän valitsematta jääneet ovat seuraavat: Andersson, K., Bryggari, T., Tossavainen, A., Kallinen, Y. ei ollut ehdollakaan. Karjalainen, E., Kivisalo, V., Kuusela, W., ei tullut listoille, Leskinen, V., ei ollut ehdolla, Mansner, T. Paasivuori, A., Pesonen, H., Raatikainen, U., Sillanpää, Miina, ei ollut ehdolla, Tervo, S.,

Maalaisliitosta jäivät valitsematta: Alestalo, A., Asikainen, A., Karjalainen, L., Kirra, K., Paksujalka, J., Pilppula, J., Pyörälä, J., Pärssinen, M., Pääkkönen, E., Saukkonen, T., Vehkaoja, H.

Skdl:stä jäivät valitsematta: Virtanen, Antti, Huhta, M., Hukari, J., Janhunen, M., Karppinen, Elsa, Kauhanen, K., Kulmala, J., Kulo K., Lehtonen, V., Manninen, Y., Muuri S., Mäkelä, J., Pekkala, E., Rinne, A., Rydberg, Kaisu-Mirjami, Räisänen, V. (f), Kosonen, V., Talvio, K., Tuominen, Tyyne, Tillanen, Fabian, Uusitalo, A., Wuolijoki Hella.

Ruotsalaisista jäivät valitsematta:

Hölisten, T., Hästbacka, J. E., Smeds, H., Sergelius, M.

Edistyksestä jäivät valitsematta: Heiniö, S., Kytömaa, E., Sarlin, B., Tyrni, T., Teittinen, S.

Kokoomuksesta jäivät valitsematta: Järvi, L., Kankainen, K., Kivelä, E., Leppä, L., Malmivaara, A., Pohjannoro, A., Salminen, A., Valanne, T., Ytti, M.